

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

MIDSOMMARNUMMER JUNI 1942
PRIS 1 KR.

STOCKHOLM

Kooperativa Skrädderiet

Upplandsgatan 5. Tel.: Växel 23 40 95

Beställning och Konfektion
för HERR och DAM

OSCAR ROOS - LACKFABRIK
Högbergsgatan 11

Tel. 43 24 20 Bostad Nytorpgsgatan 33
Tillverkningar av alla förekommande sorter
SIGILLACK.

— Offert sändes på begäran —

TVÄTT-, KÖKS- och STERILISERINGSANLÄGGNINGAR
VÄRMELEDNINGS-A.-B. CALOR
STOCKHOLM 12

KJOLPLISSERING
i moderna veck och mönster, märkning, hälsöm, brodering, stråveck, knapphål och knappslagning utföres fort och väl Gamla plisséer ompressas. Order till landsorten.

"SPECIAL" - STOCKHOLM
tel. 10 43 71. Malmkillnadsgatan 23.

NOBILES RÄSAFTER
HÄLSOSAMMA — NÄRANDE
VITAMINRIKA

NOBILES FABRIKER
Tel. 43 70 77. Asögatan 181.

TEKNISKA AFFÄREN SKATAN

Sjukvårds- & förbandsartiklar
Tekniska varor. Parfymer. Tvål

Hantverkargatan 37 - Tel. 51 05 73

John W. Hemlins Mek. Verkstad

Malmkillnadsgatan 34 B
STOCKHOLM

UTFÖR EXPERIMENT OCH ANDRA
FINMEKANISKA ARBETEN

BETALD ANNONSPLATS!

BODEN

Kommanditbolaget BETONG

SANDER & C:o, Hednoret

Telefon Boden 65 16

BILSERVICE NILSSON & COMP.

Fabriksgatan 10 - Boden - Tel. 16 09
FULLT MODERN SERVICE

Spolningar - Smörjningar -
Bärgningar.
Reservdelar och tillbehör

BODEN

EGONS Livsmedel

Svartbyvägen 1 — Tel. Boden 20 55

Söderströms

SPECERI- & DIVERSEHANDEL

Bodsvedjan. — Tel. Boden 24 42

Efter att ha sett en god FILM på
ROYAL-BIOGRAFEN

drick en kopp gott KAFFE på
WALLSTRÖMS CAFÉ
Tel. 20 74 BODEN Tel. 20 74

LUNDGREN S

Herr- och Damfrisering

Tel. 27 95

Perfekt utförande. Skicklig personal
alltid till Eder tjänst

BJÖRKELUNDS BRYGGERI

(BRÖDERNA STENBÄCK)

Svagdricksbryggeri o. Läskedrycksfabrik
Rekommenderar sina tillverkningar av
Svagdricka, Vichyvatten o. Läskedrycker
Ordertelefon 22 33. - Bryggeriet 27 47

EN KOPP KAFFE

SMAKAR ALLTID BRA

hos

Konditori TEMPERANCE

Kungsgatan 37.

Vid behov av KLÄDER vänd
Eder med förtroende till

MATSSON & NÄSLUNDS EFTR.

Skrädderi- & Herrekipering

BODEN Telefon 20 98

ALLT FOTOGRAFISKT

i bästa utförande från

HANSSONS EFTR., Drottninggatan 27,
BODEN Telefon 27 78

Zeiss-Ikon-kameror och Film.

Centralkaféet

Ö. Strandvägen 8. - Tel. 20 30

GOTT KAFFE. GOTT BRÖD

REKOMMENDERAS

E. A. HEDMANS

BAGERI, KONDITORI och KAFÉ

Kungsgatan BODEN Telefon 280

REKOMMENDERAS

Dagligen färskt bröd o. gott bryggt kaffe

NORRBOTTENS IMPORT A.-B.

Partilager av kolonialvaror
Skellefteå-bröd — Malmö-mjöl.
Choklader och Pastiller stor
sortering. Pappersvaror - Tekniska
artiklar - Tvättmedel
Telefoner 27 02, 27 03.

Hyvlade och ohyvlade

TRÄVAROR

Parti- o. minutförsäljning

Nordlunds Såg & Hyvleri

Boden. — Tel. 28 19

VÄLKOMMEN TILL

Konditori CECIL

KUNGSGATAN 23

BODEN

**NYA GARN- &
HANDARBETSAFFÄREN**

ALLTID NYHETER
i garner och handarbeten

— Tacksam för besök! —

Drottninggatan 6 - Boden - Telefon 11 44

HOLMGRENS DAMFRISERING

(EVA HOLM) Kungsgat. 36, 1 tr.

BODEN Tel. 25 14

MODERNA FRISYRER

HÄRVÅRD och SKÖNHETSVÅRD

allt efter nyaste metoder

NYSTEDTS

KONDITORI & BAGERI

Kungsgatan 38 — BODEN

REKOMMENDERAS

Tel. 26 05, 13 65 - Bost. 26 05

C. H. BAUDIN

BAGARE - Kungsgatan 59

BODEN. Tel. 26 36

Nya Konditoriet

REKOMMENDERAS

Gott kaffe och bröd — Tel. 25 69

BESTÄLL TID

Beställningsavdelningen för hrr. Klippning, champonering, ansiktsbehandling, oljerakning, herrpermanent m. m.

Bekväma friserstolar. Modern inredning.
Ring. 29 83 Ingen väntetid

ROLFS HERRFRISERING, Kungsg. 19

BODEN (Invid postkontoret)

Nya Hembageriet

BODEN

Kungsgatan 19 Rikstelefon 414

Färskt välsmakande kaffebröd

Konfekt och Karameller

JEAN FORSBERGS

FRISERSALONG

Bankhuset BODEN Tel. 21 41

Herr-, Dam- & Barnklipping

BJÖRKBOMS

FINBAGERI och CAFÉ

Kungsgat. 10 Boden Tel. 598

Rymliga och trevliga lokaler

Beställningar emottagas

Begravningar arrangeras

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Telefon 41 39 99 Postgiro 154420
Kocksgatan 15, Stockholm

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND.

Beaktansvärt inlägg i eftervårdsfrågan

I en artikel i tidskriften "vi och ni" har överläkaren vid Centralsanatoriet i Upsala, docent Erik Hedvall, framlagt några synnerligen beaktansvärda synpunkter på tuberkulosbekämpandet. Han ägnar däri särskild uppmärksamhet åt tuberkulosvårdens mest försummade kapitel, *eftervården*.

Docent Hedvall framhåller inledningsvis i denna fråga, att då patienterna utskrivs från sanatorier och tuberkulossjukhus, äro de icke friska utan på sin höjd konvalescenter. Inom sig bära de alltjämt en sjukdom, som vid minsta oförsiktighet på nytt kan fortskrida och nödvändiggöra ny vård. Antalet vårdplatser för de tuberkulösa är nämligen i vårt land icke så stort, att patienterna kunna kvarhållas så länge, att de utan risk för försämring kunna återgå till samhället. *En mycket viktig del av vården sker därför utanför sjukhusen.* (Kurs. av oss.) Tillståndet hos de sjuka övervakas i regel av dispensärerna. Alltför ofta kan man emellertid där konstatera en försämring, som icke behövt uppkomma, om patienterna levat under gynnsamma förhållanden, varvid jag särskilt tänker på god bostad och tillräcklig föda.

Docent Hedvall erinrar om att detta förhållande även observerats av statens inspektör för fattigvård och barnavård, vilken som bekant i en cirkulärskrivelse till landets fattigvårdsstyrelser understrukt vikten av att fattigvårdsstyrelserna i rådande tidsläge ägna särskild omtanke åt de lungsjuka i kommunerna så att understöden, där sådana äro erforderliga, givas sådan storlek att de icke endast nödortvigt räcka till, vad som i normala understödsfall anses som erforderligt uppehälle utan även till de *merbehov* som tuberkulo-

sen skapar, i främsta rummet en högvärdigare föda och bättre bostadsförhållanden liksom god beklädnad.

Efter att ha citerat cirkulärskrivelsen, vars riktighet varje lungläkare gärna betygar, framhåller docent Hedvall, att det är nödvändigt att våra fattigvårdsstyrelser noga överväga, huruvida de bidrag, som utgå till icke arbetsföra lungsjuka, verkligen äro sådana, att de icke blott givas i sådan storlek, som i normala understödsfall kan anses som erforderligt uppehälle, utan även räcka till att täcka det *merbehov*, som föreligger för de lungsjuka. *Otillräckligt måste man exempelvis anse ett anslag vara på 80—85 kr. för rum och mat i månaden åt en ungar i en medelstor stad.* (kurs. av oss), alldeles särskilt i en tid som denna, då prisen på livsmedel blivit allt högre. För egen del, säger doc. Hedvall vidare, *anser jag denna fråga vara av sådan betydelse, att varje lungläkare noga måste överväga i varje enskilt fall, om den sjuke verkligen kan utskrivs för att leva under så ogynnsamma förhållanden, som här exemplifierats och om det inte vore bättre att söka utvidga antalet vårdplatser och kvarhålla patienten under en längre tid, än vad eljest skulle varit erforderligt. För samhället måste emellertid ett frikostigare bidrag åt de lungsjuka utanför sjukhuset ställa sig mycket billigare och är givetvis att föredraga.* (Kurs. av oss.)

Detta inlägg i eftervårdsfrågan av en av vårt lands mest framstående tuberkulosläkare är i sanning värt att begrunda, icke minst för våra statliga och kommunala myndigheter. Det understryker på ett slående sätt, vad vi tidigare vid ett flertal tillfällen framhållit, att de lungsjukas eftervårdsfråga under innevarande kristid är mer aktuell än någonsin och att den inte bara

Medicinalstyrelsen väntar stegrad tbc-frekvens

Flera vårdplatser på sanatorierna nödvändiga

Erfarenheter från förra världskriget och från nu krigförande länder visa, att lungtuberkulosen under kristider tenderar till kraftig ökning. Även om vårt land förskonas från krig, måste man därför räkna med, att nuvarande kris kommer att medföra en stegrad tbc-frekvens även i Sverige. Vissa tecken tyda på, att en dylik ökning redan börjat göra sig märkbar, framhåller Medicinalstyrelsen i en skrivelse till Svenska Landstingsförbundet.

I skrivelsen begär Medicinalstyrelsen med anledning härav att landstingsförbundet skall utarbeta förslag till normalritningar för tbc-paviljonger vid sanatorier och lasarett. Man kan räkna med att dessa nya vårdplatser efter längre eller kortare tid åter ska bli över-

av sociala och humanitära utan även av nationalekonomiska skäl pockar på sin lösning. Docent Hedvall påpekar, att det ställer sig billigare för samhället att betala den lungsjuke, som är i behov därav, ett tillräckligt understöd under konvalescenstiden än att betala den sjukhusvistelse, som blir följderna av återfall i sjukdomen genom undernäring och bristande social omvårdnad.

Därtill kommer att erfarenheter från förra världskriget och från nu krigförande länder visa, att lungtuberkulosen under kristiden tenderar till kraftig ökning. I en skrivelse till Sv. Landstingsförbundet variförbundet uppmanas att utarbeta förslag till normalritningar för nya tbc-paviljongen vid sanatorier och lasarett, framhåller Medicinalstyrelsen att man måste räkna med att nuvarande kris kommer att medföra en stegrad tbc-frekvens även i Sverige, även om landet förskonas från krig.

Vi ha tidigare i denna tidskrift (hösten 1940) med hänvisning till den ökade tuberkulosfrekvens, som kunde vara att vänta, framhållit att de lungsjukas eftervårdsfråga måste betraktas som en för vårt land synnerligen viktig *beredskapsfråga*. Den ökning av tuberkulosfrekvensen, som befaras, kan mildras genom förebyggande åtgärder från samhällets sida. Man måste därvid i första hand se till att de lungsjuka konvalescenterna och deras familjer, de tuberkuloshotade, tillförsäkras en ur hälsosynpunkt tillfredsställande levnadsstandard.

Här måste i första hand fattigvårdsstyrelserna gripa in. Deras "principer" betr. understöd åt lungsjuka

flödiga. De torde i så fall med fördel kunna användas till annat ändamål, t. ex. för eftervårdande verksamhet eller som konvalescenthem. Frågan om de tuberkulosas eftervård är f. ö. föremål för fortsatt utredning av Svenska nationalföreningen mot tbc. Medicinalstyrelsen framhåller i detta sammanhang önskvärdheten av ett samarbete mellan landstingsförbundet, nationalföreningen och medicinalstyrelsen.

Möjligt är, att den befarade ökningen av tbc-frekvensen ännu så länge endast är skenbar. Genom den nya skärmbildsmetodiken, som tillåter massundersökning i stor skala, har nämligen ett stort antal tbc-fall upptäckts på ett mycket tidigt stadium. Denna metod kommer att intensifieras under den närmaste tiden.

Samarbetskommitté för partiellt arbetsföra bildad

Vid en konferens mellan representanter för De Blindas förening, Riksorganisationen De Vanföras Vål och De Lungsjukas Riksförbund samt bl. a. blindvårdskonsulent Karl Montan och red. Per Åsbrink i Centralförbundet för Socialt Arbete har den 21 maj i Stockholm bildats "Samarbetskommittén för partiellt arbetsföra." Kommittén har till uppgift att utått verka för de partiellt arbetsföras intressen och har därvid att arbeta för lagstiftning och samhällsätgöranden i en för dessa grupper förmånlig riktning.

Kommittén fick följande sammansättning: från De Blindas förening disp. E. Retsler och hr Ch. Hedqvist, från Riksorganisationen De Vanföras Vål hrr Algot Bergström och Olof Nilsson och från De Lungsjukas Riksförbund ombudsman E. Frithiof och red. Johannes Sandrén.

Ordförande i samarbetskommittén är hr E. Frithiof, v. ordförande hr Ch. Hedqvist och sekreterare hr A. Bergström.

konvalescenter måste radikalt revideras. Men detta kan blott bli ett provisorium. De lungsjukas eftervårdsfråga kan lösas effektivt endast genom åtgärder från statsmakternas sida, och dessa åtgärder böra vidtagas snarast möjligt, ty det är hög tid.

Man måste inse sanningen i den maximen att man skyddar bäst de friska genom att effektivt hjälpa de sjuka.

Säsongsstudieverksamhet inför bokslutet

Rapporter från studiefrenten:

“Den svenska livsformen“ studeras på Kolmårdssanatoriet, trädgårdsskötsel i Hällnäs. — Skrivmaskinskurs i Stockholm

Den på initiativ av De Lungsjukas Riksförbund anordnade studieverksamheten vid landets sanatorier och i konvalescentföreningarna landet runt har blivit föremål för ett mycket stort intresse icke minst från patientföreningarnas sida. På ett mycket stort antal sanatorier har under det förflutna ”läsåret” studier per korrespondens och i cirkel varit anordnade. Deltagarantalet har på ett par sanatorier varit rekordartat. Sålunda har t. ex. vid Kolmårdssanatoriet korrespondencirkelarna samlat icke mindre än ett 60-tal deltagare.

Studierna ha finansierats dels genom patientföreningarnas egna fonder, dels genom anslag från De Lungsjukas Riksförbund och dels — vid Hällnäs — genom anslag av kommunerna i Västerbottens län, som tillskrivits med begäran om bidrag till studieverksamheten. Icke mindre än 60 proc. av kommunerna ha beviljat smärre anslag! Studieverksamheten har dessutom möjliggjorts genom resp. sanatorieläkares välvilja och intresse för saken.

Vi återge här nedan rapporter från säsongsstudieverksamhet vid Hällnäs sanatorium och Kolmårdssanatoriet samt från Föreningen för lungsjuka i Stockholm.

Erfarenheter från Kolmårdssanatoriet.

Äntligen har våren kommit. Mera välkommen än någonsin är den efter en lång vargavinter. Tillvaron tycks ljusna med de tilltagande dagarna. Solen lockar inte endast fram sippor och grönska. De väl förpuppade patientbyltena på ligghallarna vecklar ut fårskinnfällarna. Och fram tittar solbrända vikingar. Också promenaderna blir alltmera lockande. De blir till upptäcktsfärder i de vaknande markerna. Intresset får andra riktningar än under vinterhalvåret. Böcker och studie-

brev har svårt att hävda sig i konkurrensen. Deras högsäsong är slut för denna gången. Det är lika bra att göra bokslut, innan intresset hunnit ebba ut alldeles.

Hur har ni haft det studiekamrater landet kring? Att döma av meddelandena i Status tycks verksamheten ha varit god. Vi får väl hoppas att detsamma kan sägas om behållningen. I saldot till nästa säsong bör också ligga en avsevärd erfarenhet, som kan komma oss lite var till godo.

Avsikten med dessa rader är att i all anspråklöshet delge

Från ”trädgårdskursen”, Hällnäs.

Del av matematikcirkeln, Hällnäs.

några iakttagelser från studiearbetet här vid Kolmårdssanatoriet. Önskligt vore, att de sedan följdes av liknande från andra håll, så att vi vid nästa studiestart kan utnyttja en ännu större planmässighet.

Bäst tycks sammanhållningen och utbytet ha varit i korrespondencirkelarna. Fyra sådana kring ämnena svenska språket, praktisk räkning, bokföring och "Den svenska livsformen" med vid starten sammanlagt 60 deltagare har varit i verksamhet. Varje grupp har haft ett sammanträde i veckan. De tre förstnämnda grupperna har härvid disponerat ett dagrum under kvällsliggturen mellan 6,15 och 7,15, från vilken de alltså varit fria. Varje deltagare har endast medgivits studera ett ämne, varigenom risken för överansträngning undanröjts. Cirkeln kring "Den svenska livsformen" och en lyssnargrupp kring radioserien "Vi och vårt arbete" med vid starten över 40 deltagare har haft svårare ställt med lokalfrågan och tiden. Knappa tre kvart mellan kvällsmatdags och sängdags en gång i veckan har gruppen haft för sina sammankomster. Att härvid få till stånd planmässiga samtal kring radioföredrag, referat och litteratur har varit ganska svårt. Helst som lyssnargruppen inte lyckats få överläkarens tillstånd att samlas kring en högtalare. Att i radiolurar på salarna följa en föredragsserie just vid sängdags kan vara nog så svårt. Emellertid har de mest energiska inom gruppen lyckats hålla samman serien ut och t. o. m. organisera en ny grupp kring vårens serie "Livets och dödens problem" — en alldeles utmärkt studiegrupp förresten.

De mera direkt nyttonbetonade cirkelarna i svenska, räkning och bokföring har vid det här laget i det allra närmaste fullföljt sina kurser. Minst tid har svenska språket krävt, medan räkning och bokföring bjudit åtskilligt övningsarbete mellan sammankomsterna. I gengäld har man inom dessa båda senare grupper bäst lyckats hålla intresset vid liv hos deltagarna, även sedan dessa utskrivits från sanatoriet. Svenska språket ställer tydligen vissa krav på mera omedelbara studier tillsammans, helst med en kvalificerad studieledare. Lättast tycks det ha varit att räkna på egen hand.

Studiearbetet har ordnats så, att de kamrater, som farit hem under säsongen, brevlades stått i kontakt med gruppen och till dess ledare insänt sina lösningar för korrigerings enligt gruppens gemensamma svar till institutet. Svårare har det varit att få med i studiearbetet sådana kamrater, som kommit till sanatoriet sedan cirkelarna startat i höstas. Dels sakna dessa studiebreven, dels har gruppen fått ett visst handicap i arbetet. I en del fall har särskilt intresserade kamrater delat studiebreven med andra eller övertagit brev av kamrater, som farit hem stax efter studieverksamhetens början eller av någon orsak "tröttnat". Möjligen kunde dessa olägenheter avhjälpas genom en överenskommelse med korrespondensinstitutet om fyllnadsrekvisition av studiebreven under hand. Likaså vore det av vikt att efter kursens slut ha möjlighet att få ett betyg eller intyg om deltagande. I cirkulärskrivelse från Riksförbundet nämndes i höstas en utväg att i samråd med institutet ordna ett slags "avgångsprov". Har man sådana skett vid något sanatorium?

Viktigare än formella intyg är emellertid att man haft praktisk nytta av cirkelarbetet. Även om man inte hunnit tränga djupare in i ämnet, har man måhända fått intresset för fortsatta studier väckt. Och just detta är inte minst värdefullt. Har man bara tillräcklig energi, erbjuder sig sedan många möjligheter för fortbildning: korrespondenskurser, facklitteratur, vissa yrkesskolor och kurser etc. Dessutom har samvaron i studiecirkeln under sanatorietiden varit ett utmärkt tillfälle inte bara till en anspänning av vilja och intellekt utan även en

välkommen möjlighet av avspänning och omväxling i en mången gång enahanda tillvaro. Så har varit fallet i "nyttocirkelarna", vilka blivit till trivsamma kamratlag, och kanske i ännu högre grad i samtalscirkelarna. Visserligen har inte dessa senare cirklar rönt samma tillslutning som de förra, kanske till största delen beroende på att man inte vetat vad saken egentligen gäller. Formen för en samtalscirkel kan vara skiftande, och faran att det hela skall mynna ut i osammanhängande prat finns givetvis. Lyckas man dock enas om ett ämne av gemensamt intresse och komma över den vanliga obenägenheten att forma sina tankar i ord, bör utsikterna till verklig behållning vara stora. Som samlingsram för sammankomsterna kan man ta en bok, en artikelserie, en film, en föreläsning, eller som vi gjort i lyssnargruppen, en radioserie. Radiotjänst har under de senaste åren utgivit vissa värdefulla riktlinjer och förslag till arbetsuppgifter i studiebreven. Med en smula uppslagsrikedom och en anpassning efter de särskilda förhållandena kan gruppen nå ett mycket gott resultat både vad angår att orientera deltagarna i ämnet och väcka intresse för fortsatta, individuella studier.

Betydelsefullt för studieverksamheten i gemen vid ett sanatorium är att de olika grupperna har kontakt med varandra inom en gemensam styrelse, ett studieråd. På detta ankommer det också att ordna den ekonomiska sidan av saken, stå i kontakt med sanatorieledningen och eventuellt samarbeta med någon av de allmänna folkbildningsorganisationerna, exempelvis A. B. F. Varje cirkel har hos oss utsett ledare jämte ersättare och härigenom varit i viss mån garaderad mot de rubbningar i arbetet, som ledarens utskrivning medfört. Gruppen i svenska har exempelvis på så sätt bytt ledare fem gånger under säsongen. De olika gruppledarna jämte ersättarna har tillsammans bildat studierådet. I detta är dessutom patientföreningens ordf. självskriven. Under den tid cirkelverksamheten ligger nere har patientföreningen ansvaret och bör alltså i god tid före starten på hösten tillsätta en kommitté, med uppgift att förbereda arbetet. Vid de sanatorier, där man i motsats till vad som varit fallet hos oss, har den stora förmånen att räkna med överläkarens positiva intresse och rentav medverkan i arbetet, utgör ju detta den allra bästa garantin för framtiden. En sanatoriekurator vore idealet. Viktigare än den yttre organisationsformen, hur betydelsefull denna än må vara, är nämligen ett allmänt och brinnande personligt intresse för saken. Att ett sådant intresse bör vara väl förenligt med sanatoriekuren i övrigt är väl ställt utom allt tvivel. Ty när allt kommer omkring vad gagnar det egentligen oss lungsjuka, om vi med läkarvetenskapens hjälp lyckas lägga några år till vår livslängd — men därvid förlorar vår själ?!

Nils Annerud.

Kommunerna i Västerbotten ha beviljat anslag till studier vid Hällnäs.

Tanken på ordnade studier här på Hällnäs-sanatoriet är ingalunda ny. Initiativ ha redan förut tagits men utan påtagligt resultat. Först i nov. 1941 kommo dessa i gång. Då tillsattes en 5-mannakommitté, som skulle undersöka möjligheterna för tankens realiserande och sedan sätta fart på läsningen. Problemen voro många och ingen erfarenhet fanns att bygga på. Genom värdefulla råd och anvisningar från andra sanatorier där man kommit längre, underlättades dock förarbetet. Intresse fanns det gott om, men med pengarna var det sämre ställt. De

(Forts. å sid. 8.)

från FÖRBUNDSARBETET

FLIS OCH SAKO ANORDNA UTFLYKT

I likhet med föregående år planerar Flis tillsammans med Sako i sommar gemensam utflykt, till Stäket. Denna kommer troligen att äga rum den 12 juli. De medlemmar, som då ej äro på landet, uppmanas att begagna sig av detta tillfälle. Förra sommarens utflykt var synnerligen lyckad, och utflyktskommittén lovar, att det denna gång skall bli ännu trevligare. Bl. a. kommer FLIS musikkapell att medverka.

Även anhöriga till medlemmarna få medfölja och var och en tar mat och dryck med sig. FLIS och Sako kommer senare att i cirkulär meddela närmare om program och reskostnader.

LITTERATUR

"VI OCH NI", den välredigerade tidskrift, som under överläkare Dahlstedts redaktionsskap utgives från Österåsens sanatorium, har utkommit med sitt vårunummer. Innehållet är som vanligt intressant och omväxlande. Särskilt intresseväckande är en artikel av docent Erik Hedvall, Upsala, "Några synpunkter på tuberkulosbekämpandet", vari förf. gör ett mycket beaktansvärt inlägg i eftervårdsfrågan, vilket refereras och kommenteras på ledande plats i detta nummer. Kurt Simonson skildrar arbetet vid Aarhus Kommunehospitals Tuberkulosafdelning och fil. lic. Marita Lindgren-Fridell berättar om det gamla helgeandshuset i Västerås. Eric Hanson skriver om Edith Södergrans diktning och dr Helge Dahlstedt har bidragit med minnesord över dr Gustaf Neander, de lungsjukas speciella riddare och vän. Vidare förekommer litteraturkrönika m. m.

Behållningen av "vi och ni" går som bekant till en fond — Berggrens fond — vars avkastning tillfaller behövande patienter. Det är en tidskrift som var och en — frisk eller sjuk — bör ta del av. Den kan rekvideras från Österåsens sanatorium.

Familjeundersökningar i Kalmar blottade 31 fall av lungtbc.

Av chefens för Centralsdispensären i Kalmar, dr Thure Nilsson, berättelse för verksamheten under förra året framgår bl. a. att antalet nyupptäckta tuberkulosfall ökat i oroväckande grad.

Under året ha vid Centralsdispensären utförts 3,475 undersökningar.

Av familjeundersökningar ha 599 undersökningar verkställt och bland dessa ha inte mindre än 31 fall med aktiv lungtuberkulos och 8 fall med aktiv annan tuberkulos konstaterats. Dessa siffror om några visa vilken betydelse familjeundersökningar

Konvalescentföreningar

anslutna till De Lungsjukas Riksförbund:

BLEKINGE LÄN: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Blekinge Län, Box 95, Karlskrona. Ordf. Ragnar Andersson, Strömsberg, Spjutsbygd, kassör Arvid Mattisson, Ekholmsstrand 18, Karlskrona.

BORÄS: SÄLKO (Södra Älvsborgs läns konvalescentförening). Ordf. Hugo Flodin, Stenkilsgatan 1, Borås. Tel. 150 66.

ESKILSTUNA: ELKÅ (Eskilstuna Lungkonvalescenter). Ordf. Manfred Norberg, Drakenskiöldsg. 7 (Tel. 44 67). Kassör Bertil Anderzon, Rosenfors, Skogstorp.

GÖTEBORG: Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (Tel. 11 96 02) Expeditionstid: 10—13 och 15—17, lörd. 10—14.

HÄLSINGBORG: De Lungsjukas Konvalescentförening, Hantverkaregat. 4, Hälsingborg.

KALMAR: Kalmar Konvalescentförening. Ordf. Carl Hellström, Ståthållaregatan 13. Sekr. Sigfr. Celander, Box 731, Kalmar (Tel. 26 41).

KRISTIANSTADS LÄN: De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Ordf. Martin Persson, Box 932, Hässleholm. Sekr. Elisab. Borg, Osby. Föreningsmöten hållas i april och aug. månader.

LANDSKRONA: Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad, Lilla Strandgatan 15, Landskrona.

LULEÅ: Luleå Konvalescentförening ("Konscento") Ordf. Bertil Backman, Bergnäset, Luleå. Tel. 35 19 (säkrast mellan 18—19). Sekr. Göte Landström, Södra Strandgatan 27/29, Luleå. Lokal A. B. F. Föreningsmöten hållas 11 jan., därefter varannan söndag.

LUND: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Ordf. Ingvar Stenquist, sekr. Axel Mårtensson. Exp. L:a Fiskareg. 4 (Tel. 49 90) Expeditionstid: 12—14. Föreningsmöten hållas första tisdagen i varje månad.

MALMBERGET: Malmbergets Konvalescentförening. Sekr. Fr. Asta Wäppling, Engelska 45, Malmberget.

MALMÖ: Understödsföreningen för Lungtbc-sjuka i Malmö stad, Almbacksgat. 2 B, Malmö.

MEDELPAD: Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening, Folkets Hus, exp. 3, Sundsvall. Ordf. Gottfr. Eriksson, sekr. Arthur Sandström. Exp. i Folkets Hus hålles öppen onsd. och lörd. 12—2. (Tel. 26 88).

STOCKHOLM: FLIS (Föreningen för lungsjuka i Stockholm), Kocksg. 15, Sthlm. Ordf. A. Fredin. Expeditionen Kocksgat. 15 hålles öppen torsdagar kl. 19—21, månd. och onsd. 13—15. Tel. 40 65 71. Postgiro 15 99 30.

STOCKHOLMS NORRA FÖRORTER: "Sako" (Förening för sanatoriekonvalescenter i Sthlms norra förorter). Ordf. Bertil Forsström. Sekr. Geron Andersson. Tel. 28 36 21.

UPSALA LÄN: Upsala läns konvalescentförening. Ordf. Arne Karlsson. Sekr. Erik Jäll, Valsätra, Upsala.

ÖREBRO LÄN: Örebro Läns Patientförening.

har. Kanske svårt att förstå för vederbörande, som ju i regel ej haft några symptom.

Bland de 881 personer som inremmitterats med misstanke på tuberkulos upptäcktes 74 fall med lungtuberkulos och 42 fall med annan tuberkulos.

SÄSONGENS STUDIEVERKSAMHET . . .

(Forts. fr. sid. 6.)

måste skaffas utifrån. Och här beträdde vi en annan väg, än vad flertalet andra sanatorier synas ha gjort. En cirkulärskrivelse utsändes till samtliga kommuner inom länet med anhållan om ett visst årligt anslag. Denna framställning hörsammades även på ett storartat sätt och c:a 60 proc. av kommunerna ha hittills beviljat smärre anslag. Det förtjänar måhända framhållas, att en studieverksamhet som den berörda måste anses som önskvärd också ur samhällets synvinkel. Ytterst gagnar det ju det allmänna. Förståelse från kommunalmännen är en nödvändig förutsättning för framtida stöd och verksamhet. Dessutom erhöles vi anslag från några andra håll, bl. a. av vårt eget förbund, De Lungsjukas Riksförbund. Därmed var ekonomin t. v. någorlunda säkrad. Det gällde så att bygga upp studieorganisationen. På grund av våra förhållanden har denna lagts annorlunda än vad som torde vara gängse. I stället för att ha den lagd under annan förening, har här bildats en ganska fristående studieorganisation. Alla redovisningsangelägenheter ordnas därigenom smidigare och vederbörande funktionärer får också mera ostört ägna sig åt sin uppgift. Och detta behövs sannerligen, om allt skall skötas som sig bör. Givetvis bildar H. S. P. Understödsförening s. a. s. ryggraden för studieorganisationen, vilken garanteras av den förstnämnda.

Formerna för studierna ha i stort sett varit analoga med andra sanatoriers. Således både enskilda och cirkelstudier. De enskilda studierna ha bedrivits pr korrespondens vid våra tre mest kända institut. Och anslutningen har varit tämligen god. Visserligen kunna vi icke ståta med en 50 proc. anslutning, inte ens hälften därav, men en sådan anslutning får anses fullkomligt orimlig med hänsyn till det växlande hälsotillståndet här. Sedan dec. 1941 ha emellertid ett 40-tal elever anmälts genom studieföreningen. Kurserna ha varit högst varierande, från enkla och enstaka ämnen till sammansatta kurser, såsom kontors- och affärsbiträdeskurser samt tekniska kurser. F. n. äro vi uppe i en total kursavgift på över 1.500:—kr. Cirkelstudierna ha lyckats bra. I försökssyfte startades en matematikcirkel och den slog mycket väl ut. Inte mindre än 35 deltagare — ett stort antal i en cirkel. Cirkeln har läst både lägre och högre matematik, allt efter förkunskaper. Lärobok: Bertil Harbergs "Lärobok i räkning och geometri". Något senare startades en cirkel med trädgårdsskötsel som ämne, även den med god anslutning, över 30-talet elever. Ett säkerligen mycket passande ämne och ett lämpligt arbete för en någorlunda återställd lungsjuk. Arbetet i trädgården är ganska lätt, han får arbeta ute i friska luften och — icke minst — i dessa tider medför det ett icke oväsentligt tillskott av hälsosam föda till en begränsad matsedel. Läroböcker: Gunnar Bergs "Hemträdgården", JUF:s "Köksväxtodling" samt "Fruktkonserver för vardagsbruk". Till ledare för båda dessa cirkel ha vi haft förmännen ha högst kvalificerade personer. I sommar bli möjligen deltagarna i trädgårdscirkeln även i tillfälle att praktiskt omsätta de förvärvade kunskaperna genom att särskilt odlingsland troligen ställs till förfogande. En tredje cirkel i "Den svenska livsformen" var ursprungligen planerad, men kunde på grund av lokalsvårigheter ej igångsättas. Ett par språkkurser ha diskuterats, men måste anstå till höstsäsongen. Vid studier av främmande språk ämna vi probra lingafonemetoden, som vi tro äger stora fördelar.

Tack vare erhållna anslag har Studieföreningen kunnat lämna avsevärd hjälp till de studerande. Sålunda har — fränsett den

första verksamhetstiden, då hjälpen var något mindre — stipendier på 50 proc. av kursavgiften lämnats samtliga elever. Lägger man till detta institutets rabatter ha eleverna endast behövt tillskjuta mellan 40 och 25 proc. av egna medel. Till helt medellösa patienter ha s. k. gratiskurser utlämnats. Ett förfaringssätt, som — rätt använt — kan rekommenderas.

Till slut några tankar om den gångna lästerminen, som i och med maj månads ingång måste anses avslutad, åtminstone vad betr. cirkelarna. Något har gjorts, men mycket återstår. Inte alla bildningsfaktorer ha hunnit nyttiggöras i den grad, som varit önskvärd, och till dessa hör radion. Inte heller ha vi hunnit följa alla de råd vi fått, likaväl som en del uppslag måste ligga till ett kommande år. Men värdefulla rön ha gjorts och med tillvaratagandet av dessa, bör verksamheten gagnas ett kommande år. Rom byggdes ej på en dag, och vad som återstår kan utföras senare. Summeras enskildheterna tillsammans ha vi anledning betrakta året med glädje. Samtidigt som vi därvid erinra oss, att de gynnsamma resultaten till icke ringa del betingats av den förståelse och det värdefulla stöd, som vi fått av sanatoriets överläkare. Studiearbetet måste ju inpassas i dagordningen och lokal ställas till förfogande, och detta är ej alltid så lätt på ett överbelagt sanatorium, där varje utrymme användes.

FLIS studieverksamhet.

Deltagare i FLIS' skrivmaskinskurs.

Under den gångna vintern startade FLIS sin första studie-cirkel vid Brevskolan. Ämnena voro svenska, matematik, bokföreläsning och stenografi och till detta anmälde sig 14 deltagare. Denna kurs är ännu inte slutförd, men intresset bland deltagarna har varit stort, och studierna ha möjliggjorts genom att föreningen bidragit med över 50 % av kursavgiften.

Denna kurs har sedermera kompletterats med en maskin-skrivningskurs, som tagit sin början i vår. Föreningen hyrde några maskiner och kostnaden för varje deltagare blev ej mer än några kronor. Här har intresset om möjligt varit ännu större; kursen har samlat 17 deltagare. Från klockan 9 på morgonen till klockan 5 e. m. äro maskinerna i full gång. Varje kursdeltagare tränar sålunda två timmar varje dag. Men så har man också gjort stora framsteg och deltagarna ha uttalat sin tillfredsställelse över FLIS initiativ att sätta i gång dessa kurser.

Dispensär skall ge intyg utan avgifter.

Framställning från Konvalescentföreningen i Eskilstuna föranleder cirkulär från Medicinalstyrelsen.

Det har varit mycket olika bedömningsgrunder inom dispensärer och centraldispensärer ifråga om avgifter till läkarna för intyg om arbetsoförmåga och ökade livsmedelsransoner. En läkare har tagit en krona, en annan två, en tredje tre kronor, och dessa extra avgifter ha blivit mycket påkostande för många konvalescenter och kanske än mer för mödrar med barn i de fall där mannen vistas på sanatorium. Socialt ansvarskännande läkare ha i sin tur ansett intygsavgifter orimliga.

Medicinalstyrelsen har haft sina ögon riktade på saken och genom ett personligt ingripande av generaldirektör J. Axel Höjer har man nu — efter framställning från föreningen Eskilstuna Lungkonvalescenter — undanröjt dessa svårigheter för de hjälpbehövande. Ersättning utgår som bekant till läkarna på dispensärerna för dispensärtimmarna och medicinalstyrelsen har nu fastställt att intygsavgifter i de berörda fallen inte skola utgå.

Enligt Eskilstuna-Kuriren har Medicinalstyrelsen nämligen den 7 maj utsänt en cirkulärskrivelse till samtliga landstings hälsovårdsberedningar med förtydligande och komplettering av vissa fastställda instruktioner för distriktsdispensärläkares rätt att uttaga ersättning för intyg med mera.

På förekommen anledning, heter det, har Medicinalstyrelsen beslutat, att särskild ersättning *icke av läkaren får uttagas* av patienter för i samband med dispensärmottagning utfärdade intyg om arbetsoförmåga för erhållande av understöd eller för intyg rörande behov av ökad livsmedelsranson.

I detta sammanhang betonar Medicinalstyrelsen också, att ersättning för utskrivna remisser för specialbehandling eller vård *självfallet icke i något fall får ifrågakomma*.

Landstingens hälsovårdsberedningar uppmanas slutligen i Medicinalstyrelsens brev att underrätta samtliga distriktsdispensärläkare inom verksamhetsområdet om dessa förtydliganden.

Antituberkulosarbetet landet runt

Gotland får sanatorium.

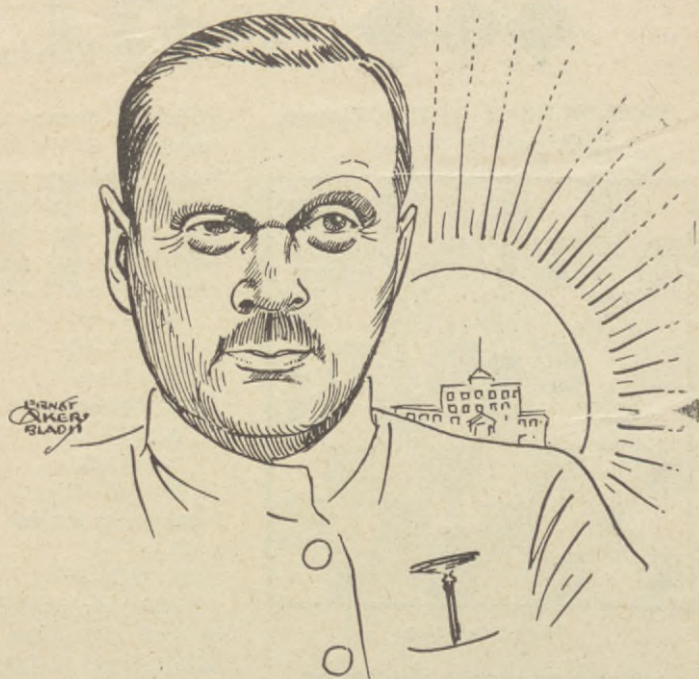
Regeringen har till riksdagen avlämnat proposition om statsbidrag till lasarets- och tuberkulosvårdens utbyggande på Gotland.

I fråga om tuberkulossjukvården innebär förslaget, att tuberkulossjukstugan i Follingbo, som för närvarande inrymmer 25 vårdplatser, om- och tillbygges till ett sanatorium om 64 vårdplatser. Kostnaderna för själva sjukhusbyggnaden, utgifter för anskaffande av inventarier och utrustning ej inbegripna, beräknas till 590,800 kr. Planerad nybyggnad av bostadshus för underläkare, vaktmästare och kvinnlig personal beräknas därjämte till 145,300 kr.

Enligt gällande statsbidragskungörelse, vilken ej är tillämplig i ombyggnadsarbeten, utgår statsbidrag med högst hälften av den verkliga byggnadskostnaden, dock högst 2,000 kr. pr vårdplats. Medicinalstyrelsen har nu föreslagit, att bidrag skall beviljas med 5,000 kr. för envar av de 39 nya sanatorieplatserna eller tillhoppa 195,000 kr. Såsom motiv härför har hänvisats till den höga tuberkulosfrekvensen, det ringa befolkningsunderla-

Tuberkulosbekämpare

XI

Överläkare Sigurd Berg, Solbackens sanatorium, Kullsveden.
(Teckning för Status av Ernst Åkerblad.)

get, storleken av landstingsskatten och det svaga skatteunderlaget. Styrelsen har därjämte erinrat om att statsbidrag med nämnda belopp utgått för vårdplatser vid Norrbottens och Jämtlands läns centralsanatorier. Med hänsyn till de av medicinalstyrelsen anförda omständigheterna anser sig statsrådet böra tillstyrka medicinalstyrelsens förslag i denna del.

Sammanlagda statsbidraget för om- och tillbyggnad av tuberkulossjukstugan skulle uppgå till 302,750 kr.

Plan för dispensären i Jönköpings län fastställd.

Medicinalstyrelsen har fastställt ny plan för dispensärverksamheten i Jönköpings län. Planen skall tillämpas i full utsträckning senast 1 januari 1943.

Länet är indelat i 16 distrikt, och i varje distrikt blir det fyra mottagningar i månaden av läkaren, som i provinsialläkar-distrikten blir provinsialläkaren och i stadsdistrikten stadsläkaren. I Eksjö distrikt kommer dock att tjänstgöra som läkare sanatorieläkaren, i Vrigstads distrikt överläkaren vid Sävsjö sanatorium samt i Jönköpings stads distrikt stadsdistriktsläkare.

Förutom på centraldispensären i Eksjö blir det undersökningsanstalter vid sanatorierna i Sävsjö, Hässleby, Romanäs och Spenshult. Dispensärledare är läkaren vid centraldispensären.

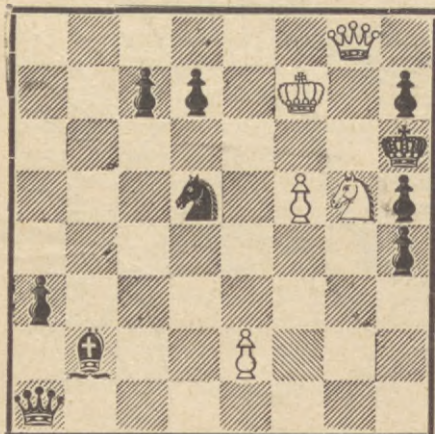
Nya centraldispensären i Bohuslän till Strömstad eller Dingle?

Utredning pågår f. n. ifråga om den nya centraldispensären, som skall upprättas för Bohusläns nordliga del och ifråga om förläggningen av denna står striden mellan Dingle och Strömstad. Skulle centraldispensären förläggas till Dingle får man räkna med nybyggnad, men blir det i Strömstad är det sannolikt att man kan få tag i lokaler, som skulle lämpa sig för dispensären.

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

PROBLEM NR 62. Av Gust. Larsson.
Original för Status.

Matt i tre drag.

STOLTZ TÄVLAR I SALZBURG.

Trots krig och elände spelas en stormästarturnering i Salzburg under tiden 8—20 juni. Deltagare äro världsmästaren Aljechin, Keres, Bogoljubow, Schmidt, Junge och Stoltz. Turneringen är dubbelrondig.

Stoltz har fått en god förträning genom att deltaga i en av Wasa Schackklubb i Stockholm anordnad jubileumsturnering. Han vann tävlingen med 8 1/2 poäng av nio möjliga, tätt följd av E. Lundin med 8 poäng. Närmast kommo N. Bergkvist 5, A. Bergqvist, G. Danielsson, Bj. Hult och S. Lindquist med vardera 4 1/2 poäng. — Här följer ett parti från turneringen.

Franskt parti.

G. Stoltz.	J. Collet.
1. e2—e4	e7—e6
2. d2—d4	d7—d5
3. Sb1—d2	Sg8—f6

Ett känt spelöppningsfel emedan vit nu ostörd kan bygga upp en stark angrepps-

ställning. Samma fel gjorde sig lustigt nog Stoltz skyldig till som svart i ett parti mot Spielmann för ett 10-tal år sedan. Det såg ut att sluta illa för Stoltz, men i sista stund räddade han sig genom en kombination som gjorde partiet världsberömt. Bäst är 3. —, c5.

4. e4—e5	Sf6—d7
5. Lf1—d3	c7—c5
6. c2—c3	Sb8—c6
7. Sg1—e2	Dd8—b6
8. Sd2—f3	c5×d4
9. c3×d4	Lf8—b4†
10. Ke1—f1!	

I angreppets intresse uppger vit rockaden.

10. —	f7—f6
11. Se2—f4	Sd7—f8

Hittills var spelet lika med ovannämnda parti. Där följde emellertid 11. f×e5. 12. S×e6, e4, 13. Lf4, e×f3!! 14. Lc7, Sf6. 15. S×g7†, Kf7. 16. L×b6, Lg4. 17. g3, Lh3†. 18. Kgl, K×g7. 19. Lc7, The8! 20. Le5, S×e5. 21. d×e5, T×e5. 22. Db3, Lc5!! 23. Lf5, L×f5. 24. D×b7†, Kg6. 25. D×a8, Te2. 26. h4, L×f2†. 27. Kf1, Ld3. 28. h5, Kg5. Vit ger upp. Ett praktfullt slutangrepp.

12. Sf4—h5	Ke8—f7
13. h2—h4	f6—f5
14. g2—g4	g7—g6
15. Sh5—f6	h7—h6
16. h4—h5	g6—g5

Det fanns inget tillräckligt försvar.

17. g4×f5	Sc6×d4
18. Lc1—e3	Lb4—c5
19. b2—b4!	Sd4×f3

På D×b4 avgör Tb1.

20. Le3×c5	Db6—c7
21. Dd1×f3	Dc7×e5
22. f5×e6†	Lc8×e6

Eller 22. —, S×e6. 23. Lg6†, Kg7, 24. Se8† o. s. v.

23. Sf6—d7†	Uppgivet.
-------------	-----------

Kuggad för hjälpklassen.

I en av våra lärdomsstäder hade en folkskolgosse med sin ömma moders goda minne nyligen gjort framställning om att bli överförd till hjälpklass; han föreställde sig studielivet bekvämare i den miljön och för resten hade han en kamrat där, som han gärna ville vara tillsammans med. Ingenting må dock i ett välformat skolväsen ske utan skäligen prov-

ning. Vår unge studerande fann sig en vacker dag kallad till regelrätt tentamen för ett högsakkunnigt pedagogkollegium, skarpladdat med knepiga frågor. En av de sakkunniga var en (tentanden) känd teolog.

Första frågan föll, och lydde så:

— Det kommer en annan gosse och slår häftigt till dig på högra kinden, vad gör du då?

Ett av Stoltz energiskt genomfört angreppsparti, som belönades med turneringens första skönhetspris.

LÖSNING.

Capablanca avslutade partiet mot Bogoljubow med följande kombination: 1. —, S×d4! 2. c×d4, 3. Tc8×c5!! Uppgivet.

MALCUS

Spiralborr och verktyg

av svenskt kvalitetsstål tillfredsställa de högsta anspråk på skärhastighet, precision och hållbarhet. Stort lager av alla förekommande dimensioner och typer.

A.-B. MALCUS HOLMQUIST - HALMSTAD

Tentanden (snabbt): — Slår tebaks, va kla't: Meeen . . . (fortsättningen mera betänksam) . . . de' ä' kanske förhör i kristendom, de här?

Det blev ingen fråga mer. Kollegiet enades om att tentanden ägde förutsättning att tillgodogöra sig den vanliga undervisningen. Han blev helt enkelt kuggad för hjälpklassen.

SOMMAR

minnet

Det är det där sommarminnet,
som bränner som solen och svider i skinnet:
min barndoms sjö och en lummig ö
och gröna skyar av bok och lönn
och hängbjörk över den blanka sjön.
Vid gläntorna liljekonvalje som snö
och massor av hägg och nattviol,
allt dränkt i en gassande junisol.

Det var sagoskogen med grävlinggryt
jättestenkast och mossa och myt.
Det var fjällornas heta hallonsnår,
som dignade röda år från år.
Där satt man en stund vid skogens bryn
och hörde det ringa helgsmål från byn
— det kom så svagt som den pinglande skällan
från bjällrekon, där den drack ur källan . . .
— Nu böljar ungskogen grön över fjällan,
och man känner blott som en stilla psalm
i sitt bröst ett eko av ljudande malm
från de klockor som ringde in och samman
gångna släktled och rungande ljud
i lust och nöd, i död och gamman . . .
Giv oss i dag vårt dagliga bröd.
Det stundar tider av yttersta nöd . . .
Nej, klockor ring helg och sabbatsro
som fordomtid över bygd och bo,
ring midsommarhelg över susande mo
och fält och äng och styrk vår tro
och lär oss ånyo "Fader vår"
— den bön som vi glömt sedan många år . . .
Du härskarors Herre, bevara vårt land
för våld och våld och krigets brand
och håll över det Din starkhets hand . . .
O, lyss till vår bön, den ängsligt stumma,
och giv oss som svar de livande ljumma
sommarrregn — släck jordens törst
ty jorden, jorden går likväl först . . .
För den må vi våga liv och gods,
som fädren fordom glade till mods.
Ty gräs skall växa och skördar gro
beständigt över gravarnas ro . . .

Se löftets båge, regnbågens bro . . .
Vi gläds som i skördeanden . . .
Nu vattnas de torra landen . . .

OSVALD LINDSTEN.

Jvântan på vind

Av Sverre Holmsen

Resfebern kastar sig över mänskorna på vilken som helst latitud. Målet kan vara ett isigt fjäll, Amerika eller en av civilisationens stojande storstäder. I nord eller syd, i väst eller öst — aldrig går man säker mot åtkomman. Och gäller det tropiska mål visar resfebern ofta de mest våldsamma symptom . . .

Skonaren "Matahiva" var destinerad till "Öarna under vinden". Nu låg hon segelklar vid Papeetes solgnistrande korallkaj, och under mina fötter brände marken. Resfebern bultade inombords. Det var en behaglig feber, åtföljd av stor glädje inför den förestående färden och allt det okända som säkert väntade i nordväst.

Vår skuta var färdiglastad. Det var bara vinden som fattades. Där låg havet blänkande blått, och fast det var passadens säsong märktes ej minsta fläkt. Regnträdens blad hängde slokande som i sömn, och över stadens röda tak dallrade hettan.

Redan på morgonen hivades den sista corned-beef-lådan ombord, och de glatta risäckarna från Honkong hade jag själv varit med om att stuva och räkna. Överst hade vi lasten till Ki Sang på Huahine, och närmast kölsvinet låg varorna till Yat Li på Bora-Bora. Det var till den ön jag skulle.

Vi hade skalkat luckorna och utmanande spottat i lagunens blanka stillhet. Men förgäves. Hela dagen väntade vi på vinden.

I min väntan drev jag in på Bougainvilleklubben, till verandans svalaste hörn. Där jag hängde mot räcket såg jag flamträdens skuggor växa. Vagabondjakter och skonar-

skrov speglade sig i vattnet nedanför. En kines vid ett ananasstånd vände ryggen till det gassiga havet och fläktade tålmodigt sitt väderbitna ansikte. På svala mattor under trottoarens tak låg mörkbruna polynesier utsträckta i långa rader. Runt mig tycktes allting slumra. Självt kände jag mig aldeles för vaken, och inom mig brände iveren att komma iväg. Vid solnedgången skulle väl landvinden börja. Men det var länge till dess, och jag försönk i funderingar hur jag skulle få tiden att gå.

Det var då den lille tahitifransmannen med de väldiga vita mustascherna steg in på verandan. I samma ögonblick förstod jag att nu kom underhållning, ty mannen var vida känd som berättare. Och han var en som villigt underhöll sin omgivning. Självt behövde man inte anstränga sig att prata. Gärna lyssnade man till hans ovanliga och brutna språk.

— *Bonjour* — hallo, jag är Morin, lotsen, *iaorana*, hälsade han. Sen flera år visste jag, att Morin var Papeetes lots. Detta visste också Morin. Men för säkerhets skull presenterade han sig nästan alltid, och med sitt vänliga "*bonjour-hallo-iaorana*" ville han bara låta en förstå att han behärskade något av Tahitis språkföbistring.

— *Alors*, du seglar i dag, sade han. Och otåligt väntar du på vinden. Men den kommer inte förrän i kväll. Du kan lika gärna dricka en flaska rödvin med mig.

"Skonarmännens väg" på Tahiti.

Siesta vid Pierre Lotis damm.

Och med en bestämdhet som inte tålde motstånd placerade han en långhalsad flaska på vårt bord. I skämtsamt ton skålade han för de som ligger i vindstilla, tvinnade sina långa mustascher och fyllde sin Briar med algerisk tobak.

— Lyssna, unge vän, utbrast han med en glimt i ögat. Jag är som du vet Morin, lotsen, men utan att skryta är jag också något litet psykolog. Du har en sjukjäkla resfeber! Försök inte neka. *Mon dieu*, vad den åkomman sprider sig. — Du vet hur länge jag lotsat in jakter och skonare och alla de slag av flytetyg som genom slump eller skicklig navigation lyckats pricka rätt på de här avlägsna öarna ute i Söderhavet. Men de sista årens ström av småbåtsseglare från Amerika och Europa har jag aldrig sett maken till. Tätare och tätare kommer de. Du har själv sett en rad av dem, inte sant. Det var Stevenson med "Casco" och Jack London med "Snark" som satte fart på tahiitifebern. Sen har de blåst in den ene efter den andre, i ståtliga farkoster eller små skojiga tråg. Inte två skrov är lika. Men goda är de alla var och en på sitt sätt, och deras ägare är sjömän. Annars hade de inte kunnat ta sig hit. Förr dröjde det år mellan dessa havets vagabonder, men nu flyger de in med en eller två veckors mellanrum.

— Jag har frågat dem alla, varför de seglade bort från de stora kontinenternas civilisation.

— Från New York kom en arbetare som led av tuberkulos. Obotlig, sade läkarna. Han arbetade en gång i en karamellfabrik. En dag hörde han en båtsirén som blåste med en alldeles särskild ton. Den karamellburk han för tillfället hade i händerna slängde han ifrån sig. I nästa ögonblick var han på väg till hamnen. När hans lilla kutter rullade in i vår lagun, berättade han, att han inte känt sig så frisk sen han var liten pojke. Någon lotsavgift ville jag inte ha av honom. Det enda han ägde var ju den gamla kuttern. Men *sacré*, jag tror säkert att han måtte ha seglat från sin sjukdom. Han verkade mycket frisk. Och sällan har jag sett någon äta såna mängder av landets frukter som denne man. Banan- och mangoskal flöt ständigt runt hans båt, så länge han låg här i hamnen.

— Sen var det en professor i ekonomi som seglade med sin familj. Kursen satte han dit det föll honom in, men alltid var målet någon varm plats. Han hade blivit oense med sina universitetskollager. Han påstod att civilisationens ekonomiska system skulle leda till det blodigaste världskrig. Han föreslog något nytt — något som kunde rädda freden. Och då man skrattade åt honom och tystade ned honom lämnade han dem mitt i en föreläsning. Han kom hit i en svartmålad ketch. Gamla tidningar som professorn visade mig beskrev honom som en otrevlig

En av öarnas många siréner.

pessimist, som man för all del inte skulle ta på allvar. Men då jag stört honom hit in, och vi ankrat vid Motu-Ata, hoppade han i lagunen och simmade med ungarna. Mannen hade ett mycket gott skratt, och jag måste säga att han verkade alldeles förbaskat trevlig.

— Du minns Erling Tambs från Norge — han som kom med lotskuttern "Teddy" — han hade ju också familjen med sig. Jag frågade honom varför han lämnat. Ekonomiska bekymmer och frihetslängtan drev honom ut — hit till tropikerna där klimatet är vänligt mot en fattig sjöman. Det var billigare att bo i en kutter än att hyra ett rum i Europa, sa han.

— *Mon dieu*, Tambs måtte ha varit ett geni i navigation. Då han startade sin 20,000-milafärd saknade han kronometer, sex-

Författaren med familj, Tahiti.

tant, pejlskiva, nautiska böcker och motor. En ålderstigen luftkompass och en väckarklocka var hans enda navigationsinstrument. Och Tambs pojke, han Tony, glömmmer jag aldrig. Att han var född på resan, förstod jag, så fort jag fick se honom utanför passet. Han och hunden, som Tambs kallade "Reservprovianten" var en baddare att ha sjösäkra ben.

— *Alors*, minns du Elbo och Stenström? De kom i "Nödskallen". Hemskt svårt namn att uttala, suckade Morin. Well, jag känner mig orolig när jag tänker på de där två pojkarna. Rigg och segel på deras båt var halvrukt när de fortsatte västerut. "Nödskallen" hade ju en gång varit Liptons "Shambrock I". Gamle tekungen hade väl inte fått ro i sin grav, om han sett hur illa det var med hans gamla kärlek. Det är bara turen om pojkarna klarar sig till Australien. Avstånden är stora härnere. Men Elbo var journalist, och journalister ska vara våghalsigt folk påstås det. — Att segla i avlägsna hörn av världen är inte alltid så enkelt som "Sailing Directions" låter påskina. Passaden som man läser om är minsann inte så pålitlig. *Voilà*, se bara i dag till exempel.

Morin ryckte på axlarna och gjorde ett föraktfullt kast med huvudet utåt den stilla grönbålagunen.

— Hela veckor i mitten av vad "Sailing Directions" kallar den starka sydostliga passadsåsongen kan det vara så vindstilla att man har svårt att andas. — Elbo och Stenström borde ha stannat här. Och hade det inte varit för ett tidningskontrakt tror jag de fastnat i Papeete som så många andra.

— Tito Wessel var på väg runt jorden med "White Shadow". Men se hur det gick. Tahiti fångade honom. Och språkprofessorn Blanco med sin oansenliga men naggande goda "Evalu". Han seglade henne från New York till Spanien och fortsatte därifrån med sin lilla dotter via Västindien och Sydamerika. Men här stannade han. Det finns ingen ö som är svårare att lämna än Tahiti. Jordanruntseglarna vet det. Och kapten Bligh, sjömansplågaren på "Bounty", hur gick det för honom? Christian och hans män vände skutan och kom tillbaka hit.

— William Robinson cirklade globen på tre år i sin 10-metersketch "Svaap". Ketcharna tycks förresten vara de mest omtäckta långfärdsbåtarna. Well, Robinson begagnade tre år och gick i land på hundratals ställen. Papeete höll honom i åtta månader, och den dagen han slet sig härifrån hade han tårar i ögonen. Han måste vidare västerut, sa han.

— Alain Gerbault kommer tillbaka hit för att fortsätta sina ensamma kryssningar mellan öarna. Han får aldrig nog av dem.

— Men det är inte bara kaptener på småbåtar som får tahitifeber. Historien om "Vanya" visar hur det kan gå.

— Hon var en gammal skuta och kom för fulla segel norrifrån. Hon var lastad med trävirke från Seattle och hade nått farvattnen någonstans vid Marquesasöarna. Hennes skrov var vattentungt och skröpligt. Skepparn fick plötsligt för sig att de måste lämna henne sextio sjömil öster om Tai-O-Hae på Nuku-Hiva. Alle man gick i båtarna. Vädrer var strålande, och de hade en angenäm rodd in till ön. Den skepparn älskade inte sin skuta, det är då säkert. Han lämnade "Vanya" och lät henne fortsätta med seglen satta och utan en själ ombord. Hennes sura skrov och trälaster räknade han som vrak, och när de sist såg henne flög hon i väg söderut mot Tuamotuöarna. Däcken var under vatten, det svor de på.

— Flera veckor därefter kom en handelsskonare hit från Nuku-Hiva, och ombord var hela gänget från "Vanya". Men skepparn och hans män blev nästan tokiga när de såg att "Vanya" låg för ankar här i lagunen. Hennes stormast och mesanmast hade gått överbord. Men fockmasten stod, och i den hängde ännu några trasiga klutar. "Vanya" hade seglat ensam nära 900 sjömil genom en storm som knäckte två master, genom de farliga passen mellan Tuamotuöarna, förbi Makatea, förbi Tetiaroa, förbi Tahiti till Huahine där hon plockats upp av en Union-Line-ångare som släpade henne in till Tahiti.

Morin tömde sitt glas. Ödlor jagade varann i verandaväxternas rasslande lövverk, och i trädkronorna över oss skrek mainafåglarna.

— Sjöfolk från hela världen kommer hit ned söder om linjen för att tvätta sina skepp i våra laguner. De trivs härnere. Och idén om havets broderskap betyder något i de polynesiska farvattnen.

— Men nu måste jag skynda mig i väg, unge vän. Min *vahine* står och väntar på mig därborta under kasuarinaträdet. *Au revoir — so long — bon voyage!*

Han gick bort med lätta steg i det klirrande korallgruset under verandan. Jag blev sittande i tankar över den rad av män som blåst in till öarna. Varför kom vi hit?

För bränningarnas dån mot korallreven. För vindens sång i Aito-tallarna. För tahitisjömäns himene vid en nordlig kust. För flygfiskarnas glittrande stim. För tropikfågelnas spöklika hälsning någon nattvakt till sjöss. För landvindens doft av tahitijasmin. För Otaheitivanilj. För kopra. För pärlor. För de röda bananerna ovan molnen. —

Över Bougainvilleklubbens veranda for en svag fläkt av solnedgångens vind. En flöjtlik vissling kom utifrån. Där stod Lolo, "Matahivas" skeppare. Han nickade leende, och det gnisslade i en talja.

— Nu är vinden här! ropade han.

Patienternas Förening

Telefon:
23 40 10

Postgiro:
3721

Alla handarbetsgarner erhållas fördelaktigt från Otto Elmgrens A.-B. Särskilda fördelar äro: firmans enorma sortering av alla slags garner samt lägsta möjliga priser.

Otto Elmgrens AB.

L:a Nygatan 19

STOCKHOLM

En päls

kan Ni köpa redan nu!

Skriv eller ring till

SUNDELINS

DOMSJÖVERKEN

Tel. Örnköldsvik 5202, 5252.

Berömda lungsjuka skalder och författare:

II.

CARL MIKAEL BELLMAN

Det torde väl knappast finnas någon i detta land, som inte vid ena eller andra tillfället stiftat bekantskap med Carl Mikael Bellmans sånger och epistlar. Otaliga är även de sångare som till hans texter och musik strängt sin luta. Och knappast någon skald, vare sig förr eller senare har nått en sådan popularitet som Ulla Vinblads, Mollbergs och Movitz geniala diktare. Att hans öde på slutet blev en tragedi, att han dog i det djupaste armod tillhör inte endast de mörka bladen i vår litteraturhistoria utan är även ett bekräftande av den gamla sanningen, att en genial diktare sällan är någon matematiker. Bellman var inget undantag i det fallet och materiella bekymmer åtföljda av svår sjukdom, han dog i lungtuberkulos, förbittrade slutet av hans levnad. Men då hade han redan givit Sveriges folk en sångskatt som står ouppnådd genom tiderna.

Carl Mikael Bellman föddes i Stockholm den 4 februari 1740. Gatan där han första gången såg dagens ljus hette Björngårdsbrunnsgatan. Sedermera då hans födelsehus även pryddes med en inskrift förändrades namnet till nuvarande Bellmansgatan. Carl Mikael fader var sekreterare i överståthållarämbetet, titelagmannen Johan Arnt Bellman och modern, Katarina Hermonia, var dotter till kyrkoherden i Maria församling Mikael Hermonius. Om henne sägs, att hon var en "oändligen god kvinna, charmant i sin klädsel, vänlig mot alla människor, delikat i umgänge". Carl Mikael erhöi, trots att faderns inkomster inte var så värst lysande, en vårdad uppfostran, gick först i Maria skola och erhöi därefter privat undervisning av informatorer, bland dem C. L. Ennes, som sedermera på skaldens förbön erhöi ett pastorat i Skåne. I november 1758 inskrevs Carl Mikael som studerande i Stockholms nation vid Upsala universitet. Ett år tidigare hade han emellertid beträtt ämbetsmannabanan, då han i december 1757 blivit antagen på prov i rikens ständers bank. Vistelsen vid universitetet blev av kortvarig natur. Redan i juni 1759 blev han utnämnd till extraordinarie tjänsteman i banken, en syssla som för Bellman emellertid blev föga lycklig, som man också kan förstå av hans rader: Så sitta länge hin här törstande och inte jag. Dock skrevs detta längre fram, då han lämnat banken åt sitt öde.

Tidigt visade sig Carl Mikael litterära anlag. Det berättas nämligen om honom, att han som barn "under feber talade allting på vers och även sjöng". Den tidigare omnämnde C. L. Ennes var den som gav honom en första handledning i verskonsten, och det tidigaste kända verket av skaldens hand var ett moraliserande kväde, "Konsten att upptäcka en obekant masque". Föräldrarna var pietister och Carl Mikael hade naturligt nog tagit intryck av deras religiösa tro. Han författade vid denna tid en del fromma betraktelser, dock även en del skrifter som "Tankar om flickors ostadighet" och "Månan", vilka hade världsliga och satiriska tongångar och gav en föränning om Carl Mikael framtida diktning.

Det dröjde emellertid inte så särskilt länge innan föräldrarnas inflytande upphörde att göra intryck på honom. Han kastade sig in i tidens nöjesliv, och eftersom han saknade tillräckligt med penningmedel var det helt naturligt att han redan på ett tidigt stadium skaffade sig en del skulder. Då sedan denna

skuldsättning blev honom för besvärlig tog han sin Mats ur skolan och rymde från alltsammans. Det påstås att han en tid vistats i Norge, men någon bestämd uppgift om hans vistelseort har man inte. Fadern gick emellertid i bräsch för sin son och skulderna gjordes upp i godo varefter den unge poeten kunde återvända till huvudstaden. Som bankman var han förstas efter detta omöjlig och i april 1764 fick han sitt officiella avsked från ämbetsverket. Det vill synas som vistades Carl Mikael nu på sina föräldrars gård, Visbohammar i Södermanland, så länge föräldrarna var i livet. Modern dog emellertid samma år och fadern 1765.

År 1766 kan man säga att Carl Mikael Bellmans egentliga skaldebana tog sin början. De sex närmast följande åren skrev han nämligen femtio av "Fredmans epistlar" förutom otaliga dryckesvisor, lyriska dikter samt en del av sina "satyrspeli", som senare samlades och utgavs under titeln "Baccanaliska ordenskapitlets handlingar".

Han hade nu vid sidan av sin skaldeverksamhet även fått anställning som kanslist i kongliga generalulldirektionen, men för denna syssla hade han säkerligen ett mycket obetydligt ekonomiskt utbyte. Hans ekonomi var fortfarande rätt skral. Statsomvälvningen kom dock som en räddning för Bellman, ty nu blev det bättre tider för skaldekonsten i Sverige. Gustaf III var som bekant en ytterst nådig herre mot skalderna. Till sin

älskade monarks ära skrev Bellman 1772 följande högstämda kväde, som är typiskt för diktarens kärlek till denne vittre konung.

Så lyser din krona nu, kung Gustaf, dubbelt dyr,
Och ditt folk nu med tårar till ditt hjerta det flyr

Gud och kung! är folkets röst,

Är svenska folkets röst.

Sjung en hvar:

Kung Gustaf är vår far!

Europa, beundra en så ädel monark,

Så kunglig, så vittret och i dygder så stark!

Hvem vill icke kyssa din spira, din hand!

Hvem vill icke lefva och dö i ditt land!

Vi följ dig,

Vi hylle dig,

Och in i döden blir vår kärlek dyrbar och sann

Vår milde kung, lefve han!

Genom en av mina vänner Elis Schröderheims förord hos konungen utnämndes Bellman i december 1775 till sekreterare hos kongl. direktionen för nummerlotteriet. Likaså hade han tidvis anställning i bondeståndets kansli och 1776 fick han av konungen hovsekreterartiteln. Bellman hade nu rätt skapliga inkomster och tyckte väl, att han hade råd med giftermål. År 1777 ingick han äktenskap med Lovisa Fredrika Grönlund. Äktenskapet blev emellertid föga harmoniskt, ty man kan förmoda, att Bellman med sitt oroliga sinnelag och alla sina litterära vänner knappast var den idealiske familjefadern. Han tillbringade väl även sin tid med Ulla, Movitz och Mollberg och de korta tider han vistades inom hemmets väggar var det också vanligtvis i sällskap med vänner, ty han var en vänsäll värd och hans luta lockade mången att söka hans umgänge.

Gif plats, gif plats, ty Nordens vingud nalkas,
Och sången svärmar kring hans vigda mund.
Hör hur han skämtar, se hur gladt han skalkas
Bland nymferna uti den gröna lund.
Men ack, hans glädje ligger ej i kannan,
Ej i idyller som han kring sig strött;
Hans druckna öga söker än en annan
Och märk det vemodsdraget öfver pannan.
Ett nordiskt sångdrag, en sorg i rosenrödt.

Vid denna tid nådde Bellman höjden av sin litterära utveckling. Bland hans som bekant mest uppskattade verk är de redan tidigare omnämnda "Fredmans epistlar", utgivna i bokform

år 1790, samt "Fredmans sånger", vilka utkom i sin första upplaga 1791. Det sistnämnda året erhöi han av Svenska akademien den mycket förnämliga utmärkelsen av Lundbladiska priset. Men inkomsterna av hans böcker var rätt ringa, och han fick kännas vid, att skaldens öde är skiftande. Bellmans ekonomi blev på senare år allt skralare, och efter kungamordet, då han förlorade sin höge beskyddare, synes det rena armodet ha blivit skaldens lott. Visserligen behåller han ännu sitt skämtsamma satiriska lynne, men bakom de lustiga orden och tonerna står bitterhet och sorg. Och sålunda skriver han om sitt hems fattigdom:

Kring bordet skall man draga
En duk av bolstervar;
Den kniv och gaffel har
Må sådant med sig taga
För mer bekvämlighet.
En silfsked kan man äga:
Men den, om jag törs säga
Ger ämne till förtret.

Man vet den klara glansen
Förbryllar syn och hand:
Dessutom litet grand
Hon stått på assistansen
Så ungefär ett år.
Täcks herr kamrern mig tjena
Och mig ett saltkar läna,
Detsamma som i går?

Hvad mer kan bordet fela
Är vinglas av de små
Jag har väl ännu två;
Men om de vore hela
Så vore allting stort.
Emellertid, lik mycke'
Skall allt med smak och tycke
Bli verkställdt, sagt och gjort.

Till de ekonomiska bekymren kom nu även en alltmer tilltagande sjuklighet, och den 11 februari 1795 lämnade han detta jordiska. Familjen befann sig då i den djupaste nöd, men skalden Bellman fick trots allt genom vännerns föranstaltande en ståtlig begravning. Hans stoft vilar på Klara kyrkogård, och vid hans minnesvård ser man ofta blommor från tacksamma beundrare av hans evigt lika unga och fagra sånger.

Emil Hagström.

SIPECT

Vid hosta

Tussipect

Erhålles i alla apotek
Flaska kr. 3.35

RESANS MÅL

Av Börje Veslen

Vi tyckte alla det var egendomligt att detta skulle hända honom på hans första resa — medan ljusen i land ännu följde oss som blinkande stjärnor i mörkret och fyrarna längs kusten sände oss sina leenden i möte över det oroliga vattnet. Vi visste inte om något liknande över huvud taget inträffat förr. Att det hänt andra kanske efter år och dag, det var rimligt och på sätt och vis naturligt. Men så där utan vidare på hans första resa, nära nog innan den börjat! Och fastän vi knappast kände honom förrän han var död, fyllde han våra tankar på grund av det ovanliga i hans lott, det oväntade och överraskande i ödets skickelse.

Han hade väl önskat sig ut till detta liv under långa pojkar, fyllt sina dagar med drömmar om det, sina dagar och sina nätter. Kom han bara i väg skulle allting bli bra — han skulle skicka hem pengar också, månad för månad. Han skulle köpa allt han önskat men aldrig fått råd till. Och långt borta vid horisonten låg väl en examen och väntade på honom och ett eget fartyg....

Det ligger något så meningslöst i detta att lära känna en människa först sedan hon är död; att aldrig ha sagt ett vänligt ord till henne.... Känslan av osäkerhet trängde sig på oss, när vi satt där i den främmande kyrkan och skrev brevet till modern, som hade vi stått i något sorts orimligt, brottsligt samförstånd med ödet. Men ingen bland oss hade ju kunnat veta att det skulle gå på det där sättet. Ovädret kom över oss på natten efter en strålande vacker dag. Vi lämnade hamnen på kvällen, sedan han i sista stund mönstrat på som jungman; luften var vid detta tillfälle så höstligt klar och ren som fallet tycks vara bara vid särskilda, liksom utvalda tillfällen: som nu — före långa resor.... Sedan började det blåsa på natten. Det kom över oss alldeles oväntat och med ett ursinne som inte stod i någon som helst proportion till vår obetydlighet. Där spelade hela havets orkester upp mot oss, först med styv kultje och snöyra, sedan med storm och hagelbyar. Efter kvällens löften var detta långt ifrån avtalsenligt, men vår tolvhundredes last-tramp tog det vackert; med ventilerna förskruvade hörde vi sjöarnas dån mot plåtarna, vattnets kaskader in över de isbelagda däckerna, och vi kände den skälvande rytmen i fartygets gång, denna rytm som var hennes egen till skillnad från alla andra fartyg, och med vilken vi var så förtrogna att vi endast vid särskilda tillfällen blev uppmärksamma på den.

Vad han hette? För att säga som det är — jag vet inte. Vi måste fråga kaptenen sedan, när vi skrev brevet till modern, och nu har jag glömt det igen för alla andra namn som passerat mitt medvetande sen den dagen. Det är ju heller inte av någon betydelse. Vi kände honom under några timmar bara på hans första resa — och sista. Den enda han gjorde....

Östersjön har inget gott rykte om höstarna. Men han var väl inte varnad och saknade erfarenhet — han mötte havet som en man möter sin med längtan väntade älskade. Vi hade en liten fyr om babord när han tog vakten efter mig, jag gav honom hans kurs, och eftersom det var hans första vakt, stannade jag kvar en stund och lärde honom handgreppen.

— Se nu här, sa jag, faller hon så stötta henne, går hon ur kursen så ta henne vackert, allting rättar sig med varsamhet. Man ska alltid ta ett fartyg med varsamhet. Det var jargong, sådant man säger till en pojke på hans första vakt. Och jag började tala om fyren för att hålla honom sällskap en stund, jag talade om fyran för allmänhet och sa att de kunde vara bättre att ha som sällskap på en vakt än människor. Där står nu en sådan där fyr och sänder sin hälsning ut i mörkret, den blir till en vän och kamrat — han skulle bara vänta och se, han skulle snart förstå det. Man kom i ett personligt förhållande till den, sade jag, man kunde i tacksamhet minnas den länge efteråt, bara för att den inte var kall och död i en frystande värld av järn och vatten.

Han skrattade lite åt detta och jag gick ner. Han kunde väl inte sätta sig in i det ännu, han var för ung och oerfaren. Jag var inte förargad på honom, men kanske tänkte jag med en smula skadeglädje på hur ensam han nu skulle stå däruppe och fundera över vad jag sagt. Inte bara i natt naturligtvis — under många nätter. Hade jag inte själv upplevt det och visste vad jag talade om!

Innan jag gick från bryggan slog jag glas — och snön började falla. Sjön gick inte hög och gropigt blev det först nästa dag, men jag skruvade för ventilerna innan jag lade mig att sova. Efter en stund, när jag vaknade, var hagelstormen där.

Sedan tog hans vakt slut och han kom ner. Men han var redan då märkt av dessa timmar däruppe, vi såg det alla och hur eländigt han var klädd. Några blev förargade och grälade på honom: Har du stått på bryggan i de där kläderna! Så ång-

(Forts. å sid. 24.)

Av Gösta Höglund

De hade älskat varandra så länge han kunde minnas. Sedan i höstas vid den här tiden och kanske ännu tidigare. Kärleken har inga tidsbegrepp, inga givna klockslag, den kommer först när man börjat fantisera omkring den. Och den som inte först fantiserar om kärleken, den kan aldrig förstå början och grunden till den. Den grunden som kallas för tro och förtröstan.

Ja, nog hade Lasse fantiserat länge nog, innan han fick förvisning. Det är mycket en nio-årig pojke måste ta med i beräkningen, innan han får lov att yttra sig om kärlek och trohet. Kamraterna, syskonen, föräldrarna, för att nämna några exempel. Tvättning och kamning och förlägenheten inte att förlömma. Offer på offer, men vad hade han fått i stället?

En kärlek, som klev omkring i träden, som gömde sig i rågåkern när han kom, som dansade och flängde omkring som en liten snurra, en kärlek, som ibland, bara ibland och långt emellan gångerna darrade fram ett hemlighetsfullt:

— Jag älskar dig. Vi två ska gifta oss.

Det var Kersti och hon var ett år yngre än han. Hon var rund som en liten gummiboll och hade alltid ett rutigt förkläde på sig. Ett förkläde med två fickor, där det ibland fanns sockerbitar och en och annan karamell. Hennes pappa var diversehandlare. Han var en sådan där lanthandlare som sålde allt, från smånubb och sirap, till snus och galoscher förutom vad som finns i matväg.

Men det var inte för gotternas skull som Lasse höll sig till Kersti. Nej, det var det inte. Han hade ädlare avsikter och så var det nog så, att Kersti mest av allt liknade en pojke. Hon kunde vissla med två fingrar i mun, jama som en kattunge och gala precis som tuppen inne i hönshuset. Ja, Kersti var bra på alla sätt och vis, men för det blev det inte kärlek dem emellan vid första ögonkastet. Kärleken, den som Lasse fantiserade om, utan att tro på, den kom plötsligt och utan förevändningar. I höstas kom den, när de lekte tafatt, den där leken när man dunkar varandra i ryggen.

Kersti och Lasse och deras kamrater lekte den. Och så blev det Lasses tur att jaga Kersti.

När han satte iväg efter henne, var det med det beslutet att genast fånga in henne. Men det var inte så lätt, hon hade redan rusat runt hörnet. Ett stycke längre bort, hände det. Kersti snavade och föll pladask i backen och blev liggande en stund. Lasse hann fram innan hon reste sig. Hon satt som en liten kråka i nigställning och med händerna vilande mot marken. Två fula skrubbsår fulla av sand och blod hade hon fått på benen. Lasse stod intill henne och hon satt kvar.

— Gör det ont?

— Nej, inte.

Hennes röst var grumlig och hon tittade ner i backen. Det gjorde ont, men hon grät inte.

— Ska du inte stiga upp?

— Om en stund. Jag ska först vila mej.

Hon gungade fram och tillbaka och grävde med fingrarna i jorden. Förklädet hade fått en stor reva och några sockerbitar hade trillat ur fickorna. Hennes kropp darrade en smula.

Då kom först Ömheten och sedan Kärleken. De tittade ner på Kersti där hon satt, på hennes små svansar till flåtor med de vita tygbanden i, på rosetten i förklädesbanden och på de stygga såren på Kerstis bara ben. Och Ömheten hade just frågat om det gjorde ont och om Kersti skulle stiga upp, när Kärleken avbröt:

— Det är bara jäntor som lipar. Du är min kamrat, ja, det är just vad du är. Min kamrat.

Då tittade Kersti upp och så reste hon på sig med blanka ögon.

— Det gör inte ett dugg ont. Nej, inte ett enda dugg.

Och framför henne stod hennes Kärlek och han såg så innerligt förlägen ut. Men det gjorde detsamma, för nu var det sagt. Det där som hon faktiskt väntat sig få höra någon gång. Nu kanske de kunde börja tänka på att gifta sig, riktigt på allvar. En gång i framtiden, när båda slutat att kliva omkring i träden och leka tafatt och annat — tyckte Kersti.

Och de gick tysta tillbaka till kamraterna, de sade ingenting för Kärleken var ännu kvar hos dem.

SOMMARNATT

av

Helmer Grundström

Det var pingst. I den lilla kyrkbyn gingo helgdagsklädda människor och uppe i den gamla träkyrkan gingo konfirmanderna fram till den heliga nattvarden. Det var i lappmarken, våren hade kommit ovanligt tidigt och häggarna stodo vita av blom. Ute på den långa sjön arbetade flottarna, den ena timmerringen efter den andra bogserades fram till sin bestämelseort. Det låg oro och undran i luften, det doftade hägg och vår och ungdom.

Den helgen hade det samlats mycket ungdom i kyrkbyn. Det var det vackra vårvädret som lockat dem dit och det var så roligt att träffas efter en lång, sträng vinter. De sökte sig också tillsammans i par eller i flock, de gingo efter landsvägen — flickorna med häggblom i blusöppningen och pojkarna med häggblom i hatten — eller också sutto de på de två kaféer, som funnos i kyrkbyn. Några av pojkarna, de som icke hade några flickor och icke gjorde några ansträngningar att få några, träffades på gästgivargården och skröto i kapp över sin styrka och sina bragder. Så bröto de arm, drogo fingerkrok och togo kragtag och ibland gingo de ut på vägen och hojtade och ställde till oreder.

Det vackraste inslaget i helgens folkliv var de vitklädda konfirurationsflickorna. Blyga, med långa flåtor och psalmböcker med guldsnitt kommo de ut ur kyrkan, åtföljda av sina mödrar, som övervägande voro klädda i svart. Mot denna svarta och något gammalmodiga klädedräkt lyste flickornas vita klänningar ännu vitare, man kom att tänka på små, oskyldiga änglar som kommit ur skyarna med våren och vinden.

*

I utkanten av byn låg ett gammalt grått ruckel, där ungdomen brukade dansa. Det kallades "kråkboet" och gjorde verkligen skäl för ett dylikt namn. Någon behaglig stämning ingav det inte, man fick snarare en känsla av bekländhet och olust, när man såg det. Men ungdomen dansade där och hade roligt. Golvet var bra och rucklet var rymligt och större voro icke fordringarna. Öppna gluggar fanns det för ventilationens skull, och blev det allt för varmt och kvatt gick det så kvickt att gå ut och svalka sig under de vita häggarna.

Denna kväll skulle det också dansas i rucklet, men först skulle det vara bioföreställning. Någon företagsam man från de

södra regionerna av landet hade kommit till trakten en dag och slagit sig ned i byn, han sysslade med allt möjligt från tavelinramningar till konservering av fågel. Han hade också upptäckt att det saknades biograf i kyrkbyn, och det var tillräckligt för att väcka hans affärsinstinkter. Han gjorde ett kontrakt med dem som ägde det gamla rucklet, och så körde han utslitna filmkopior för ungdomen under de större helgerna. Och nu, denna vackra pingstkväll, skulle han köra en Greta Garbo-film. Det var "Den glädjelösa gatan", en dyster och glädjelös skildring från efterkrigstidens Wien, en film som icke gjorde en människa glad.

Ungdomen uteblev icke heller. Greta Garbo kände alla till, men det var icke många däruppe, som hade sett henne på film. Och nu trängdes de om platserna i det gamla rucklet. Någon ordning blev det icke, de sutto i knäet på varandra, de packades ihop som sillar, knuffades och skämtade med varandra, och så bevades en lidandets historia från en främmande miljö och en främmande stad för en ungdom, som var full av glädje och livslust. Det blev också en besvikelse, de gävo fritt utlopp för sitt missnöje, och föreställningen blev en plåga i stället för en vederkvickelse. Kopian var dålig, och ingen musik beledsagade filmen, dessutom blev det så varmt, att man var nära att smälta. Men ungdomen härdade ut, den var tålig och van vid umbäranden. Pojkarna knäppte upp rockarna och västarna och flickorna fläktade sig med häggblommen. Och så bevades sista akten och den svettiga och besvikna ungdomsskaran tumlade ut i naturen.

Därute blåste en ljum vind, det kändes skönt att lufta på sig. Nu fingo de röra på sig, tills rucklet blev utvädrat och dansen kunde börja. Ty dansa skulle man, det var ingen helg annars.

Det fanns dock en bland dessa ungdomar, som icke var allt för övertygad om nödvändigheten att dansa en så vacker kväll. Han hade också bevistat bioföreställningen, nu kände han leda och äckel åt spektaklet och gick och funderade på om han hade råd att ta en bil hem. Han bodde i en av de längst bort liggande småbyarna i socknen och hade följt med en buss ner. Men nu gingo inga bussar och någon bil skulle icke heller gå dit. Skulle han åka, så fick han själv beställa en bil.

Innan han hann bestämma sig kände han något mjukt snudda vid sin arm, han såg sig om och upptäckte en flicka, som suttit i hans närhet under bioföreställningen. Hon var mycket vacker, och det låg något skärt och rent över hennes ansikte. Hon hade tydligt uppmärksammat honom, och han fick en känsla av att han gjort intryck på henne.

— Vad går du och funderar på? frågade hon. Tycker du det dröjer för länge innan vi får dansa?

— Nej, det funderar jag inte på, svarade han. Jag tror inte jag bryr mig om dansen i kväll. Jag går just och funderar på hur jag skall slippa hem utan allt för onödiga utgifter. Men det tycks inte gå någon bil till Svartåsen i kväll.

— Ska du ända till Svartåsen i kväll? Du är bestämt lite to-

kig som kan prata så. Här som det är så trevligt. Du bor väl någonstans här i kyrkbyn, så du kan gå dit om du blir trött på dansen.

— Nej, jag har inte skaffat mig något husrum. Det var överfullt både på gästgivargården och hotellet och så tänkte jag fara tillbaka med kvällsbussen, men ångrade mig och gick hit i stället.

— Men vart ska du då ta vägen?

— Inte vet jag. Jag får väl gå ute i natt. Såvida jag inte får gå med dej hem och stanna hos dej.

— Ja, det skulle du så gärna ha fått, om jag kunnat, men jag har inte mitt hem här. Jag är på sjukstugan, jag är biträde där, och där kan du inte få bo. Men kan jag inte få gå och prata med dig ett tag, så går tiden fortare?

— Visst får du det. Det var snällt av dig. Men vad ska vi hitta på?

— Ja, vad ska vi hitta på? Om vi hade en båt ändå, skulle vi fara ut på sjön.

— Men båt kan vi väl skaffa. Vi far ut på holmen därborta och tänder en eld. Och så sitter vi och pratar där ett tag.

Det gick hon genast med på. De hittade en båt nere vid sjön och så rodde de ut. Nu hade vinden domnat bort, sjön låg blank som en spegel och björkarna lutade sig ned i spegeln. När de rott en bit, började dansen, dragspelets toner nådde ut till dem. Så vacker natten var. Han lade upp årorna och lät båten glida tills den stannade. Det var så lugnt och stilla därute, de kände att de levde med naturen. Men natten var lite sval, och han rodde in till holmen. De voro säkra på att hitta någon bra plats, där de kunde tända eld och de önskade att de haft kaffe och något ätbart med sig.

Det var en stor holme, och de kommo in på en liten gångstig som de följde. De hade icke gått långt, förrän de stannade av förvåning. Därinne låg en koja, den var nyuppförd, och utanför låg en stor trave ved. De sågo på varandra och samma tanke slog dem:

— Flottarna.

Det var verkligen flottarnas koja. För tillfället fanns det inga flottare där, en stock var lutad mot dörren och det rök icke ur skorstenen. Nå, det var lika bra, de skulle gå in och se hur det såg ut därinne.

Därinne var det riktigt hemtrevligt. Matkonter voro upphängda på krokarna, ved låg färdig att användas, kaffe, socker och porslinskärl fanns på hyllorna. De sågo på varandra. Var det orätt att göra upp eld och koka kaffe av det förråd som fanns i kojans. Nej, de skulle ersätta vad de togo, de skulle sedan ro ut till flottarna och berätta att de våldgästade dem.

Och så gjorde han i ordning kaffet och diskade ett par koppar, och hon tände eld. De gjorde sig ett par duktiga smörgåsar, ty det var sent och de voro hungriga, och man får en frisk apptit när man är ut i naturen.

Och så sutto de på britsen och drucko kaffe och åto smörgåsar och kände sig lyckliga och naturliga. Det kom över dem en panstämning av vildmark och mystik, de kände att de hörde ihop på något oförklarligt sätt, som de icke tänkte på att reda ut eller förklara. Och mitt i denna underbara stämning hördes någon gå med tunga steg utanför. De sprutto till som två brottslingar och tittade på de halvätta smörgåsarna. Nu öppnades dörren och en gänglig pojke med ljusst fjun på överläppen stegade in. Han stannade häpen, han visste icke vad han skulle säga, de två som sutto på britsen kände han nämligen icke igen som sina flottarkamrater.

Men så blev det förklaringar, och han skrattade gott och drack kaffe tillsammans med dem. Det var bara bra att de kokat kaffe, tyckte han, då slapp han själv göra det, för han var

så trött, så han var glad att lägga sig. Han hade arbetat nio timmar i sträck och nu skulle han sova några timmar. De förstodo att det var bäst att fara därifrån, annars skulle de bara störa honom. Näja, så med detsamma behövde de ju inte fara, han somnade inte så fort, och det var roligt att prata lite. Han var lapp, och det var tredje året han var med i flottningen. Det var ett härligt arbete, han trivdes med det och det var bra förtjänst. Men ibland var det långsamt. Nu längtade han intensivt efter en grammofon. Om han hade haft en grammofon, skulle det ha varit ett paradiset att vara i kojans under helgen.

Men en grammofon gick väl an att skaffa. Kunde de inte få komma ut på pingstdagen eller på annandagen med en grammofon och lite färskt kaffebröd? Jo, visst fick de det, men det var icke så säkert, om han var ute i arbetet då. Ja, på annandagen var han nog i kojans, så nog var det roligt, om de kom dit alltid.

Och så skildes de, han sov med ena ögat när de gingo ut. Det var fortfarande lika vackert därute. Sjön låg spegelstill, en gök ropade från en björkdunge, och från det gamla rucklet brummade dragspelet. Och därborta, långt borta, voro flottarna. De kommo hitåt med en timmerring, de hörde att det rasslade i kättingar, de hörde ångmaskinens puttrande och timmerringen lyst som en jättestor, gul orm som oavbrutet växte och förstoredes. Och så rodde de ut till flottarna, drucko kaffe med dem på flotten och stannade hos dem tills daggen började försvinna och morgonsolen kom seglande över bergen. Då rodde de tillbaka, och när de kommo till kyrkbyn mötte de några av de sista dansparen. Dessa sågo glämliga och trötta ut, de hade också svängt om i ohejd yrsel och tycktes ha fått valuta för sin natt. Det hade de två sjöfararna också. De hade förresten fått mycket mera än de dansande. De hade fått uppleva pingstratten i naturen, i den rena och oberörda naturen, och de visste att de efter denna natt skulle komma att träffas många, många gånger till, ty de kände att de på något sätt hörde ihop och att de behövde och förstodo varandra. Och på så sätt blev det någon mening med pingsten.

Den besvärliga människan

Av
Ester Louise Gard

Framför brasan i vardagsrummets öppna spis satt änkefru Mina Malm med son och svärdotter samt den lille fyraåriga Arne och gonade sig. Det var ett avskedsbesök, om någon timme skulle Henrik resa ut på beredskapstjänst och kanske det kunde dröja månader innan de åter fingo träffas.

— Det vore förargligt, om Botilda Hjelm, den besvärliga människan, skulle komma just nu, sade Mina ängsligt och kastade en blick på klockan.

Den besvärliga människan — orden hade halkat ur hennes mun. Hon önskade att hon haft dem osagda. Att Botilda var besvärlig måste erkännas, men att säga det så att Henrik, som aldrig kunnat med den gamla fröken och för det mesta kom ihop sig med henne, hörde det, hade Mina inte gjort förr. Liksom för att reparera skyndade hon sig att säga:

— Botilda är ju så bra på sitt sätt, men just nu vore det olägligt om hon kom. Det vore så pinsamt om du, Henrik, bleve på dåligt humör sista kvällen vi kan vara tillsammans.

— I det här ruskvädret håller hon sig hemma, det är inget väder för gamla fröknar med giktbrutna ben, svarade Henrik småskrattande.

— Hon rädd för ruskväder! Då känner du inte gamla Botilda, nej, det är just i sådant här väder hon är som mest sällskaps-sjuk. Vi får inte glömma att det är synd om henne och kostar på oss lite fördragsamhet.

Det var synd om gamla Botilda, tyckte de flesta. Och visst var det synd om henne, så ensam och fattig som hon var. En tid på världen hade hon varit rätt så förmögen. Att hon numera, genom olyckliga spekulationer, var fattig och bara hade en knappt tilltagen livränta att leva på visste litet var.

Detta var dock något hon till vilket pris som hels ville dölja. Och hon trodde också att hon lyckats bevara hemligheten. Men det funnos de som bestämt påstodo att hon inte hade en enda ordentlig möbel i sitt hem. Och otroligt var det inte eftersom hon så ängsligt aktade sig för att släppa in någon. Därför levde hon minsann inget enstöringsliv, dagligen var hon ute på språng och gjorde sin rundtur till gamla vänner och bekanta. Så särdeles välkommen var hon inte, ty dels var hon en smula döv — hur det nu var beställt med hennes hörsel. Stundom tycktes hon höra alltför väl. Och så var hon inte så litet lättstött och misstrogen av sig, när hon fanns i närheten gällde det att hålla tungan rätt i munnen och tillika väga orden på guld-våg.

Ånej, Botilda Hjelm var inte den som lät litet regnrusk avskräcka sig. Hon kom andrutet stretande uppför trapporna och ringde på dörren. Hembiträdet gick och öppnade. Botilda brydde sig aldrig om att höra sig för om någon var hemma och tog emot, hon bara steg in i tamburen och pälsade av sig. Då hon hunnit så långt att hon stod framför spegeln och slätade till håret stack lille Arne ut sitt ljuslockiga huvud i dörröppningen för att se vem det var som kom.

— Se god dag, lille vännen, sade Botilda och strök honom över kinden.

Arne hälsade med en kort, snusfornuftig nick och sprang in igen. I samma ögonblick hörde Botilda honom ropa:

— Farmor — farmor, nu är hon här i alla fall.

— Vem — vem är här? hördes Minas ängsliga röst från vardagsrummet.

— Den besvärliga människan, som farmor talade om.

En högtideligt formad krönika, som dock sprattlar i väg, när det så sig begiver

Juni, du slösande rika och margfaldigt ljuvliga tid,
blomdoftens månad, den växande äringens dräpliga månad,
kulmen du är av vår nordiska sommar, ty sedan på glid
äro vi faktiskt mot höst, men i juni är himmelens blånad
ännu betryggande ljus (försåvitt det ej regnar den dan),
vita små cirrusmoln segla i lättjefullt makliga drömmar
(medan en match går av stapeln där nere på läderkulplan,
varvid det gnos, så att svettpärlan lackar i strömmar).

Snart skall väl också det dofta av hö, och av märkernas blom
mycket skall mejas av skördemaskinen, men mycket skall skonas,
knappast skall midsommaraftonens majstång stå nakot och tom,
när av violer och dragspel den sugande swingen skall tonas.
Väl skall med kransar och även girlanger av löv den stå grann,
prästkrage, blåklocka, tjärblomster dock skola lysa där bjärta,

och efter dansen skall ungmön, ifall hon så hava det kan,
plocka allena sju blomster till bot för ett villrådigt hjärta.
Då säger helst hon adjö till sin pjattige swingkavaljer,
ty under kudden de blomstren skall lönligt där hemma hon
gömma.

Tigande hastar hon hem, och den grabb, som i drömmen hon ser,
av hennes gunst, hennes hjärta och hand kan sig gladligt
berömma.

(Sedan omsider hon gifter sig med någon annan förstås,
killen i drömmen är tjusig och oppåt och framåt och jätte,
men spökerier och skrock — om man inte i hjärnan gått loss,
litar man inte på sänt, när det gäller att välja den rätte.)

Botilda rätade upp sin lilla krumma gestalt och stod stel som
en saltstod. Den besvärliga människan — hade hon verkligen
hört rätt? Kallade Mina henne så? Mina som aldrig sade ett
ont ord om någon. Botilda var vit i ansiktet och knep ihop
munnen till ett smalt streck och höll andan. Bara några ögon-
blick blev hon stående och stirrade stelt framför sig. Så blev
det med ens fart på henne, fort rev hon till sig hatten och
satte den vårdslöst på skulten, sparkade fram sina galoscher
och fick dem på fötterna med ett par energiska stampningar.
Lika fort krängde hon kappan över axlarna och just som hon

hängt sin våta paraply på armen och tänkte rusa på dörren kom
Mina utspringande.

— Kära Botilda! kom in för all del, sade hon nästan gråt-
färdigt.

— Ähnej, du ska slippa den besvärliga människan. Jag är
inte den som tränger mig på. Tro aldrig det. Jag har en smula
takt, lilla Mina. Ja, jag sa takt — om du vet vad det ordet be-
tyder. Ur barns och spenabarns mun får man höra sanningen
och jag tål att höra den. Jag är glad att få veta vad folk tän-

Midsommar, midsommarafton och vakan i midsommarnatt,
är det ej festen som sommarens rikedom kungligt bekröner?
Låt oss den högtiden fira, hur än det i världen är fatt,
än i vårt land du dock fredens välsignelse oskärat röner!
Är du måhända på sidan om ungdomen lyckligen nådd,
gläds med de unga ändå och dröm bort dig till framfarna dagar,
då av dig själv just den svängande, svingande dansen blev trådd
— ungdomstids dårskap förvisso du alldeles icke beklagar!
(Helst du dock tager din medhavda matsäck och lugnt slår
dig ned

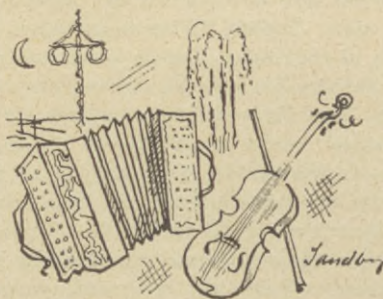
jämte din fruga plus några kumpaner, som hon tolererar,
varvid du nådigt ibland åt den därliga ungdomen ler,
själv kan du ta det med ro, vilket särdeles högt du senterar).

Midsommar, midsommar . . . Fordom man for i sin ägandes bil,
eller man hyrde sig in hos bekanta, som ägde en sådan,
slukade midsommarfäringens tjustighet mil efter mil,
tog den i flyktig men ljuvlig blomdoftbekryddad beskådan.
Sedan man rastade fjärran nånstans, där det tråddes en dans,
och fastän främling man välkommen var bland de andra på
ängen,

töffade hem sen omsider i midsommarmorgonens glans,
varvid den skönaste danslätrefrängen det dygnet blev sängen.
Nu är det klippt med det där, nöjesresan får läggas i skrin,
slikt är förbjudet, på bilbränslat måste det snålas och sparas.
Midsommarn än ha vi kvar, vi ha kvar dock alltjämt melodin
av något nordiskt och äkta, som ej kan ta slut och förfaras.
Allt må bli satt på ranson, gengaskol liksom tobak och mat —
allt som hör svenskheten till, så i helg som i suraste söcken,
kristiden inte rår på, inte krigstidens oro och hat.

Midsommar, lys oss! Lys nordiskt, lys svenskt genom världs-
brandens töcken!

EINAR MARK.

ker om mig. Glad, kära Mina. Mycket glad och innerligt
tacksam.

— Men kära då! Barn pratar så mycket . . .

— Just det ja! Och det är inte alls svårt att begripa vad som
varit i säck innan det kom i påse. Små grytor har också öron,
glöm inte det till en annan gång, lilla Mina. Jag ska veta att
hålla mig härifrån. Ängsla dig inte!

— Nej, nu ska Botilda komma in och sitta vid brasan. Vi ska
koka te och ha det så skönt. Seså, kära Botilda, försökte Mina
övertala.

Botilda var obeveklig. Rak och oåtkomlig som en sårad drott-
ning stod hon där. Det hjälpte inte att den stackars Mina knäppte
ihop händerna och under tårar försäkrade, att lilla Botilda
visst inte trängde sig på. Hon var så välkommen, så välkommen.

— Tack, tack, sade Botilda och såg minst av allt tacksam ut,
men något medlidande vill jag inte ha. Tro aldrig det. I alla
de år jag gått ut och in i ditt hem har jag trott mig vara väl-
kommen. Nyss upptäckte jag i alla fall att jag bara var ett be-
svärligt påhäng. Jag förstår att det måste vara så vart jag kom-
mer. Gud ske lov, jag har en liten vrå, där jag kan krypa in
och gömma mig. Ingen behöver tycka synd om mig.

Mina försökte hindra henne att gå och ställde sig framför
tamburdörren. Där stodo de båda och mätte varandra med
ögonen. Botilda såg karsk ut och tycktes njuta av att vara den
förolämpade. Hon såg nästan triumferande ut, när hon sade:

— Jo du, Mina, det är sant som folk säger — jag är fattig nu-
mera. Ofta har jag kommit till dig, då mitt skafferi varit tomt
och jag inte haft en brasa i min kakelugn att värma mig vid.
Så där ja! nu har jag sagt det, och nu kan du låta mig gå.

Och därmed makade hon undan den alldeles tillintetgjorda

Mina och öppnade dörren. Världigt gick hon över förstugan och
försvann utan att se sig om nedför trappan. Mina stod kvar
och lyssnade till stegen. Först när porten smällde igen därnere
gick hon in till de sina. Där stod Henrik resfärdig, och det blev
ett hastigt avsked.

— — — —

Mina satt ensam och ruvade över sina obetänksamma ord och
undrade hur hon skule kunna göra allt gott igen. Om bara
inte Botilda sagt det där om sin fattigdom, det var som om
hon därmed velat riva broarna bakom sig. Det där om fattig-
domen visste väl alla, det var bara den stackars Botilda, som
trodde att hon lyckats bevara en hemlighet. Nu skulle hon
förstås sitta där hemma i sin ensamhet och gräma sig till döds.

Hembiträdet kom in för att hämta tebrickan. I dörren stan-
nade hon ett slag.

— Var det något särskilt? undrade Mina.

— Jo frun, nyss såg jag gamla fröken Hjelm stå nere i gat-
hörnan. Hon stod mitt i störtregnet utan att fälla upp paraplyen.

Mina gick fram till fönstret och såg nedåt gatan. Jo, sanner-
ligen, det var verkligen Botilda som stod och läste på löpsed-
larna. Men varför i alla dar spände hon inte upp sitt paraply
utan stod så där och blev genomsur. Men så började hon röra
på sig och gick sakta gatan fram. Så med ens gjorde hon en
tvär helomvändning, och det såg ut som om hon ämnade sig
tillbaka. Åter stannade hon och tittade på löpsedlarna. Sedan
satte hon fart. Nedanför porten stannade hon tveksamt, liksom
för att ännu en gång överlägga. Under tiden skvalade regnet
ner. Just som Mina tänkte gå ned och hämta henne slank hon
fort in i porten.

Då Mina öppnade tamburdörren hörde hon hur Botilda stån-

kade och flåsade i nedersta trappan. Som vanligt gick hon och muttrade något om de förfärliga trapporna, som rent av kunde ta död på en stackare . . .

Och där kom Botilda. Men vilken uppsyn! Som ett enda stort strålände solsken. Aldrig förr hade Mina sett henne så blid och rar. Ja, hon såg rent av förklarad ut, precis som den måste se ut, vilken kämpat en hård strid med sig själv och generöst givit sitt bättre jag segern. Hennes gamla rynkiga ansikte var riktigt vackert att skåda, och det fastän hennes lilla löjligen hatt blåst på sned och håret kommit i vildaste oordning. Först stod hon tyst och bara log medan vattnet rann från hennes våta kjolar och bildade en liten pöl kring hennes fötter. Så lade hon huvudet på sned och sade med ett undertryckt skratt:

— Här har du den besvärliga människan igen.

— Inte är du besvärlig, protesterade Mina.

— Visst är jag besvärlig! Och varför skulle jag inte tåla höra ett litet sanningsord. Nåja, jag kom inte längre än ned till gathörnan, och där har jag stått och läst på löpsedlarna. Och medan jag stod där och läste, då var det jag som vaknade till och sa för mig själv: Botilda, du är en ynkedom, som går och hänger upp dig på småsaker. Det är synd och skam av dig, en tänkande människa, att göra så medan hela världen vrider sig i dödsvända. Man får verkligen vara tacksam över att det inte kommer några bomber neddimpande på en medan man sover. Och jag sa också till mig själv: Botilda, sa jag, det minsta du kan göra är att traska tillbaka till Mina och erkänna dig vara en besvärlig människa. Så nu får du dras med mig . . .

Därmed blev hon ur galoscherna och axlade av sig sin plaskvåta kappa. Sedan trippade hon in i vardagsrummet och slog sig ned framför den nästan utbrunna brasan. Och när Mina lade in ett nytt fång ved och bjöd på rykande varmt te, då var Botilda så tacksam att det var beklämmande att se henne. Hon var sig inte lik, Mina hade en känsla av att ha en vilt främmande människa hos sig.

Men det varade inte så länge. När Botilda suttit en stund framför brasan och tinat upp sina frusna lemmar, då var hon åter inne i sin gamla trall, klagade högljutt över grannarnas jazzmusik, ojade sig över ungdomen och beskärnade sig så det stod härliga till. Och när hon till sist kom med sina vanliga och utförligt detaljerade skildringar över sjukdomar hon haft och för närvarande hade, då behövde inte Mina längre tvivla på att gamla Botilda åter var sig själv — samma besvärliga människa.

Många tbc.-fall bland militären.

Tuberkulosen befinner sig i fullt flor här uppe i Norrland, påpekar t. f. överläkaren vid Hällnäs sanatorium, dr Björn Moraeus i en intervju för Västerbottens Folkblad. På tal om dr Forsgrens uttalande om kaffemissbrukets förhållande till tuberkulosfrekvensen, meddelar dr Moraeus att kaffemissbruket är en vanlig företeelse i Västerbotten. Tuberkulosen är ju en social sjukdom och givetvis är kaffet ett fördärv när det får ersätta viktig föda.

Militärinkallelserna ha framkallat en stegring av antalet tuberkulosfall. Ökningen kan kanske kallas skenbar. Genom undersökningar upptäcktes tuberkulos hos folk, som själva tro, att de äro friska. Smittorisken har givetvis också varit rätt stor i förläggningarna.

Natten och stjärnan

*Natten är större än stjärnan
men stjärnan lyser ändå,
och eldens förtärande hetta
slår upp ur det isiga blå.
På nattens förtrollade ängar
har kärleken vandrat sig vill,
men stjärnan lyser i natten
och elden hör kölden till.*

Jag har talat med stjärnan och frågat:

— Säg lyser du dygdens barn?

Och fått till svar av en stjärna:

*— Jag lyser på nattens flarn,
de trötta, förpinade, gömda
som stupa i vilna år.*

*Mitt ljus för de alltid glömda
hugsvalar som dagg i sår.*

ESTER SJÖBLOM.

Resans mål

(Forts. fr. sid. 17).

rade de att de grälat på honom när han var sjuk. Och några ångrade det sedan länge efteråt —

Jag hade sett hans ansikte i ljuset från kompasshuset, var och en vet hur mycket man kan se där: ett ansikte med skarpa, hårda skuggor och spänd blick som följer rosens svängningar där inne i huset . . . Men det förödmjukade mig, att medan jag stått där och talat om kurser och fyrar, hade hans tankar kretsat kring köld och kläder. Han måste ju ha tänkt på detta, kanske hade han varit nära att be mig skaffa något, men inte vågat —

Redan nästa dag var vi i hamn på kvällen. En ambulans väntade oss på kajen, när vi förtöjde. Det var en främmande hamn men inte ogästvänlig, den tog emot oss med ambulans och hämtade honom. Och vi såg den försvinna bort mellan sanddynerna, järnvägsvagnarna, kolhögarna och plåthusen. Det var bara en barackstad vi kommit till, och någonstans låg ett baracksjukhus för barackernas folk.

Någonstans låg också en kyrka — ett litet kapell i sanden som var vårt och hörde till. Vi fick adressen dit och gick på kvällen. Vi ville ju gärna veta . . . Men redan då var vi försent ute, och han var död.

Vi kom att stanna några dagar och var med om att begrava honom. Det var många närvarande — gamla och unga, från många fartyg. Men efteråt tog mig den unge prästen avsides, han hade hört att det var jag som haft vakten före den döde, han hade fått mig utpekad. Han hade varit hos honom där på sjukhuset och fått en hälsning med till mig. Hans röst var frågande och litet nyfiken, han förstod väl inte meningen med denna hälsning och att den var så viktig: Jag skulle säga er att han förstod det där med fyrarna — att han upplevt det . . .

Och nu när jag vet det, står han mig nära på något vis. Han hade förstätt . . . Därför skall han leva för mig i det spelande ljuset på havet; i fyrarnas sken under långa, hårda nätter, i ljusets lek över vattnet . . . Det är ett litet stycke liv jag ger tillbaka åt honom.

Vackra, välgjorda blommor!

Av
Fritz Stenlund

Det blåste snålt utefter Vasagatan. Vinden var nordlig, och den slängde vassa snökorn i ansiktet på dem, som gingo gatan fram. Vid Centralpostkontoret stod Värmland och frös, så att han var blå i ansiktet. Han hade en spånkorg stående bredvid sig, och i handen höll han upp en blomkvast, som han bjöd ut.

— Vackra, välgjorda blommor! Vackra, välgjorda blommor! Här va de vackra, välgjorda blom . . .

Och så fick han en hostattack och fick börja om från början.

— Vackra, välgjorda blommor! Vackra, välgjorda . . .

Värmland var ännu tämligen ung och hade ett övermått av energi. Annars hade han inte stått ut. Alla som gingo förbi honom tycktes ha bråttom. Välklädda herrar körde ner händerna i rockfickorna, hukade mot blåsten och brydde sig inte ens om att skänka Värmland så mycket som en blick. Påpälsade damer gömde haka och näsa i skinnkragarna och stoppade in händerna i sina muffar. Vem skulle frivilligt ta av sig vantarna och leta efter småslantar en sådan här dag, då man tämligen omilt påmindes om, att man bodde relativt nära polcirke! Det insåg nog Värmland också, men han måste sköta sitt jobb. Det var på resultatet av detta, som det berodde, om han skulle få ett mål mat och en varm bädd att krypa ner i till kvällen.

— Vackra, välgjorda blommor! Här va de vackra, välgjorda . . .

Visst voro blommorna vackra och välgjorda. Det var rosor i rödaste rött, gula nejlikor och vita konvaljer. Den som kan konsten att hantera papper, ståltråd och paraffin på detta överlägsna sätt, vore sannerligen värd ett bättre öde än att en blåsig och kall dag behöva stå och frysa på en storstadsgata.

Konsten att göra pappersblommor hade Värmland lärt sig av Xanti, italienaren. Han kom hit som stuckatör på den tiden,

då penningstinna grosshandlare vräkte upp palats på Ladugårdslandet och ville ha gipsgrannlåt i taken.

— Det var tider det! brukade Xanti, italienaren, säga, och då fick han något drömmande i ögonen.

Gipsperioden slutade med konkurser och byggnadskrascher, som sådana perioder ska sluta, och Xanti blev ensam och fattig och glömd. Men han brydde sig inte så allra värst mycket om den saken, ty han hade en otrolig förmåga att klara sig ändå. Han köpte någon gång en bit kalvhals och kokade soppa på den. För övrigt levde han på spaghetti, tomata och lök — och tyckte då han hade allt.

Med åren grånade hår och skägg, så att han nästan kunde tagits för nordbo, om man inte sett honom in i ögonen, ty de voro kolsvarta.

Mycket hade Xanti provat på, och det var märkvärdigt, vad han var händig. Ibland blåste han ballonger och sålde dem på Djurgårdsslätten, och ibland gjorde han svenska bondkyrkor i gips till julmarknaden på Stortorget. När han gjorde kyrkorna, bad han aldeles säkert en bön till Jungfru Maria om förlåtelse för att han ägnade sitt arbete åt svenskarnas hedniska jul.

Han hade ett femradigt, pärlemorprytt dragspel, för ibland spelade han på gårdarna. Gud i himmelen, när han satte igång med att spela Sörmlandsmarschen! Det blev någonting mitt emellan polkett och "Vår Gud är oss en väldig borg".

Värmland måste skratta, när han tänkte på Xantis musikaliska krumbukter.

Han skrattade gott mitt i ramsan.

— Här va de vackra, välgjorda blommor! Vackra, välgjorda . . .

Då kom en gammal fin gumma fram till honom, letade en stund i torgkassen, som hon bar på armen, stack till honom en enkrona och sade:

— Att han inte fryser! Så kallt som det är idag! Nej, jag ska inga blommor ha, men han ser så snäll ut, så . . .

Och så stultade gumman vidare.

— Det finns människor i alla fall! Vackra, välgjorda blommor! Här va de vackra . . .

Jo, Xanti hade varit hygglig. En hel vecka i följd låg Värmland på hans verkstad med tomma gipsäckar som bädd.

Xanti hade sagt:

— Jak ticker om dej. Du säga aldrig gipskatt.

Gipskatt var öknamnet på honom.

Sedan fick Värmland jobb hos gubben. Han lärde sig konsten att göra pappersblommor, vackra, välgjorda blommor.

Så kom Xanti till sjukhuset och dog. Men konsten att göra blommor hade Värmland fått ära. Det var bra att kunna så-

dant ibland, när kärran gick på tvären i hjulspåren. Som till exempel nu.

— Vackra, välgjorda . . .

Han sålde för tre kronor till, men sedan började han förlora känslan i fingrarna, ty kylan bet hårt, och för resten så räckte pengarna.

Han packade in och gick ner till kaféet i Gamla stan.

Därinne var det varmt och gott. Det brann för fullt i kaminen, och en tallrik het kålsoppa satte fart på blodet. Han mådde bra.

Nu kom kaféägarinnan. Hon var omkring de fyrtio åren, en aning korpulent och i vanliga fall ganska blek. Men i kväll hade hon en färgglad mask på sig. Hon log mot Värmland, ty han var ännu ung och smärt.

Om henne visste kaféet en hel del, ty hon talade gärna om för gästerna, hur hon hade det och hur hon kunnat haft det, om inte . . . Först hade hon varit servitris på en guldkrog. Sedan öppnade hon cigarraffär, och efter detta blev det en manicure- & pedicuresalong och nu till sist, hade hon genom bekantskap i de bättre kretsarna fått övertaga ett ölkafé.

Hon hade många fina herrbekanta, och de ringde ibland. Då skulle hon alltid gå bort på middag, och då gjorde hon sig fin och luktade gott av puder och annat.

Det var en sådan kväll nu.

Där hon hängde över disken och med en skälmsk blick försökte se, vad Värmland hade i sin korg, såg hon rent av förfrisk ut. Hennes vitpudrade byst vällde ut över klänningslinningen på ett sätt, som den plattbröstad servitrisen måste ondöra sig över och som kom en liten torr gubbe framme vid kaminen att drömmande kisa med ögonen.

— Nåå? Va har Värmland att sälja nu då? Synd, att en så ung och stilig karl, som Värmland är, ska behöva gå så där.

— Fina saker, sade Värmland!

Så stack han ner näven i korgen och tog upp en bukett.

— Vackra, välgjorda blommor! sade han och log mångtydigt mot henne.

— Oh, så förtjusande! Titta Anna!

Anna var servitrisen. Hon var trött, så hon bara böjde sig ner över buketten och luktade, som man luktar på riktiga blommor och sade:

— Joo då!

— Men dom ä bra! Tänka sej, va! Dom ä nästan naturligare än riktiga blommor. Dom ä naturligare förresten. För köper man ett par rosor ena dan, så ä dom slut den andra. De vet jag.

Hon gav Värmland en blick, som innehöll åtskilligt.

— Kanske fröken vill köpa en bukett, sade han.

— Visst! Visst ska jag de!

Värmland ordnade med en bukett, som bestod av högröda rosor, gula nejlikor och vita, bleka konvaljer.

— Ätta kronor, sade han.

— De va ju lite dyrt, förståss, sade hon. Men man måste ju tänka på, att man sedan inte behöver köpa blommor, så länge man lever. Jag ska sätta dem i min fina kinesiska vas, som står på sekretären.

— Glöm inte bort, att dammsuga dom ibland, sade Värmland.

— Så klart! Vackra ä dom i alla fall och bra mycket naturligare än riktiga blommor.

Då gjorde Värmland en min, som om han sväljt ättika, tog emot pengarna och gick.

När han gick, tittade innehavarinna långt efter honom. Hon vände sig till servitrisen:

"Bor det någon här, som kallas Värmland".

— Vem ä den där Värmland egentligen? Han heter väl någon-ting annat än Värmland?

— Inte vet jag, svarade flickan. Man kan inte hålla reda på alla busar.

— Jag tror, att han är något bättre, än han ser ut att vara. För de ä i alla fall nå't fint över honom.

Frågan: Vem är Värmland? kom att upprepas dagen därpå. Det var tidigt på morgonen. Värmland hade just stigit upp och höll på att klä sig, då det bankade hårt och energiskt på dörren. Han hörde, att värdinnan steg upp och hasade sig mot dörren i sina smällande tofflor. Hennes röst skar gäll, när hon bakom den stängda dörren frågade, vem det kunde vara, som var så oförsämd, att han inte lät folk sova.

— Öppna! Det är från polisen!

— Jisses! sade gumman, rasslande med patentlåset och öppnade.

Värmland lyssnade andlöst. Han kände, hur hjärtat dunkade i bröstet.

— Jisses! ojade sig gumman. Ja, si ja har då aldrig haft någe otalt med polisen. Ock-ock-ock, vilket elände! Å vad ska grannarna säga!

— Se så, lugna er! Det är väl ingen fara på taket. Bor de någon här, som kallas Värmland?

— Joo.

— Vad heter han egentligen?

— Ja, de vet jag inte. Men ut ur mitt hus ska han!

Och innan polisen hann hindra det, slängde hon upp dörren till Värmlands rum och ställde sig i dörröppningen. Hon var så arg, att hon stammade, när hon lät en ström av fula ord och svordomar välla ut över Värmland.

(Forts. å sid. 28.)

Eder Annat

Om mid- sommars m. m.

Så kom då våren än
en gång,
med sol och fågel-
sång,
med lärkans ljuva
toner
och sänkta kött-
ransoner.

Och då detta läses är det (eller bö-
r åtminstone vara) sommar, t. o. m. mid-
sommars. Där ser man; man skall aldrig
misströsta. Det blir nog både midsom-
marstång och färsk potatis även i år,
kanske också kräftor och så småningom
julgran. Allting ordnar sig.

Som sagt, potatisen frodas, säden spirar
och lämnar så småningom rekordskörd
liksom klöver och timotejen, korna bli
allt fetare och mjölken allt mindre stan-
dardiserad, hönsen värpa och strömmingen
går till. Ljuvliga tider stunda!

Låt oss åtminstone hoppas

det. Ty detta skrives i början av maj
(ett midsommarnummer av Status göres
inte på en dag!) och än är det för tidigt
att lämna skörderapporter.

Sällan var väl stadsbon så intresserad
av markens gröda som detta onådens år.
Man vet, att blir det ännu ett dåligt skör-
deår, får han uppleva en svår vinter, att
på missväxt följer hungersnöd.

Redan nu har många av oss svårt att
klara matfrågan för dagen, men det kan
bli värre. Var så säkra. Även om det
sätt, på vilket vår folkförsörjning skötes,
kan lämna en del övrigt att önska i fråga
om smidighet, priskontroll o. s. v., finns
det — och det bör i rättvisans namn slås
fast! — en del människor, som klaga inte
bara obefogat utan rent av straffvärt. Låt
mig anföra ett exempel:

I mjölkaffären,

där min obetydlighet inköper sitt kvan-
tum av ransonerade varor på kupongerna
V. och R., stod häromdagen en dam (?)
och parlamenterade med flickan bakom
disken. Hon hade ingenting kvar av
sina V-kuponger men ville inköpa
en franska (i Stockholm heter det
inte ett franskt bröd utan "en
franska" liksom det heter en hekto,
en kilo o. s. v. Vad säger professor
Wellander om detta originella språk-
bruk?). Flickan förklarade att hon ty-
värr inte kunde utlämna detta fransk-

bröd utan kuponger men påpekade, att
damen hade kvar alla sina R-kuponger
och alltså kunde inköpa en myckenhet
rågbröd.

Varpå damen (?) utropade: Förr svül-
ter jag än jag äter rågbröd!

När man hör sådant i dessa tider, då
oskyldiga människor runt omkring i värld-
den (och även i vårt land) hungra efter
bröd, då 60 greker varje dag dö av svält i
Athén, när tusenden skulle tacka på sina
bara knän för en enda kaka rågbröd, då
har man god lust att gå fram och ta den
otacksamma tanten i silverrävskragen och
säga ett ärligt svenskt: "Vet hut, kär-
ring".

Men sådant säger man inte. Tyvärr.

Men det var om midsommars

detta kåseri skulle handla, om den un-
derbara tid, då den sol, vi längtat efter en
lång vinter, lyser över onda och goda
dygnet runt, då dansen går på logar och
bryggor, då flickan plockar sju sorters
blomster på ängen, då nej, allt det
där ha vi mot jättelika honorar överlåtit åt
professionella skaldar att besjunga.

Jag vill i stället berätta om en
midsommarafton för precis 15 år se-
dan — i Kapstaden. På aftonen stod jag
vid den långa disken på Carlton Bar
medan tropikernas mörker lade sig över
staden. Jag tänkte på att just då sken
solen klart över Sveriges land och mid-
sommarmästingerna restes som bäst däruppe.
Svensk midsommars.

Som jag var ensam meddelade jag
bartendern, en infödd sydafrikan (vilket
ingalunda betyder neger!) dessa mina tan-
kar; jag talade om, att det kändes un-
derligt att se lamporna tändas en mid-
sommarafton medan gatlyktorna lyste
över den våta asfalten på gatan utanför
— en midsommarafton, då i mitt hemland
solen sken hela natten. Kanske var jag
något sentimental som man är ibland, då
man är mycket ung.

Och därför blev jag något förvånad
över det hjärtliga skratt, bartendern upp-
stämde medan han serverade en mono-
kelprydd engelsman hans whisky and
soda. Den goda bartendern skrattade
länge och hjärtligt, och då han hämtat sig
från sin sinnestörelse, sade han, att jag
var en lustig fyr, en verklig humorist, som
med sådant allvar och så trovärdigt kunde

berätta en god historia. Fick han bjuda
på en drink?

Då förstod jag, att mannen trodde, att
jag skämtade, att detta om midnattssolen
var en skepparhistoria, som jag berättat
för att roa honom. Förgäves sökte jag
övertyga honom — han hade aldrig i sitt
liv hört talas om "Midnattssolens land", så
underligt det än låter. Det slutade med,
att vi slogo vad om en hel flaska Black
& White och 10 askar "C. to C", d. v. s.
200 cigaretter, det enda vad, jag någon-
sin vunnit. Ty strax därpå inträdde på
baren en medarbetare i "The Cap Argus",
som slet tvisten. Han visste att jag talade
sanning, bl. a. därför att han själv en
gång besökt Sverige och det just vid mid-
sommars.

Den midsommaraftonen tillbragte vi
delvis på Argus' redaktion vid en hel-
flaska Black & White och 200 cigaretter,
men det är, som Kipling sa', en annan
historia

Slutligen

hoppas vi att läsaren skall få en god,
trevlig och ljus helg, vare sig den till-
bringas på sjukhuset, i staden eller på
landet bland blommor, blader och växande
gröda, i sanatoriets park eller på skär-
gårdsbryggan tillsammans med de fröj-
dande på omslaget till detta förnämliga
midsommarnummer. Vi tillönska med
andra ord Eder alla

ENGLAD MIDSOMMAR!

Jan.

Klädkorten.

Lilla Kristina, 6 år, som går i dans-
skola och snart skall börja den riktiga
skolan, diskuterade vid middagsbordet
sina framtidsplaner:

— Jag vill inte bli student, för då skall
man ha vit mössa och vit klänning och
annat jox; nej, jag tänker bli dansös, för
då räcker mina klädkort bättre.

Skarpt huvud.

Jan i Stensö har varit i slagsmål vid
sista stadsresan och bland annat blivit
slagen med en butelj i huvudet. Butel-
jen gick sönder, men Jan lyckades krav-
la sig hem. Efter en vecka säger hans
gumma:

— Hör du Jan! Du är tvungen gå te
doktorn å få bort glasskärvera ur huvud,
du skär sönder alla örngottena för mig!

Vackra välgjorda . . . (Forts. fr. sid. 26.)

— Ut! Ja vill inte ha hyresgäster, som har med polisen att göra. Ta sina grejor och gå. Förresten så har han alltid krånglat med hyran, så han skulle få gå härifrån i alla fall. Usch! Tänk att ha tjuvar och mördare i sitt hus . . .

Poliskonstapeln lyssnade road på gummans svada, men till slut förlorade han tålmodet.

— Vem har sagt, att Värmland är en tjuv, sade han barskt.

— Han ska ut ur mitt hus i alla fall, för folk som polisen ska springa efter . . .

— Försök hålla mun en stund. Och ge er i väg!

Gumman tassade bort och slängde igen dörren efter sig.

— Nåå? Va gäller saken? sade Värmland.

— Det är bara det, sade konstapeln och skrattade, att ni ska inställa er i militärtjänst. Ni är ju Johan Alfred Berg?

— Det stämmer.

— Ni mantalsskrev er inte i höstas, så det har varit svårt att hitta er.

— Nej, man är ju på drift numera.

— Ni ska inställa er på Sofia skolgård klockan åtta idag på morgonen. Är det så, att ni har sådant, som måste uträttas, så kan ni nog få ett par dagars uppskov. Men ni bör i alla fall inställa er.

— Det lovar jag konstapeln.

— Tack då! Och god morgon.

När konstapeln gått, satte sig Värmland på sängkanten för att fundera. Jaså, det var bara fråga om inkallelse. Nåja, det var ju inte så "bara" det.

— Nåå, kommer han iväg, eller måste jag låta kasta ut honom!

Det var värdinnan, som stack in huvudet.

Värmland ruskade på sig som om han ville skaka av sig någonting obehagligt, tog blomkorgen på armen och gick utan att säga ett ord.

Han gick in på sitt stamkafé och drack en kopp kaffe. Nu kunde han i lugn och ro tänka över situationen.

Inkallad i militärtjänst! Det betydde ingenting mer och ingenting mindre än en fullständig omvälvning för honom. Minst fyra månader framåt hade han sin bärgning. Han slapp tänka på den dagliga brödfödan. Han skulle slippa sälja vackra, välgjorda blommor.

Han hade aldrig tyckt om det här jobbet. Han tyckte liksom att han begick ett medvetet bedrägeri. Konstgjorda blommor — fy t—n! Nu, när han hade utsikt att slippa ifrån skräpet, kände han, hur han avskydde alltsammans.

Helst borde han stoppa in både blommor och korg i kaminen. Men det kanske vore dumt. Man kan aldrig veta. Det vore ju inte så alldeles säkert, att han dugde till militärtjänst, och då fick han väl gå tillbaka till sitt jobb och rabbla den eviga ramsan:

— Vackra, välgjorda blommor! Här va de vackra . . .

Redan innan man öppnat grindarna till skolgården, stod Värmland därutanför. Sin blomkorg hade han med sig, men han hade lagt en tidning över den för att dölja innehållet.

När klockan slog åtta, stodo ett hundratal män samlade på skolgården. Värmland kände igen en och annan av dem, men han höll sig för sig själv.

En officer ropade upp männen, som därefter visades in till läkaren.

— Johan Alfred Berg.

— Ja.

Och nu stod han framför läkaren. Denne tittade i papperen.

— Hur var det här? Kontorist till yrket? Men det var visst något fel med ena lungan. Har Ni åtnjutit läkarvård?

— Nej, jag har inte behövt det.

— Arbetar Ni fortfarande inom yrket?

— Nej, jag måste sluta. Doktorn förbjöd mej att ha stillasittande arbete.

— Klä av er!

Doktorn lyssnade noga på hans lungor och hjärta.

— Ni är ganska mager, sade han.

— Nåå, men det där andra, det där med lungan?

Värmland var så nervös, att hans händer darrade.

— Ni tycks ha skött er bra. Jag kan inte se något fel på er.

— Duger jag då?

— Absolut! Ni är frisk. Men Ni är litet för mager. Det kanske gör er gott att få komma ut ett slag och få äta ordentligt. Antagen!

Då kände Värmland, att tårarna stego upp i ögonen på honom. Impulsivt grep han doktors hand.

— Tack, doktorn, tack! Doktorn förstår, att när man som jag gått i ständigt ångslan för lungorna, så . . .

— Ja, jag förstår er, sade doktorn.

Och så ropade han ut åt korridoren:

— Nästa man!

Utrustningen skedde i gymnastiksalen, och när alla fått på sig uniformerna, gick det lättare att umgås. Värmland kom med i ett gäng, som förbrödrade sig inne på närmaste kafé. Gamla, halvt glömda exercisminnen plockades fram och skrattsalvorna rungade.

På eftermiddagen skulle avresan ske till okänd ort, och efter utspisning samlades man för avmarsch. Då kom Värmland ihåg sina konstgjorda blommor. Korgen stod kvar i korridoren. Han sprang in efter den, tog bort papperet och sade:

— Vi ska ha blommor i mössorna, pojkar! Ta för er! Här va de vackra, välgjorda blommor!

Och så långt lagret räckte, delade han ut blommor. Självt satte han en djupröd ros i mössan.

— Det här är livets färg, sade han.

Man höll med honom om det, även om man inte kunde förstå vad han egentligen menade.

Jukon hjälper!

Jukon sårsalva håller vad den lovar. Den är ett effektivt medel mot hämorrhoider, klåda, ansvallningar och ömma fötter. Mot frost och köld är Jukon utmärkt.

Aktiebolaget Jukon Göteborg

HERMES MIXTUM

är namnet på den goda, mycket omtyckta, oskadliga och billiga kaffeersättningen. Inneh. cikoria. Prova och Ni blir belåten! EFTERFRÅGA MIXTUM! Pris endast 1.16 pr ½ kilo.

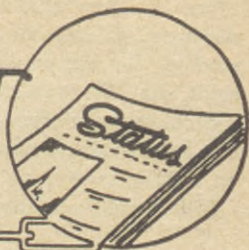
Säljes i parti av

KAFFE A/B HERMES.

Stockholm 9. Telefoner: 45 12 32, 45 10 02, 45 10 45. Säljes i detalj på c:a 1.000 orter över hela Sverige.

PATIENTERNAS SPALT

Hällnäs-rapsodi

Hällnäs Sanatorium.

Alldenstund det har förflutit lång tid sedan sista kommunikén avgavs från denna del av fronten, har det fallit på vår generation att utfärda en sådan. Den långa tystnaden har icke berott på att alla offensiva åtgärder legat nere utan fastmer därpå, att ledningen velat hemlighålla och i detalj utarbета definitiva planer för vårens och sommarens offensiver.

Nu är i alla fall våren här, och trots den hårda vinterns framfart mot småfågeln finns fortfarande en och annan bofink kvar, som med sotiga stämband kväder för sin tillbedda. "Vill de småpippin, som överlevat vintern, hör också sign.

Men låt oss för en stund lämna det värliga fågellivet och ägna en blick åt det som under vintern varit haver. Vintern har varit "skånsk" och således snörik och kall. Men trots detta finns en kategori, som dragit fördelar av det bistra klimatet. Det står nämligen i våra författningsstatuter § 89 mom. 36 stycket 7, att, därest termometern visar lägre temperatur än -10° , får medborgaren intaga horisontalt läge å resp. nattplats. Detta har medfört lättnader för härvarande polisväsende, som därigenom fått större möjligheter att kontrollera lagöverträdare Påson, ithy och emedan att denne vid ett tillfälle avvikit från sitt hotellrum utan att i vederbörlig ordning uppsäga detsamma samt förete utresevisum. Sedan dess har emellertid brott mot hotellstadgan varit sällsynta. Enligt förljudande medförde det inträffade ej några nya lagparagrafer. Ett annat skärande element i sanatoriefriden är tenoren Monsieur Jean, som med sin stämmas väljud försätter musikalskaren B-ström i konvulsioner. Endast en trudelutt av Zäson bringar honom till normalt tillstånd. Hjälper inte det kan ju alltid något av den inhemske violinisten Kreisler-Adám tillgripas. Varför ej Barca-kunde ur "Hoffmans äventyr"? Då lyssnar åtminstone en. Annars kunde man ju tänka sig "Nu är jag pank och fågelfri" ur Tiggarstudenten med fiolack.

För den mognare andliga kosten ha ett flertal gästande ordens och tonernas konstnärer svarat. Bl. a. har professor John Fredin orienterat den intresserade om "Folk- och statsproblem

omkring Stilla havet". Pianisten W. Witkowsky har konserterat på sitt mäterliga och suveräna sätt och genom den sista föreläsaren för säsongen, Jeanna Otterdahl, finga vi följa Matilda Wredes livsgärning. Dessutom har ett par norska salvationister sjungit och spelat här liksom självaste Lapp-Lisa. Många andra att ej nämna.

För att stimulera idrottsintresset har turneringar pågått i div. grenar, såsom couronne, biljard och schack. Till en början var intresset mycket livligt, men genom tävlingarnas hårdhet avmattades det och i sluttronden voro parterna tämligen schack och matt.

De medverkande i cabarén.

Vinterns clou var emellertid cabarén. Den hette visst Sotarbataljonen och framfördes i egen regi av nöjeskommitterade. Och den skördade massor av ampla lovord och applåder införs fullsatt salong. Särskilt tidningspressen vitsordade den skarpt. Så skrev "Fönsterposten", att "överrocken gick i vågor av skrott" och "Rakbladet" talade om "käkurspåringar". Cabarén var också utomordentligt bra och ägde ett rikt mått av attiskt salt, parad med parant fågring i spinnsidans roller.

Egen poststation har sanatoriet nu även fått och den välkomnas.

På grund av den tidigare genom radio meddelade ransoneringen på karl har en viss knapphet rått på läkare å Sanatoriet. Härpå har de manliga avdelningarna icke förlorat, eftersom de fått en kvinnlig livmedikus, som genom sitt sympatiska sätt tillvunnit sig allas vår beundran.

Knappheten i övrigt har naturligtvis känts av och en övergång till vegetarism har visst också diskuterats, och den aktualiseras nu, sedan våren kommit och blommor och blader börja spira fram. Ja, vad vore härligare än en äng full med klöver.

Apropå det, så mötte sign. i går vännen X-gren, vilken för-

täljde att han efter utskrivningen tänkte övergå till fiskerinäringen, då han en längre tid här praktiskt studerat denna näring. Det var ju elakt sagt av honom. Sånt säger man absolut inte. En svensk tiger.

Studieverksamheten har varit synnerligen livlig alltsedan den sattes igång i slutet av nov. 1941. Men om denna lämnas en utförlig rapport på annat ställe i detta nummer.

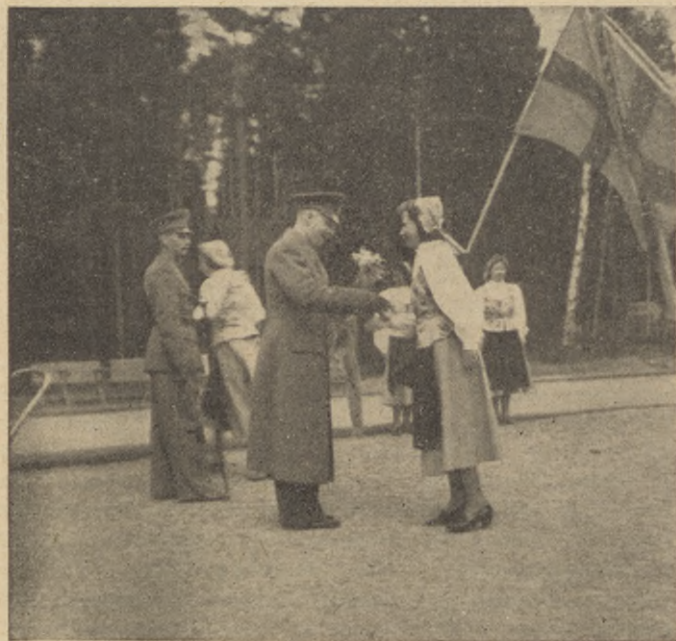
Med sanatoriehälsning

& Co.

Lötrapsodi

Det händer ibland att man tänker: — Vi har det egentligen ganska bra här. Ute i världen jäktar människorna på sina arbetsplatser. Det ska vara pengar till mat, hyra och skatter för att nu inte tala om ransoneringsbekymren. Vi kopplas till en del av från detta, och de av oss som får vara uppe har tid till mycket, som vi under normala förhållanden aldrig hinna med. Att dag för dag följa våren från den första tövädarsdagen till midsommar har vi inte tillfälle till många gånger. Lärka och bofink, hästhov och blåsippa kan bli försenade men inte valborgsmässoafton. Det vårtecknet kan vi lita på.

På Valborgsmässoafton kom Brinkska kapellet från Eskilstuna och spelade in våren. Det är mer än tjugo år sedan de första gången konserterade här, och varje år har de återkommit. Andra avdelningens dagrum och korridor — vår samlingslokal — var fullsatt av patienter och personal, då de började sin underhållning. Flickor i fantasidräkter serverade kaffe vid småbord, vilka var prydligt dekorerade med vårens blomster, och stämningen var vårlig och ljus.

Musikdir. Berg hälsas med blommor.

Nedanför sanatoriet hade vi en stor rishög, och i skymningen tågade vi dit och tände elden, som snart flammade och värmdes i den kyliga kvällen. Den nybildade patientkören sjöng ett par vårsånger mycket förtjänstfullt och fruarna Anne-Marie och Birgit Andersson är värda en eloge för sitt arbete med den. Nöjeskommitténs ordförande, sergeant Gunnar Lundqvist, vartalade och utbringade levet, och som avslutning sjöngs Du gamla, du fria.

På den tid vi hade ett folkskollärarseminarium i Strängnäs kom seminaristerna alltid ut hit med sin hornmusikkår och kör den första maj. När seminariet för ett tiotal år sedan drogs in sörjde Södermanlands regementes musikkår och Allmänna sången för att denna tradition inte bröts. Beredskapen har gjort att de inte kunnat komma just första maj, och i år blev det första söndagen i maj. Under flygande fanor och klingande spel tågade de upp till sanatoriet, där överläkaren, dr Carl Löwenhjelm, välkomsthälsade och blommor överräcktes till dirigenterna, musikdirektörerna Per Berg och Viktor Fritzell. På grund av det kyliga vädret måste konserten förläggas till "samlingslokalen". Musikanter och sångare omväxlade i programmet, och det förvånar väl ingen att det ungdomliga auditoriet gav "Lili Marlen" och "Sjösalavals" de starkaste applåderna. Slutligen ställde vi upp framför sanatoriet, och till tonerna av Södermanlands regementes paradmarsch marscherade vi runt sanatoriet. Det är vår majdemonstration.

T.

Söderby hälsar våren

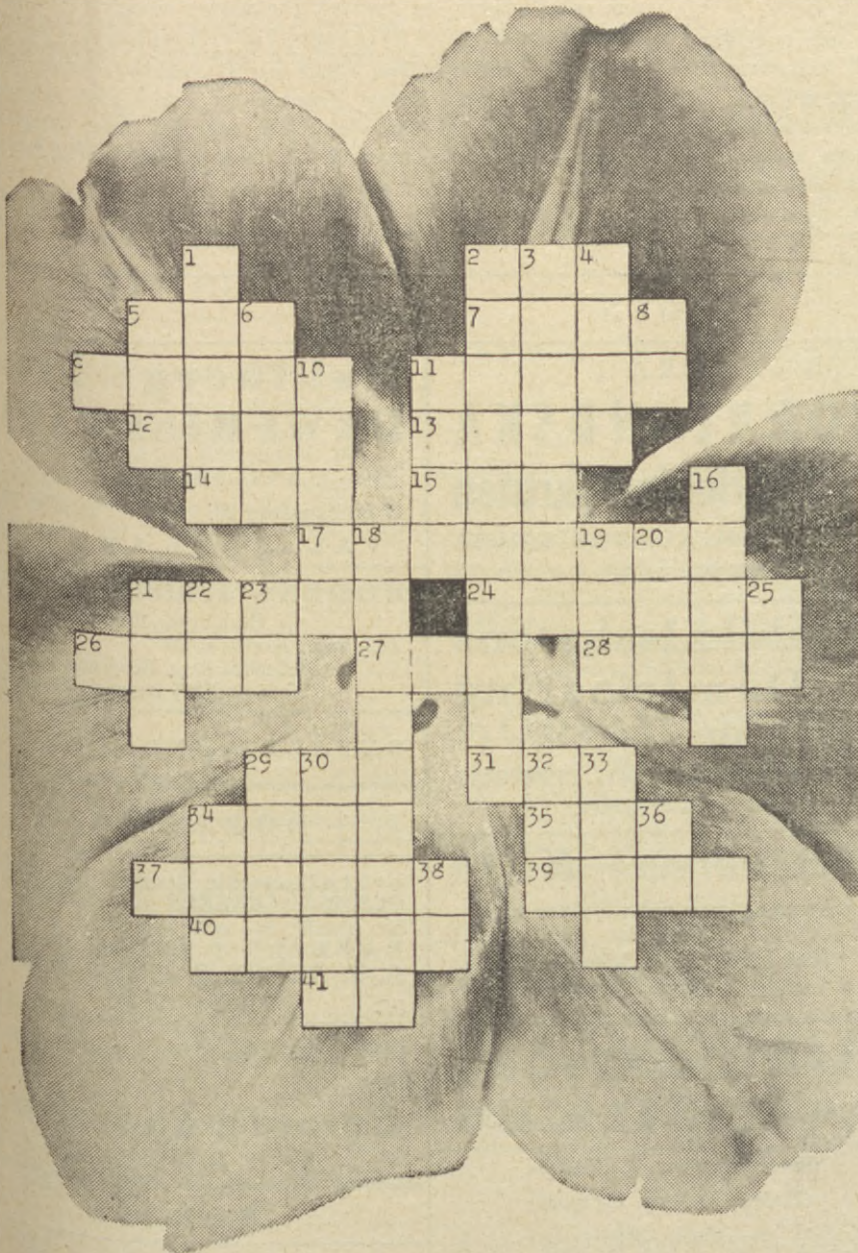

Demonstrationstågets marsch mot sjukhuset.

Efter en på mångahanda sätt både lång och svår vinter har sommaren äntligen gjort sin entré, förelöpt av vårens under-sköna månad maj. Överallt hälsades den välkommen på sedvanligt vis och var lika efterlängtd som någonsin. Vi här i Sverige har ju också ännu rätt att glädja oss åt ljusets och värmens ankomst, och kanske vi folk ifrån Norden mer än några andra förstå att sätta värde på den korta ljustid, som är oss förunnad. Våren är alltid för oss en förhoppningarnas tid. Även för de sjuka betyder den förnyat hopp och förnyad livsglädje, och inte minst sanatoriepatienterna landet runt fröjdas åt den. — Även vi gör vårt bästa för att hälsa den hjärtligt välkommen.

Här på Söderby hade några initiativrika flickor och pojkar ordnat med en liten vårsoaré med blandat men gott innehåll. Där uppträdde först och främst Söderby nybildade sångkör, (Forts. å sid. 32.)

MIDSOMMARKORSORD 1942

VÅGRÅTA ORD:

2. I Londons trafikvimmel. (3)
5. "Din sång är vårens dopattest, du den förste bland dess predikanter." (3) (Sehlstedt).
7. Belägenhet. (4).
9. Tänk på korv och koppar, ättika och brännvin! (5)
11. Bindes eller bakas. (5)
12. Att fråga en kloktjuv om tiden. (4)
13. Kommer fram när man spritar. (4)
14. Hur är hästhoven? (3)
15. Ludvig XV var inte bara roi, han var också —. (3)
17. Vad saven är för träden. (8)
21. Överliggare. (5)

24. Asätare med en stor påse under halsen. (6)
26. Ett prov på rättskrivning. (4)
27. En sådan är Sidneys stolthet. (3)
28. Sista i första. (4)
29. Seglar i det blå. (3)
31. Kanske ett ultimatum. (3)
34. Avspeglas i denna tidning. (4)
35. Ett tillfälle att svänga sig. (3)
37. Den blomstertid nu kommer. (6)
39. "En ung blondin, en fin och —, som junis första vildros är." (4). (Emil Kléen).
40. Ned med staten! (5)
41. Måste man när man läser Grönköpings Veckoblad. (2)

LODRÅTA ORD:

1. Är den som drar ut på tiden. (5)
2. Under en himmel blå
värliga skyar gå,
vita som lamm och små . . . (10).
3. Förbannelse över de otrogna! (7)
4. Anstalt och kan man göra på parkett. (4)
5. Halva hajen. (3)
6. Hör göken! (4)
8. Fartyg. (2)
10. Fick suga på ramarna hela vintern. (5)
11. Mindre förekommande. (4)
16. Tycker mängden att fiskkorven inte är. (5)
18. Båt som har ledigt på sommaren. (9)
19. Ligger i Schweiz. Och Schweiz gör man —. (3)
20. Bokens livselixir. (3)
21. En börjanlös och ändlös — är tiden säger skalden. (3)
22. Finns det gott om i Mississippi-distriktet. (2)
23. Ovan och inte nedan. (2)
25. Viking. (2)
29. Tänk på fisk och kaffe! (4)
30. Modern typ av ottoman. (5)
32. Hundar få ej medtagas! (3)
33. Förmågan att dra slutsatser och att sedan behålla dem för sig själv. (4)
34. Stövaren har en fin. (3)
36. Den säkra sidan. (2)
38. Lyser ibland med sin frånvaro. (2)

Lösningar

till "Midsommarkorsord 1942" skola vara oss tillhanda senast den 20 juli. Tre pris utdelas på resp. 15, 10 och 5 kr. Lösning i augustinumret.

Glöm ej att märka kuvertet "Midsommarkorsord 1942".

Lösning till korsord nr 4:

E	L	B	K	V	L	A	G	R	Y	N	I	N	G
N	A	L	L	S	A	V	D	L					
V	I	N	G	L	A	S	B	E	S	V	A	R	A
E		R		M	A	X	I	M	A		D		
T	V	A	A	K	E	R		N	I	A	G	A	R
E		K	H	A	N			R	U	N	T		
N	Ö	D	A	R				B	A	L	J	A	
		Ö	R	E	N			S	E	N	A	F	
M	O	N	I	T	O	R		H	U	R	T	S	A
A		G		M	E	D	O	C	A				
L	A	G	A	D	E	L		S	K	Ö	L	B	O
Ö													
R	E	N	S	T	E	K		A	N	T	I	M	O

Pristagare blev R. Olsson, Box 36, Uplands-Väsby.

Gott dricksvatten

ehåller Ni säkrast genom brunnsborrning. Vi utföra borrningar efter vatten i såväl berg- som jordlager. Låt oss lämna förslag på ordnandet av Eder vattenfråga.

SVENSKA

DIAMANTBERGBORRNING A.-B.
Kungsg. 44 STOCKHOLM Tel. 23 33 80

SÖDERBY HÄLSAR VÅREN.

(Forts. fr. sid. 30.)

som på en kort vecka under sin energiska ledare lyckats öva upp en samsjungning som förvånade. Den spontana glädje med vilken den togs emot och avtackades visade också tydligt, att den var i högsta grad uppskattad.

Förutom sångkören hörde vi sång, musik och uppläsning av patienter, som villigt ställde sin förmåga till förfogande för det allmännas trevnad. Inte heller saknades ett nätt och trevligt värtal författat och uppläst av en flicka. — Ja, allt var riktigt trevligt. Och efteråt vid de gemensamma kaffeborden skallade också allsängen glad och fri, som den skall göra en valborgsmässoafton i Sverige.

Dagen efter, som bekant 1:a maj, gick också i vårfirandets tecken här på Söderby. Dagens huvudnummer var patienternas demonstrationståg med svenska och finska flaggorna i spetsen. Den finska bars och följdes närmast av våra små finska gäster, som också glädde oss med ett par sånger på sitt för sång så lämpade språk.

Med äkta och uppriktig glädje har vi söderbypatienter alltså tagit emot våren. Vädret gynnade oss också med strålände solsken från en klarblå vårhimmel, som gav intet övrigt att önska. — Våren, sommaren är här, de stora undrens tid för oss nordbor.

E. J.

BODEN**GRUS och SAND**

Försäljning av grus och sand.
Utför transporter av alla slag.

JOHN R. JOHANSSON
TRAFIKBILÄGARE
Svartbyn. Tel. 11 08

En viktig huvudsak

i Edert utseende är hårets vård.
Anlita därför alltid
Sonja Wikströms Damfrisering
BJÖRKELUND

Fruktcentralen

Specialaffär i frukt, karameller,
konfektyrer.

BODEN. Tel. 26 50

**Bröderna
HEDMAN**

(BODENS AUTOSERVICE)
Rörviksgatan. Tel. 25 25
Snabbt och välgjort arbete till kundernas
belåtenhet.

Krånglar Eder radio?

VÄND EDER DÅ TILL OSS!
Alla ledande märken alltid på lager. Fullständig radioservice. — Gamla apparater tagas i utbyte.
Gösta Johanssons Radioaffär
Drottninggat. 8. Boden. Tel. 24 89

**GÖR EDRA INKÖP I
BODENS MODE-
& KAPPAFFÄR**

NI BLIR ALLTID BELÅTEN!
Tel. 21 90.

ANNONSERA i

**NORRLÄNSKA
Socialdemokraten**

NORRBOTTENS FÖRNÄMSTA
NYHETSTIDNING

**Gunhild Isakssons
Damfrisering**

Tel. 11 49.

YRKESKICKLIG PERSONAL
alltid till Eder tjänst.

Hedenbrons Kafé

rekommenderas vid utflykter och
promenader

Gott kaffe. — Hembakat bröd.
Telefon 2357 — BODEN

**ELSA ISAKSSONS
DAMFRISERING**

Drottninggatan 6, BODEN
(Hedvig Nybergs fastighet)
Telefon 2804

Kvitt i alla fall.

En bonde hade levererat ved samt utfört en del körningar åt en sockenskräddare. Skräddaren hade sytt en del klädesplagg åt bonden. När räkningen skulle göras upp, ville ingen av dem säga först, vad han hade att fordra, ty ingen av dem ville lämna några pengar. Till slut begärde skräddaren 13 kronor och 50 öre för sitt arbete. För sitt arbete begärde bonden 14 kronor. "Det var så sant", sade skräddaren, "med knappar, silke och tråd blir det också 14 kronor".

**Dahlbergs Eftr.
DAMFRISERING**

ANNA THÖRNQVIST

Drottninggatan 28. Telefon 2959

VÄLGJORT ARBETE

BODENS JURIDISKA BYRÅ

Etablerad 1902
Telefoner: Kontoret 20
Advokat Aug. Berglund Sävast 3
Kamrer Erik Berglund bost. 275

BETALD ANNONSPLATS**BORLÄNGE**

I vårt välsorterade lager erbjudes EDER
OLJOR - FÄRGER - FERNISSOR
av högsta in- och utländska fabrikat.
TAPETER I RIKT URVAL
A.-B. ALGOT TAPPER, Borlänge
Telefon 113, 259.

EKIPERA
hos

**Gerhard Söderberg
BORLÄNGE****BORAS****Läkarrockar**

Bra modeller — Höga kvalitétéer
Konfektions-Kompaniet - Borås
(Leverantör till sjukvårdsinrättningar)
Telefon 126 46

Elektriska Installationsaffären

Sven Häggström, tel. aff. 100 58, bostaden
117 33. Utför Kraft- och belysningsinstalla-
tioner, lokaltelefoner och ringledningar.
Försäljer Material och glödlampor. Repa-
rationer. Entreprenör för

Borås Stads Elektricitetsverk

BETALD ANNONSPLATS

BUREÅ

Bureå Konsumtionsförening

— förening för lägre levnads-
kostnader.

— Tel. BUREÅ 141 och 5. —

ENKÖPING

FOTOGRAF ESKIL ANDERSSONS EFTR.

Inneh.: JOHAN DAHLBERG.
Fotografiskt magasin: Stora Torget.
Fotografiateljé: Kungsgatan 19.

Fotografier i alla moderna utföranden
samt seriefoton. — Förstoringar o. inram-
ningar. — Fotografering i hemmen, även
på landsorten.

Tel. Fotomagasin 129. — Bost. 283

EKSJÖ

BLIXT HERREKIPERING

Tel. 589. EKSJÖ
Kostymer, Rockar, Hattar, Mössor.
Skjortor, Slipsar samt allt vad som
tillhör
en VÄLSORTERAD herrekipering

Elisabeth-Salongen

Ö. Långgatan 14. — EKSJÖ
REKOMMENDERAS

Aktiebolaget J. BRUUN

Rikstel. 161 o. 319 — EKSJÖ
Försälja till lägsta priser: Foder och
gödningsämnen, alla sorters spannmål
och utsäden, fröer, hö, halm, torv-
strö och kalk. Uppköpa: Spannmål,
gräsfröer och hö

GUST. KARLSSON, EKSJÖ

Tel. 631 Egendoms-affär Tel. 983.
Förmedlar köp och försäljning av Lant-
egendomar, Stadsfastigheter, Villor och
Handelslägenheter m. m. Ombesörjer
Arrende- och Affärsöverlåtelser. Hy-
resförmedling och Belåning av in-teck-
ningar. Redbart utförande. Moderata
villkor. — Medlem av Sveriges Fastig-
hetsmäklares Riksförbund.

EKSJÖ EXPORTAFFÄR

H. Nilsson, Nybrogatan 3 - EKSJÖ
Tel. affären 65. Tel. bostaden 877
Uppköper alla begagnade föremål:
Skrot, lump, tagel, fjäder samt skrot-
bilar m. m. till dagens högsta pris.
Hämtar med bil.

EKSJÖ

JOHN DAVIDSSONS

SKRÄDDERI — Tel. 300. — EKSJÖ
Måttbeställd konfektion å Kostymer,
Dräkter och Kappor. Egna tyger få
medtagas.

FREDRIK JOHANSSONS

Charkuteriaffär

Rekommenderas för allt vad till en
välsorterad charkuteriaffär hörer.
Norra Storgatan 42. — Telefon 327.

BETALD ANNONSPLATS!

ESKILSTUNA

Bröderna LUNDIN & LINDBERG

METALLVARUFABRIK
Eskilstuna Telefon 13 64
Husgerådsvaor i koppar och aluminium.
Presentartiklar i tenn

MODELLFABRIKEN

G. N. SKÖLD — Kungsgatan 61.
Telefon 26 70 — Bostaden 32 70
— ESKILSTUNA —
Tillverkar alla slag av gjutmodeller

ESLÖV

SAHLINS Konfektions A.-B.

Damkappor, Pojk- &
Flickkläder.
Linjevälj.: 94 och 421 — ESLÖV

FALUN

A.-B. BRÖDERNA RYLANDER

Tel. 544 FALUN Tel. 544
Utför värmeledningar och sanitära an-
läggningar. Försäljer från lager rör, rör-
delar, armatur, vattenklosetter och
tvättställ.

MELKER OLSSON - CHARKUTERIAFFÄR -

Slaggatan 23 FALUN
Dagligen färska vaor av våra välkända
tillverknningar. Modern kylanläggning.
Telefon 1344.

BILSKROTNINGSCENTRALEN

Tel. 2381 FALUN Tel. 2381
Köper och säljer begagnade bilar och mo-
torecyklar — Utrangerade motorfordon
uppköpas.

FALUN

A. WIKLUND Konsthandel & Ramaffär
Åsgatan 23 — FALUN — Telefon 639
PRESENTKORT
Etsningar, Oljemålningar m. m. av fram-
stående konstnärer. Keramik, Byster, Fo-
tografiramar, Fönsterglas, Spegelglas, Bil-
rutor o. Ramlistor försäljas i parti och
minut. Inramningar - Glasinsättningar,
Förgyllningar - Blyinfattningar

BETALD ANNONSPLATS!

FJUGESTA

KJELL'S — Fjugesta — Tel. 74

BOK- PAPPERS- & KLÄDESHANDEL
Avd. för tekn. artiklar. Radio, foto.
Frukt, Choklad, Konfektyrer.
Detalj- och partiförsäljning.

GÄLLIVARE

Östmans Herrekipering

REKOMMENDERAS
Stort urval av Kostymer, Skjortor,
Underkläder m. m.
Telefon 290 - GÄLLIVARE

SÄG DET MED BLOMMOR!

IRIS Blomsterhandel

Telefon 176
REKOMMENDERAS
(Inneh. Fröken Maud Andersson)

KAFÉ DUNDRET, GÄLLIVARE

Rekommenderas för kafébesök
och brödköp.
Begravningar anordnas.
Telefon 57.

Firma Nils Axelsson

REKOMMENDERAS
Lappmarksvaor i parti och minut.
Telefon 17

O. H. LUNDKVISTS Charkuterifabriks

välsmakande och kvalitativt förnämliga
produkter rekommenderas
GÄLLIVARE Telefon 135

ALFA DANIELSSONS MODE- & PÄLSVARUAFFÄR

Stor sortering i Pälsar och Skinnvaor.
Kappor, Hattar, Klänningar.
ALLTID NYHETER! Telefon 110

J. A. BLOMGREN

Tel. 53
Uppköper och försäljer Lapp-
marksprodukter. Välsorterad
Speceri- & Diverseshandel.
PARTI- och MINUTAFFÄR

G Ä L L I V A R E

D U N O R D
KONDITORI — KAFÉ
REKOMMENDERAS
Telefon 285. Gällivare
Propert. Hemtrevligt.

Guldsmed A. GAHM

Telefon 281
Vigsel- och förlovningsringar. Egna sil-
verarbeten. Gravering. - Reparationer.

ALLT BRÖD

från limpan till tårtan, köpes
fördelaktigast från
Anna Eklunds Hembageri
Telefon 157.
Order till landsbygden expedieras noggrant.

G Ä V L E

Praktiska Byggnadsaktiebolaget

Hamntorget 1 GÄVLE Telefon 29 68
Utför allt inom branschen.
Införda offert.

SÖDRA KAFÉET

Södra Kungsgatan 32. — Tel. 130
Alltid gott kaffe och goda smörgåsar
Även hemstickning.
Obs.! Ny regim.

A L L A

bil- o. motorreparationer

SÖDERLUND & LINDSTRÖM
GÄVLE Tel. 73 20, växel.

BETALD ANNONSPLATS!

H A L M S T A D

**Hallands
Frökontor A.-B.**

GETINGE

Nykterhetsfolkets
CAFÉ & LÄSRUM
NORRE KATTS PARK
REKOMMENDERAS

H Ä L S I N G B O R G

ZOÉGA & SON

KAFFEROSTERI
Drottninggatan 30—36
Tel. Namnanrop:
Zoégas Kaffe eller 204 70

J. E. PERSSONS
— Tapetserareverkstad —

S:a Storgatan 6 — Tel. 149 86
(In på KFUM:s gård).
Omstoppning samt Klädsel av
Möbler och Madrasser.

SÖDRA FISK- & VILTAFFÄREN
S. B. Johnsson. Rekommenderas
Södra saluhallen. Tel. 119 39. Norra sa-
luhallen, lördagar. — HÄLSINGBORG.

BETALD ANNONSPLATS!

H Ä R N Ö S A N D

A.-B. WIRSTRÖMS KONDITORI
(Medlem av Tårtförmedlingen)

Rekommenderar sina tillverkningar
Rikstelefoner 2145 och 1492

A.-B. BOSTRÖM & BERGQVIST

Färger, Fernissor, Tapeter, Kemikalier,
Sjukvårdsartiklar. - Fotografisk avdelning
Storgatan 11. — Tel. 2265 och 2654
F i l i a l: Skeppsbron. Tel. 2169

Svea Konditori

Storgatan 7. Telefon 1308.
REKOMMENDERAS

Vid behov av **BLOMMOR**

Ring 1283

IRIS BLOMSTERHANDEL
Trädgården 12 03 — Härnösand

J Ö N K Ö P I N G

• J M W •

Självugande hushållspumpar

Jönköpings Mekaniska Werkstads
Aktiebolag - Jönköping

J Ö N K Ö P I N G

**Elander & Lundbergs
JÄRNHANDEL**
JÖNKÖPING

BETALD ANNONSPLATS

K A L M A R

RING UPP oss eller gör oss ett besök,
då Ni är köpare av **FRÖ** eller **UTSÄ-**
DESSPANNMAL.

Vi erbjuda Eder fullständig sortering av
utsädesvaror i förstklassiga kvalitéer och
till konkurrenskraftiga priser.

Aktiebolaget Kalmar Frökontor
(Landets äldsta och länets enda special-
affär i utsädesbranschen) Tel. 405.
Tel. 175.

NYA KONDITORIET

Södra vägen 10 Tel. 22 37.
REKOMMENDERAS
Förstklassiga konditori-varor. Be-
ställningar av Tårter etc. mottagas.
SERVERING AV GOTT KAFFE

Köp Edra TOILETTARTIKLAR i

Tekniska Magasinet
STORGATAN 29.

**GYNNA OCH REKOMMENDERA
FERD. SVENSSONS EFTR.
KONDITORI**
TELEFON 23.

Servering av gott kaffe, the och choklad.
Förstklassiga konditorivaror. Beställ-
ningar mottagas. — Kaffebrickor utbäras

ELNA SJÖGRENS

DAMFRISERING
Södra Långgatan 26
REKOMMENDERAS

**Firma SVEN SVENSSONS
C H A R K U T E R I**

JOHANNESBORGSVÄGEN 26.
Affären Stensöv. 32 — Tel. 18 14
S. Långg. 11 — Tel. 16 14, 28 14
REKOMMENDERAS

**Södra Kalmar Läns
Fiskförsäljningsförening**

Kontor S. Långgatan 46. Tel. 13 48
Lager: Ängöbron. FISK I PARTI

KALMAR**Dr Thure Nilsson**

Slottsvägen 5. — Tel. 31 85.

LUNGSJUKDOMAR**BIL**

- OLJOR
- TOPPAR
- BÄRNINGAR
- GARAGERINGAR
- DÄCK och SLANGAR
- REPARATIONER
- BENSINSTATION.

A.-B. SIFVERT & FORNANDER
S. Vägen 30, Kalmar. Tel.: 7, 2 15, 15 15

KARLSHAMN

F:ra NILS ABRAHAMSSON

FISK- & VEDEXPORT

— KARLSHAMN —

Tel. 620.

KARLSKOGA

R. KRANTZ BILVERKSTAD

Hantverkaregatan Telefon 304 43

REKOMMENDERAS

Volvo Service. Reservdelar i lager.

FIRMA RÖRINSTALLATÖR

G. H. ONELL. Rekommenderas

Telefon 314 13 Box 3626

Värme och sanitära installationer

Karlskoga**Mek. Verkstad**

H. PERSSON. Tel. Verkst. 305 25

Järnkonstruktioner

Balkongräck - Trappräck.

Elektrisk svetsning Infordra offert.

KIRUNA**MÅLARMÄSTARE**

K. A. Jonsson

Konduktörsgatan 17. Telefon 245.

Drick Sigill-Kaffet

Finnes endast hos

H. JAKOBSSON

Kiruna 302

Telefon 92

KIRUNA BLOMSTERHANDEL
Nils BergbomFlerårig praktik - Modernt binderi
Bästa sortering**KIRUNA****KARL KÄLLÉNS**

Färg- & Kem.-Tekn. affär

Tel. 598 KIRUNA Tel. 598

Färger - Fernissor, - Tapeter

Tekniska och Sjukvårdsartiklar

TURLISTA

för Bilcentralens omnibussar

Kiruna—Pajala: avgår från Kiruna kl.

7,45 f. m. tisd., torsd. och lördagar; avgår

från Pajala kl. 7,30 f. m. månd., onsd. och

fredagar. Förbindelse med Jukkasjärvi på

särskild begäran. Erik Indseth. Tel. 850

A. GAFVELINS LASTBILSÅKERI

Hantverkaregatan 25 Telefon 448

REKOMMENDERAS

Humana priser! — Snabbt utförande

av alla uppdrag.

EN KOPP KAFFE

SMAKAR GOTT

på

SPECIALKONDITIONER

Arent Grapegatan 23. Tel. 687.

ASPMANS

BLECK- & PLÅTSLAGERI

REKOMMENDERAS

Utför allt vad till yrket hör.

snabbt och billigt.

Stingsgatan 10. Tel. 3.

Kafé Malmen

Hj. Lundbohmsvägen 56 Tel. 10 44

Gott kaffe. Gott bröd. Goda smörgåsar

— REKOMMENDERAS —

Finbageriet

Prova våra smörbröd och

andra läckra bakverk

Telefon 651 Nils Ågren KIRUNA

A.-B. EDVIN MARTINSSONS

JÄRNAFFÄR

Telefon 4 KIRUNA

STOR SORTERING. LÄGSTA PRISER

— SPORTARTIKLAR! —

CENTRUM

KIRUNA Telefon 510

REKOMMENDERAR sin väl sorterade

— HERREKIPERING —

CAFÉ ROYAL

REKOMMENDERAS

Gott kaffe med bröd från eget bageri.

Choklad och te samt smörgåsar.

Beställningar mottagas

tacksamt Tel. 575

ALLTID FÄRSKA BAKVERK

CONDITORI BRÄNDA TOMTEN

(PAUL LAVÉN)

Tel. 109

Tel. 109

TÄRTOR — EFTERRÄTTER

BROR JOHANSSONS

ELEKTRISKA - Rikst. 293.

Utför alla inom yrket förekommande ar-

beten, såväl ljus som kraft. Ständigt lag-

er av förstklassig material i ledningar,

strömbrytare och kontakter, kokappara-

ter, strykjärn och dammsugare.

Vid större anläggningar infordra offert.

EN GOD PERMANENTNING

är grunden till en hållbar frisyr. Yr-

kesskicklig personal och moderna ap-

parater garanterar ett gott resultat.

ALLT INOM YRKET hos

ASTA DUFVAS Damfrisering

Kiruna. Telefon 306.

Tandläkare SIXTEN BERGSTRÖM

Föreningsgatan 7 Tel. 501.

Mottagningstid: 10—14, 4—6

Lördagar 10—11.

Annan tid efter överenskommelse

Allt för gengas

såväl reservdelar som reparationer

BRÖDERNA BACKLUNDS BILAFFÄR

Tel. 392.

CAFÉ METROPOL

Föreningsgatan 13. Tel. 379

REKOMMENDERAS

Beställningar å tårtor och bröd

emottagas tacksamt.

E. WIKSTRÖM

BLECK- & PLÅTSLAGERI

Rekommenderas — Arbetena ut-

förs fort, väl och billigt.

Infordra offert. Rikstel. 111.

STOR SORTERING av

Hattar, Mössor, Handskar, Lösa skinn i

MODEAFFÄREN "WEA"

(f. d. KARIN SVENSSON)

Tel. 446 KIRUNA Tel. 446.

TILL FJÄLLS!

Köp Er proviant från

Axel Erikssons Matvaruaffär

Tel. 28, 728 KIRUNA

KUNGSBACKA**Kungsbackaortens
Lastbilscentral**

FÖRENING U. P. A.

Utför och förmedlar transporter av
alla slag — Tel. 461 — Kungsbacka.

KUNGSBACKA**VID KÖP AV MÖBLER**

vänd Eder med förtroende till
A. W. MATTSONS Möbelaffär
TEL. 110 - 76.

FORSBÄCKS

MÖBELSNICKERIFABRIK
REKOMMENDERAS

ERNST JOHANSSONS

Trävaruaffär & Snickerifabrik
REKOMMENDERAS

RÖRBOLAGET

Andersson & Svensson
— Tel. Kungsbacka 526 —
UTFÖR ALLT INOM
RÖRLEDNINGSBANSCHEN

**OSCAR ANDERSSONS
ELEKTRISKA AFFÄR**

KUNGSBACKA — Tel. 192
UTFÖR INSTALLATIONER
FÖR LJUS OCH KRAFT

KÖP EDER SKO

hos
A.-B. F. C. HALLGREN
Tel. 36 — KUNGSBACKA

ESKILSTUNA - BODEN
KUNGSBACKA — Tel. 8 och 383
Välsorterat lager av byggnadsbeslag,
hushållsartiklar och lantbruksredskap.

HJELMFORS GARNER

REKOMMENDERAS
Kemisk tvätt och färgning emottages
Telefon 126.

BETALD ANNONSPLOTS!

KUNGÄLV**KUNGÄLVS MÖBELAFFÄR**

— **IVAR JOHNSON** —
är Eder bästa inköpskälla vid behov
av möbler av alla slag, mattor o. ar-
matur. Stor sortering. Efterhör
våra priser. Resan lönar sig. Tel. 269

NYA TIDNINGSAFFÄREN

Tel. 182. (Inneh. S. Nyberg) Kungälv.
Pipor i stor sortering. Tidningar, Tid-
skrifter o. Pappersvaror, Grammofo-
ner och skivor. FILM, Framkall-
ning och kopiering utföres snabbt och
stilfullt.

GYNNA ANNONSÖRERNA

KUNGÄLV**IVAR SAMUELSSONS**

— **Plåtslageri** —
KUNGÄLV. — Tel. 130
Utför allt vad till yrket hörer
KOSTNADSFÖRSLAG på begäran

TOLLESSON & LARSSON

Trävaruaffär Kungälv. Tel. 197
Försäljer från välsorterat lager alla
slag av byggnadsmaterialier till trak-
tens absolut lägsta priser. Prima varor.
Reell behandling. Innan köp göres in-
fordra offert och övertyga Eder.
Fri hemkörning.

Allt Ni behöver i Cykel- & Sport-
branschen, Radio o. Gummiskor
m. m. finnes i

CYKEL- & SPORTCENTRUM
A. GUSTAFSSON, Tel. Kungälv 311
GAMLA CYKLAR tagas i utbyte

CARL JOHANSSONS EFTR.

BJÖRKLUND & EDVARDSSON
BAGERI — Västra gatan 18
Tel. 194.
REKOMMENDERAS

HANSA

MATSAL & KAFÉ
KUNGÄLV — TEL. 337
Rekommenderas

Vid behov av
VÄRME- & VATTENLEDNINGAR
vänd Eder med förtroende till
ALGOT AXELSSON
KUNGÄLV — Tel. 146

BETALD ANNONSPLOTS!

LANDSKRONA**VID KÖP AV MÖBLER**

vänd Eder med förtroende till

MÖBELHUSET

St. Norregatan 76.
— **LANDSKRONA** —

INSTITUT BEAUTÉ, Skönhetssalong
Östergat. 17. Landskrona. Tel. 10 65
OBS! NY REGIM!

Ansiktsbehandling, specialbehandling,
make up, manicure, pedicure, färgning
av ögonfransar och -bryn.
Elevbehandlingar halva priset.

Emil Emond A.-B.

Verkstads-gatan. Tel. Namnanrop.
— **LANDSKRONA** —

BETALD ANNONSPLOTS!

LINKÖPING**A. SANDERSONS**

Maskinfabrik - Linköping
Maskiner och utensilier för den
grafiska industrien, bokbinderi-
maskiner, kuggghjul m. m.

LINDS BAGERI

Rekommenderar sina till-
verkningar av **Matbröd, Kaffebröd,**
Småbröd, Skorpor m. m. — Beställ-
ningar mottagas tacksamt — Tel. 53 70

CONRADS MÖBLER & RAMAR

CONRAD JOHANSSON.
Möbelutställningslokal och kontor:
Djurgårdsgat. 2. — Tel. 28 13
Glasmästeri, Ramar, Tavlor, Rullgardiner
och **Mattor** — Apotekarg. 7. — Tel. 40 76

JOHN BOKLUND & C:O

MÖBLERINGSAFFÄR
Ågatan 26 — LINKÖPING — Tel. 5 28
MATTOR — MÖBLER

Alltid senaste

NYHETER
HATTFABRIKEN SPECIAL
Klostergatan 23, Tel. 42 25

C. A. ROSÉNS Begravningsbyrå
Etablerad 1877. Inneh.: Gustaf Ställström
LINKÖPING
Apotekaregatan 17 (vid domkyrkan)
Telefon 217, ankn. bostaden. Efter stäng-
ningstid även 43 46.

FÖRENADES MUSIKHANDEL
SPARBANKSHUSET - LINKÖPING
Tel. 62 72 och 604.

FLYGLAR - PIANON - ORGLAR
Radio, Grammofonskivor, Drag-
spel, Stränginstrument.

**AUTOMOBILFIRMAN
VILHELM ERICSON**

KONTOR, UTSTÄLLNING, SERVICE
Kungsgatan 1-3, Linköping. Tel. 67 00

Lindgrens Matvaruaffär

FÖRENINGSGATAN 9

REKOMMENDERAS

**ÖSTERGÖTLANDS
KREATURSFÖRSÄKRINGS-BOLAG**
Linköping. ÖMSESIDIGT. Stiftat 1876
Häst- och Nötkreatursförsäkring
Foster- och Fölförsäkring.
Hästförsäkring genom hrr Veterinärer,
dock kunna föl under födelseåret även
försäkras utan veterinärbesiktning.
OBS! Fri veterinärbesiktning vid för-
säkring av lantbrukshästar.

LINKÖPING

Tvättbekymren

äro lätt avhjälpda. Ring 565
så hämta vi. Vit tvätt - Kemisk tvätt - Färgning

STÅNGEBRO
NYA TVÄTTINRÄTTNING

Linköpings Kartongindustri

Drottningg. 1, Linköping. Tel. 2986

KARTONGER, alla slag,

Inbindningspärmar, Register, Omslagspapper, Tårtpapper, Papperspåsar, Wellpapp m. m.

EN HATT

från
ELIN WALLINS MODEAFFÄR
Apotekaregatan 8 — LINKÖPING
ÄR ALLTID MODERN!
Stor sortering — Billiga priser.

BYGGNADS A.-B. AUG. NETZ

Telefon 10 77, 477

— LINKÖPING —

NY- OCH OMBYGGNADER

H. HANZONS Möbelverkstad

HJALMAR ERIKSSON & C:O
Telefon 1148 — LINKÖPING

Beställningar utföras av såväl enklare som finare möbler. I antika o. moderna stilar. Renoveringar utföras.

— Allt till moderata priser —

Resande till Linköping!

Intag Edra måltider å

RESTAURANTEN

Hantverkaregatan 1

GOD OCH BILLIG MAT.

Linköpings Kaféaktiebolag

LULEÅ

BACKTEMANS

Gjuteri & Mekaniska Verkstad

Inneh.: Hugo Backteman

Pontusudden

— Telefon 2412 —

Tillverkar "Sportmotorn" 3 1/2 och 7 hästkrafter för båtar och stationärt bruk.

Utför Gjutgods av järn och metall Motor- och Maskinreparationer.

LULEÅ

BÄSTA SERIEBILDER och
PORTRÄTTSTUDIER från

Ateljé **TORMOD**

GAMMELSTAD

De bästa programmen
på

Röda Kvarn

CENTRALTRYCKERIET

LULEÅ

utför ALLT inom branschen korrekt,
tidsenligt, snabbt.

Kortbeställningar dagsleverans

Telefon 29 76

Telefon 29 76

Bürén & Nilsson

1:a klass Herrekipering & Herrkonfektionsaffär. LULEÅ Tel. 22 60

REKOMMENDERAS

V. & A. Anderssons

MÅLERIAFFÄR

Kungsgat. 16 — LULEÅ — Tel. 21 63

BILLACKERINGSVERKSTAD.

SVEN NILSSONS

Reparationsverkstad

LULEÅ

Gammelstadsvägen - Tel. 19 60, Bost. 31 30

REKOMMENDERAS

Fullständig bilservice.

BLOMQVISTS

BAGERI

Skeppsbrogatan 38 Tel. 21 10

REKOMMENDERAS

MALMBERGET

ENGSTRÖMS EFTR.

(E. Pettersson)

— Tel. 85 —

KAPPOR, MANUFAKTUR SY-

BEHÖR och MODEVAROR

REKOMMENDERAS

Besök ÖHLÉNS!

Stor sortering i grövre och finare skodon.

E. E. Öhléns Skoaffär A.-B.

Malmberget tel. 45, Gällivare tel. 71

MALMBERGET

H. ÖSTMANS

SKO- & LÄDERAFFÄR

Tel. 243

Tel. 243

REKOMMENDERAS

10 är telefonnumret

FÖR MODERN HÄRVÄRD

Jonassons Herr- & Damfrisering

MALMBERGET

NYA HOTELLET

MALMBERGET - REKOMMENDERAS

(Inneh.: FRU EMMA FORSELL)

Tel. 178.

Telefon å resanderummen.

DOKTOR YNGVE STRÖMBOM

Praktiserande läkare.

Mottagn.: Vard. 11—1, 4—5

Lörd. endast 11—1.

Tel. Malmberget 367.

A. Å. ÅBERGS BAGERI

Kaptensvägen 11. Tel. Malmberget 199

Dagligen färskt bröd, såväl kaffesom matbröd. — Särskilt rekommenderas mina omtyckta skorpor

Marklunds Matsalar

Köpmangat. 2 - Malmberget - Tel. 269

— REKOMMENDERAS —

God och vällagad mat. Humana priser.

J. A. SJÖSTRÖM

MURARE

Tel. Malmberget 208.

Utför murningsarbeten jämte kakelbeklädnad

C. AUG. CARLSSON & SON

— LIVSMEDELSAFFÄR —

Tingvallsgatan, tel. 101, 261.

Stenbacken tel. 8.

Största sortering i färska grönsaker, färska frukter.

Bernhard Wennberg AB.

Tel. 60 o. 460. — MALMBERGET

ENRISRÖKTA RENSTEKAR

Levereras alltid nyrökta

Lämpligaste PRESENTEN köper Ni i

J. A. ANDERSSONS

MÖBELAFFÄR

Telefon 41

Malmberget

Telefon 41

O. K. Jonassons

UR- & OPTISKA AFFÄR

Tel. 349 Malmberget Tel. 349

REKOMMENDERAS

MALMBERGET**Rydströms Bröd**

ÄR OMTYCKT — KÖP DET!

Telefoner: Bageriet 244, Bostaden 250
MALMBERGET**EL. INSTALLATIONER**

i Malmberget, Gällivare samt å Gällivare landsbygd utföras. Ring. tel. 297.

EMIL MATTSSON, Malmberget.**Kerstin Olssons Eftr.****MANUFAKTURAFFÄR**

NYHETER i klänningar och blusar. Klänningstyger.

Tel. 322 - Rekommenderas

Tandläkare H. V. Hallén

Doctor of Dental Surgery.

Mottagn.: Vardagar 11-12, 4-5.

MALMBERGET — Tel. 228

MALMÖ**Köp alltid KÄ-KÄ-MARMELAD**

Apelsin-, Aprikos-, Äpple-, Hallon-, och Lingonsylt. Garanterat rena naturprodukter — högfin kvalitet. Förpackningar i halvkilosglas.

Äpplemarmelad även i helburkar

KAFFE- & KOLONIALAKTIEBOLAGET

N. Vallgatan 44, MALMÖ.

Tel. Linjeväljare 230 71, 225 82

Aktiebolaget**J. PERSSONS Eftr.**

MALMÖ

Tricotage, Strumpor**Garn och Vävnader**

En gros

FREDRIK NYSTRÖM A.-B.

Kungl. Hovleverantör

Stortorget 19. Tel. "Fredrik Nyström"

MALMÖ

Konserver, Delikatesser, Specier,

Konfektyrer, Frukt, Kaffe, ut-

märkta kvalitéer från eget rosteri.

Uti sommarens soliga dagar . . . är cykeln den bästa färdekamraten. Skall Ni köpa cykel, välj då bland Fem pålitliga märken: Velocitet, King, Örn, Apollo, Rex, vilka utgöra eliten och vi försälja Rex och Huskvarna lättviktare.

VELOCITÉT

Nobelvägen 19, MALMÖ

Kiliansgatan 17, LUND

MALMÖ**Byggmästare KARL LARSSON**

Säfstaholmsgatan 9 - MALMÖ

Tel. 279 10, 170 53.

Utför nybyggnader och reparationer. Infordra offert.

Teaterkaféet - Pildammarna

REKOMMENDERAS

Säsong 1:a Maj och Sept.

OLGA HELLQVIST**Ivar Iverson & C:o**

(Inneh. Oscar Gustafsson)

Gråbrödersg. 8. Tel. 718 35 (växel), Malmö

Bokbinderi, Kontorsboks- & Kartong-

fabrik. Linjeringsanstalt.

DRICK

S:t Knuts Vatten och Lemonader

Telefon 211 80

Olof Hanssons BILVERKSTAD

Slussplan - MALMÖ - Tel. 271 26

Bostad Kvarnby 212

ALLT I BRANSCHEN

Specialverkstad för Dodge, Chrysler, Plymouth, Renault

S. REUTZ & C:O**METALLGJUTERI**

Ringgatan 5 - MALMÖ

Tel. 297 35. Ankn. Bostaden

Elektriska A.-B.

ERIK BORGSTRÖM

MALMÖ.

CARL LUNDS

STÅL-, EMALJ- och ROSTFRIA KÄRL

MALMÖ

KÖPEDRA

Kött-, Fläsk- & Charkuterivaror hos

FIRMA MAGN. BENGTSSON**KONSTSTOPPNING**

av alla slags kläder, vävnader, schalar och orientaliska mattor

EBBA NORDBLAD

Kaptensg. 21 a — MALMÖ — Tel. 216 63

BEG. SKRIVMASKINER

fr. kr. 40:—, Räknemaskiner fr. kr. 100:—

FULL GARANTI

ÅTVIDABERGS

Östergatan 1 — MALMÖ — Tel. 223 64

MARMOR,**KALKSTEN**och **GRANIT**Ingenjörfirma **H. SVENSSON**

Villa Daisy - Mariedalsvägen

MALMÖ Telefon 153 80

Bliv medlem i

SOLIDAR

och

MJÖLKCENTRALEN**Cederholms Byrå**

Grundad 1914

Löjtnantgat. 8, MALMÖ. Tel. 226 96

Bokförlag - Revisioner - Rättshandlingar

MJÖLBYVid beställning av **GRAVVÄRDAR**

vänd Eder med förtroende till

MJÖLBY STENHUGGERI

Telefon 649.

MORA**P. AXELSONS**

Handelsträdgård

MORA 363

REKOMMENDERAS

MOTALA**Ängdalens****Plåtslageri**

MOTALA

Telefon 495

Tel. Bost. . . 352

" Verkm. 21

Allt i rostfritt

Ågren & Co. A.-B.

Platensgat. 23 — MOTALA — Tel. 759

Möbler - Mattor - Gardiner

NYA MODEAFFÄREN

(SIGNE JANSSON)

REKOMMENDERAS

Tel. Borensberg 38.

Byggmästare**Oscar Wallqvist**

Borensberg 124.

INFORDRA OFFERT!

RUNE JOHANSSONS**BAGERI & MJÖLKAFFÄR**

Sveavägen 21. Tel. 838.

GOTT KAFFE- o. MATBRÖD

BESTÄLLNINGAR MOTTAGAS.

Byggm. **SIXTEN REHNSTRÖM**

HYDDMARKEN - Tel. 803

utför

NYBYGGNADER o. REPARA-

TIONER till moderata priser

MOTALA

MJÖLKBAREN

Stora Torget - Motala. - Tel. 907.

Goda, billiga rätter. Smörgåsar, mjölk m. m. — **K A F F E**

JÄRNVÄGSKAFÉET

GOTT KAFFE MED BRÖD

KAFFEKORGAR hemsändas

KLUBBRUM till uthyrning

Tel. 276 - Motala - Inneh. Fru E. Alväger

Anna Johanssons Eftr.

BAGERI & KONDITORI

Drottninggatan 21 - MOTALA

Telefon 441

Vår konditoriservering rekommenderas

FOHLIN & TORVALL

Kungsgat. 5. Saluhallen 36-38.

Telefoner: för lokala samtal 189

för interurbana 1152.

Kött-, Fläsk- & Charkuterivaror, Skänkt bröd, Smör, Ost, Konserver, Delikatesser, Rökt & Salt Lax, Hummer, Krabba, Fågel & Vilt, Frukt Grönsaker m. m.

VID KÖP AV MÖBLER

vänd Eder med förtroende till

Bröd. Hultmans Möbelaffär

Tel. Borensberg 55.

TRANBERGA

TORVSTRÖFABRIK -

ALLAN E. ANDERSSON, VARV

Tel. Västra Stenby 11.

Torvströ samrivet och Torvmull

samt

1:ma maskinpressad brännstovv.

CAFÉ SJÖVIK

Varambaden. Tel. 910

HEMBAKATBRÖD

Serveringslokal med utsikt åt sjön

Öppet hela året.

KARL JOHANSSON

Borensberg Tel. 51.

Väl sorterad i Specerier & Konserver.

Bosättnings- & Presentartiklar.

Stor sortering i Vaxduk & Linoleum-

mattor. Stragulamattor.

NORRKÖPING

E. BJÖRKLUND & C:O

PAPPERENGROS

G:a Rödstrugugatan 1 B

Tel. 211 22 o. 212 99

WADSTRÖM & INDEBETOU

KLÄDEFABRIK

— NORRKÖPING —

Ett tyg av vårt fabrikat är all-

tid en garanti för hög kvalitet.

NORRKÖPING

Gustavianska Husmoderskolan

å **Leonardsberg, Norrköping.**

Börjar sin femte kurs på 11 1/2 månader den 15 oktober 1942. Kursen omfattar enklare och finare matlagning och bakning, dukning och servering, olika metoder för konservering; hemvård med därtill hörande uppgifter, sömnad och vävnad. Dessutom förekommer undervisning i hälsovård, svenska språket och samhällslära, en kortare kurs i barnvård samt handledning i gymnastik och idrott. Illustrerade prospekt med erforderliga upplysningar kunna erhållas från skolan. Telefon 111 12.

Skolstyrelsen.

KNUT HAGBERG

— Fabrikaktiebolag —

— Norrköping —

TILLVERKAR FINARE KVALITÉER AV HERRTYGER

Dr. Hjalmar Lilliestierna

DROTTNINGGATAN 51.

Tel. 283 30.

Kjellman & Bothvidsons Tryckeri

(inneh.: N. HELLRON)

Trädgårdsgat. 1.

Tel. 200 56.

Smakfulla Visit- och Bjudningskort.

Utför alla slag av Trycksaker för handel och industri.

Snabbt utförande — Humana priser.

OSVALD SVENSSON

— CYKELVERKSTAD —

Trozelligatan 28. Telefon 233 49

CYKEL- & SPORTAFFÄR

Reservdelar. Reparationer. Auktoriserad service för Lättviksmotor-

cyklar.

VID MÖBELKÖP

vänd Eder med förtroende till

A.-B. APPELGREN & SVENSSON

MÖBLERINGSÄFFÄR, V. Kungsgatan 18, Norrköping. Tel. 227 96

STILMÖBLER — LÅGA PRISER

MOR ANNAS

HEMBAGERI & KAFFESTUGA

Hospitalsgatan 23 - Norrköping

Telefon 222 26.

Beställningar mottagas tacksamt!

NORRKÖPING

Stav- & Lådfabrik

Lindövägen. Tel. 226 61, 233 91

Doktor R. FRÖLINDER

SKEPPARGATAN 56

Mottagning:

Månd. o. fred. 10-12 f. m., tisd. o. torsd.

3-5 e. m., lördagar 1-2 e. m.

Övriga tider enligt överenskommelse

per telefon 285 00

FRITZ H. PETERSON

UR- & OPTISK AFFÄR

Drottninggatan 46 Norrköping Tel. 211 98

Reparerar alla slags ur och glasögon

För allt arbete lämnas garanti

GUSTAF NYSTRANDS EFTR.

NORRKÖPING

Kolonialvaror - Kaffe - Sill

Telefoner 200 10 — 214 87

Automobilfirma

KNUT BJUR

Norra Strömgatan 19 - Tel. 270 50 - 276 67

Ensamförsäljare för

Plymouth - De Soto - Fargo - Fiat

ERIC W. JONSSON

MURBRUKSFABRIK

Tretong, Mellanväggspaltor, Grus, Sand,

Singel, Makadam

Stockholmsvägen 16 — NORRKÖPING

Tel. 204 75, 240 66, bostad 215 38

INGENJÖR S. A. BOLINS

Elektriska Installationsbyrå

Skolgatan 10

Telefon 238 41

Utför Nyanläggningar och

Reparationer av alla slag

NEONANLÄGGNING

F:a W. MALMKVIST, Lindövägen 55,

NORRKÖPING - Tel. 219 54, 263 54

Av statens industrikommission utsedd A-

grossist i lump-, metall- o. järnbranschen.

Köper till högsta dagspris: Järn- & Me-

tallskrot, Spislar, Motorer, Maskiner,

Ångpannor, Tågvirke, Tagel, Lump, Stick-

ylle, Tomfat m. m. Säljer: Spislar, Kami-

ner, Tvättgrytor, Staketstolpar, Stängsel-

nät, Stängseltråd, Järngrindar, Järndör-

rar, Takplåt, Kätting, Råls, Balk, Järnrör

till vatten-, avlopp-, värmeledningar-,

växthusanläggningar, Remskivor, Axlar,

Lager, Skruvstycken m. m.

BETALD ANNONSPLATS!

NYBRO

A.-B. CARLSON & ÄNGQUIST

Tel. 270.

NYBRO

NYBRO KOSTYMPRESS &

KEMISKA TVÄTTANSTALT

Telefon 439

REKOMMENDERAS

S. PETERSSONS HERR-

EKIPERING & SPORTAFFÄR

Telefon 540

REKOMMENDERAS

BETALD ANNONSPLATS

NYBRO

Kompletteringsmöbler

köpes förmånligast hos

MÖBELKOMPANIET - NYBRO

A.-B. CLAES ÄGREN

NYBRO

KOLONIALVAROR I PARTI

Tel. 11 och 61

NYBRO FASTIGHETS- & UTHYRNINGSBYRÅ

Storgatan 34 - NYBRO - Telefon 396
Förmedlar försäljningar av Stadsfastigheter och Lantgårdar. Uthyrningar m. m. Försäkringsagentur.

A.-B. Kalksandteglfabriken NYBRO
Försäljer: Kalksandtegel, bränt lertegel, eldfast tegel, taktegel, cement o. kalk, kronkalk, trädgårdskalk. Brunnsringar och cementrör. Pool-block för grunder och andra byggnader, tretong o. tretongplattor för golvbeläggning ytterväggar och mellanväggar. Förstklassigt mur- och putsbruk lämpligt för puts och murning av tegel, pool-block och tretongplattor. Reell behandling. Infordra offert
Telefon Nybro 69.

Madesjö och Örsjö kommuners sparbank

Öppen alla helgfria dagar kl. 10—1

NYKÖPING

Södermanlands Läns Fiskförsäljningsförening

u. p. a.

Tel. 555, 551, 275 NYKÖPING. Tel. 61 Trosa

STRÖMMING, FJÄLLFISK, BÖCKLING

Färska och Prima varor

Sörmländska

Lantmännens Centralförening

Huvudkontor: NYKÖPING

Avdelningskontor i Eskilstuna, Flen, Gnesta, Katrineholm, Strängnäs och Södertälje

Mjöl, Spannmål, Torvströ, Fodermedel, Kalk m. m.

A.-B. Exportlist

Hamnvägen, Nyköping.

Tel. 435, 109 och 1400

NYKÖPING

**ANDERSSON & SVENSSON
BAGERI OCH KONDITORI**

rekommenderar sina tillverkningar. Konditoriet Ö. Storg. 28, Rikst. 675. Bageriet Repslagareg. 8, Rikstel. 780. Finbageri V. Storgatan 5, Tel. ankn. 780.

N. J. S. LIVSMEDEL

— allt i matvaror på ett ställe, speceri-, charkuteri-, bröd- och mjölkaffär.

Tel. 2013 - Borgaregatan 12 - Tel. 2013

Nyköpings Bryggeri Aktiebolag

Telefonanrop: Bryggeribolaget

OBS! Order efter kl. 6 e. m. vardagar samt sön- och helgdagar 728

rekommenderar sina tillverkningar av
MALTDRYCKER & LÅSKEDRYCKER

FILIALER: OXELÖSUND, tel. 41. FLEN, tel. 96. SKÖLDINGE, tel. 61

NÄSSJÖ

VELOCIPEDER, delar och tillbehör till lägsta priser. - Katalog och prislista erhålles vid begäran.

WALTER ÄHLIN, Nässjö
Tel.: Affären 728, Bostaden 472

SKELLEFTEHAMN

**Koop. Handelsföreningen
FRAMTIDEN**

SKELLEFTEHAMN

— förening för lägre levnadsomkostnader.

Tel. 310 13, 313 68, 312 58.

N. Filialen 311 25, S. Filialen 310 29.

Filial Yttre Ursviken 310 72.

KARLSSONS CYKEL- & REP.-VERKSTAD - Tel. 31346.

SKELLEFTEHAMN

UTFÖR ALLA SLAG AV CYKELREPARATIONER

SKELLEFTEA

**HÄLLGRENS
SKRÄDDERIAFFÄR**

Tel. 105 35. Nygatan 32.

KLÄDERNA gör mannen —
HÄLLGRENS gör kläderna

SKELLEFTEA

Firma W. Sandström

Stationsgat. 22. Tel. 101 01, 105 19.

— FRUKTIMPORT —

FORSLUND & SÖNER

Köpmangatan 4 - Tel. 106 58

Utför alla slags transporter

Rekommenderas

BIL-RESERVDELAR
samt allt för BILEN i

BIRGER JOHANSSONS
Reservdelsaffär — Skellefteå
Tel.: 105 16 o. 110 16, bost. 110 16

TVEKA EJ — UTAN HANDLA
hos

PAUL KÄGSTRÖM
Skelleftehamn. Tel. 313 00, 313 15
Filial Sävenäs. - Tel. 310 25

J. G. ENGSTRÖM

ÅKERI och MURBRUKSFABRIK
SÖRBÖLE
Telefon 106 75

Ett gammalt gott bruk är att använda
J. G. Engströms murbruk

Bröderna Forslunds Automobilaffär

Telefon växel 124 80 - SKELLEFTEA.
Försäljer samtliga General Motors automobilmärken. Tillverka och försälja **BF-hydrauliska tippar, BF-gengassaggregat** för ved eller kol. — Godkända av Statens Bränslekommission, Gengasbyrå.

En angenäm kväll

får Ni vid besök på
CITY, PALLADIUM eller RÖDA KVARN
SKELLEFTEA

SKÖVDE

**Skaraborgs
Enskilda Bank**

AKTIEBOLAG

Grundad 1865 Allmän bankrörelse
HUVUDKONTOR: SKÖVDE

Kontor: Stockholm, Falköping, Falköping-Ranten, Finnerödja, Floby, Järpatorp, Gullspång, Götene, Hjo, Hova, Järpås, Karlsborg, Kvänum, Lidköping, Lyreås, Mariestad, Moholm, Nossebro, Saleby, Skara, Stenstorp, Tibro, Tidaholm, Tidan, Tråvad, Töreboda, Vara, Vartofta, Vedum, Värning, Älgarås.

SKÖVDE TANDKLINIK

Modern tandklinik med låga taxor
Tandläkare **FOLKE ÄHLIN**
Mottagningstid 9—1 och 6—7. Lördagar endast 9—1. Annan tid efter överenskommelse - Telefon 12 66

SKÖVDE

Gaskök, Gasspisar och Varmvattenberedare

FÖR KÖK OCH BADRUM.
Tel 664 GASVERKET Tel. 664

SOLLEFTEÅ

GREENS Konditori

Tel. 111 - Sollefteå - Rekommenderas
Wienerbröd, småbröd och tårter. Choklad och konfektyrer. Beställningar mottagas tacksamt och utföras omsorgsfullt.

911 är telefonnumret till

LILLA CAFÉET
(mitt emot Stadshotellet)

ERIKSSONS KONDITORI

DAGLIGEN FÄRSKA VAROR
- Medlem av Tårtförmedlingen -
Tel. 120

A.-B. Sollefteå Syrgasverk

— Tel. 358 —

Dissousgas o. syrgas. Svetsnings-, skärnings- och blylödningsapparater för dissous- och syrgas.

FLUNDRA - LAX

Laxöring, Sik, Rödspätta, Gädda, Helleflundra, Torsk, Piggvar m. m.

NYA FISKAFFÄREN

(JOHAN BERGLUND) Tel. 892

NYA SKROTAFFÄREN

Köper och säljer allt slags järnskrot, metaller, lump, spisar, kaminer, rör glas, bilar till nedskrotning m. m.

C. A. GARNEIJS

— Bleck- & Plåtslageri —
(Inneh.: IVAR LINDSTRÖM)

Utför alla inom branschen förekommande arbeten i koppar, bleck, plåt och rostfritt. Begär offert.

OMSTOPPNING AV MÖBLER

Markiser tillverkas. Emballeringar utföras. Korkmattor påläggas. Tapetserare John O. Carlsson

Storgatan 15 Tel. 477

Bröderna Jacobssons

SLAKTERI & CHARKUTERI
Rekommenderas - Tel. 59

SUNDSVALL

Klintens Handelsträdgård
— SUNDSVALL —
Telefon 38 03

SÄG DET MED BLOMMOR

SUNDSVALL

ALLAS MOTORVERKSTAD

Reparerar och justerar allt i
MOTORBRANSCHEN
Vakum-, hydrauliska- & mekaniska arbeten. - Bilelektriska reparationer. - Telefon 51 62

BESÖK**STADSHUSRESTAURANTEN**

i SUNDSVALL
GOD MAT — BILLIGA PRISER
TREVILIG FESTVÄNING
Tel. 44 30, 34 30. — Kontoret 35 66

VITAMINKÄLLAN

HAR VI I FRUKT OCH BÄR
Frukträd, bärbuskar, nypon, jordgubbar m. m. fördelaktigast från
Sundsvalls Plant- & Trädskola
Tel. 1876 — SUNDSVALL
Begär vår växtkatalog

Konditori Hilda Altin

— VIVSTA — ÖSTRAND —
REKOMMENDERAS

Syrgas, Dissousgas och Lustgas

Apparater för svetsning, skärning och lödning. — Reservdelslager till de flesta i marknaden förekommande svetsningsapparater. — Reparationer av brännare och reduceringsventiler.

SUNDSVALLS SYRGASFABRIK

SUNDSVALL - Telefon 40 05

Duco & Målareverkstad

Modernt och tidsenligt inredd efter senaste förordningen

C. ERIK BERGSTRÖM

Förstklassigt arbete. Humana priser
N. Järnvägsgatan 52 Telefon 17 18

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP

avhåller å Bergsäkers Travbana, Sundsvall, travtävlingar c:a 30 söndagar under Mars—Oktober 1942. Totalisator, Restauranter, Högtalarmusik. Telefoner
Kontoret 42 70 — Banmästaren 53 30.

N. O. Karlsson**SMIDESVERKSTAD**

Vivsta-Östrand

SURTE

TILL ER TJÄNST

står
Surte Kooperativa Handelsförening
SURTE - BOHUS - NOL

Välsorterat lager av specerier, charkuterivaror, konserver, frukt, manufaktur och kortvaror, skodon m. m. - Bli medlem.
Telefoner: Surte nr 2, 10, 53, 134.

„ Bohus Surte nr 39.
„ Nol nr 83.

GYNNA ANNONSÖRERNA!

SÄVEDALEN

C. E. A. GENGAS

Andersson & C:o. Sävedalen. Tel. 1055
BILREPARATIONSVERKSTAD
Tillverkning och montering av
Gengas aggregat

A.-B. COLLVIN & C:O

Tel. 112, 1035 - SÄVEDALEN

**JÄRN- FÄRG &
KEMIKALIEAFFÄR**

TRANÅS

S. M. Anderssons**Mek. Verkstad**

Säbyvägen 2. - Tel. 2401

Utför mek. arbeten och reparationer. Rep. av tramp- och motorecyklar. Väl-sorterat lager av cyklar och delar -ständigt i lager.

Trävaru A.-B. Gottfrid Carlsson

TRANÅS Tel. 22 61
Försäljer: Såväl hyvlade som sågade Trävaror. Plywood samt ensamförsäljning av "Masonite" och "Fibrex" Masonite-Lack plattan; Titus Lamellträ samt Masonit- & Ekparkettgolv.
Uppköper: Skog å rot, samt timmer av såväl Fur, Al som Björk till högsta möjliga priser.

Advokat ANDERS LIND

Storgatan 25 — TRANÅS

— Tel. 22 44 —

FANGS FÄRGHANDEL

Tel. 20 96 (Etabl. 1905)
På grund av väl mer än 35-årig praktik i färghandelsbranschen våga vi utlova en sakkunnig behandling av de uppdrag, som våra kunder lämna oss.

VÄINÖ KARLSSON

Entreprenör för Tranås stads vattenverk.
Tel. 26 75.

Utför: värme-, vatten- och avloppsledning, v. c. och badrumsanläggningar, hydroforanläggningar m. m.

— Lager av rör och sanitetsartiklar. —
Bostad och kontor: Storgatan 63.
Lager: Posthuset.

Östergötlands**Andelsslakteriförening****u. p. a. Tranås**

— Charkuteriaffär —

Dagligen färska o. kylda varor.

TEL.

Huvudaff., Ågatan 26 21 73

Filialen, Tranåskvarnsgat. 70 24 60

TRANÅS

TRANÅS' PAPPERSHANDEL

TEL. 21 30.

Fotomagasin. Pappersvaror, kon-
torsartiklar, album, lädervaror,
fotografiramar, taylor,
Inramningar utföras.

Advokaten Arthur L. Ekström

(Inneh. av Tranås Jur. Byrå,
T. Fröberg's Eftr.) Missionsgat. 2
Tel. kont. 20 55, bost. 25 25
Ombud för
Motormännens Riksförbund

TAGE FRITZ & C:O

PÅLSVARUFABRIK

Kanalgat. 5. - Tel. kont. 24 65

Lager 25 00. TRANÅS

Bästa hjälpen vid dödsfall

och till lägsta priser lämnas av
Boqvists Begravningsbyrå
Storg. 63. Tel. 20 50
TRANÅS

BETALD ANNONSPLATS

TUMBA

OTTO PETERSSON

Försäljning av Kött, Fläsk och Char-
kuterivaror. Smör, Ost, Ägg m. m.
Stor sortering — Humana priser
Telefon Tumba 64 o. 380.

UMEA

BÄCKMANS DAMFRISERING

Inneh.: GRETA LINDHOLM
— REKOMMENDERAS —

Allt inom branschen utföres
förstklassigt och billigt.
Ersmarksgat. 9. Haga. Tel. 25 17

LINDGREN & REHN

Första klass Skomakeri

Rekommenderas

Sulning med såväl gummi som läder
utföres, lagning av gummi- och yt-
terskor. Allt arbete färdigt på be-
stämd tid. Tel. 15 57. Kungsgat. 52.

SANDVIKS

Konsumtionsförening

— HOLMSUND —

FÖRENING FÖR LÄGRE LEV-
NADSKOSTNADER.

Tel. Holmsund 5. Butik 2 tel. 69,
butik 3 tel. 44, butik 4 tel. 66.

A. LINDGREN'S

DAMSKRÄDDERI

REKOMMENDERAS

Rt. 1721

Böleå

Rt. 1721

UMEA

Kaie Temperance

Norrlandsgatan 22

REKOMMENDERAS

VIKTOR OHLSSONS

Snickeriverkstad — Umeå

REKOMMENDERAS

Telefon 485.

Hilding Carlssons

Mek Verkstad

Telefon 15

Skolgatan 89

UMEA

Borås Lagerbod

REKOMMENDERAS

Renmarksplan 6
Rt. 3.

**LUNDBERG & SCHÄDERS EFTR.
SNICKERIVERKSTAD**

Hissjöväg. (Olsson & Norberg) Box. 43
UMEA Tel. 701, bost. 22 71, 22 72
Tillverkar INREDNINGAR och BYGG-
NADSSNICKERIER av olika träslag

BETALD ANNONSPLATS

UPSALA

FIRMA NILS WALLIN

FISKAFFÄR — Saluhallen

UPPSALA - Telefon 12 82

DAGLIGEN FÄRSKA VAROR

BETALD ANNONSPLATS

VÄSTERÅS

Nya Kemiska Trätten

(Gamla mejerigården)

Sturegatan 11 VÄSTERÅS Telefon 25 20

Mottager kostymer och kappor till

tvätt och pressning.

REKOMMENDERAS

VÄXJÖ

ETT VERKLIGT GOTT BRÖD

erhåller Ni alltid i

VÄXJÖ ANGBAGERI

Butiker: Tel. 20 69

Sandgårdsgat. 11 - Varendsgat. 16

**Växjöortens Kooperativa
Charkuteriförening u.p.a.**

REKOMMENDERAS!

VÄXJÖ

Bloms Fotografiateljé

Storgatan 5 VÄXJÖ Telefon 23 54
PORTRÄTT — FÖRSTORINGAR
AMATÖRARBETEN

John Maur - Möbelfärr

STORGATAN 22

Telefon 24 14

REKOMMENDERAS!

Allt, som tillhör den moderna damfrisuren
utföres i

E. HECKTORS DAMFRISERING

Kungsgatan 4 - VÄXJÖ - Telefon 15 17

Stilfull klippning. Olika slag av Cham-
ponering. Permanentondulering. Elegant
och hållbar Tångondulering. Mise en plis
och annan vattenondulering. Här- och
ögonbrynsfärgning. Ansiktsbehandling
Brudklädsel, Manicure m. m.

Sund och ekonomisk varuförmedling
har konsumenterna genom sina egna
butiker.

Konsumtionsföreningen

VÄXJÖ

Ernst Johanssons

MEK. STENHUGGERI

S. Järnvägsg. 19 VÄXJÖ Tel. 23 88

— REKOMMENDERAS —

Utför alla slag av stenhuggeriarbeten.
Reellt arbete. Billiga priser.

ÖREBRO

Örebro Lump- & Skrotaffär

Magasin och Kontor, Triangeln, Örebro
Telefon 130 43

Köper och säljer i parti och minut: Järn-
o. Metallsrot samt Lump av alla slag.

Örebro Karosserifabrik

W. ENGLESSON & C:o

ÖREBRO

Hushållsskolan MARGARETA

ÖREBRO

Klostergatan 11 Tel. 118 70, 117 80

1:a kl. Matsalar

Festvåning och Matvaruaffär

— Elever mottagas —

ERIC SJÖQVIST

FOTOGRAFIATELIER

ÖREBRO.

Drottninggatan 11. — Telefon 111 01

ÖREBRO

Vid besök i Örebro

REKOMMENDERAS
FENIX — FREDEN
TERRASSRESTAURANTEN
BERGSLAGENS ALLM.
RESTAURANTAKTIEBOLAG.

KRONMÄRKTA ÄGG
ÄGGNIKAN LITA PÅ
ÖREBRO LÄNS ÄGGCENTRAL
förening u. p. a.
ÖREBRO Telefon 169 49

ÖRNSKÖLD SVIK

G. SVEDINS PARTI- & AGENTURAFFÄR
Kontor: Storgat. 28. Lager: Hamngat. 9
& Storgat. 1. Rikstel. 1020. Försäljning
av Mjöl, Bröd, Kaffe, Luckeys konserver,
Nissens choklad, Lakritz & Konfektyrer.
Nederlag av: Mjöler och bröd.

GENGASAGGREGAT tillverkas och re-
pareras. Reparationer av Bilarosser, Ky-
lare och Stänkskärmar till Automobiler
samt i övrigt allt vad till yrket hörer
OBS! Diskbord av rostfri plåt.

B. SCHÄDERS PLATSLAGERI
Tel. Verkst. 2252, bost. 2560. Nygat. 28

J. A. MELINS SKOMAKERI
Rikst. 2979 Centralgat. 23 Rikst. 2979

Utför allt vad som till yrket hörer.
Prima materiel. Bästa utförande.

Ring 1096 så avhämta vi lump,
skrot, stickylle, metal-
ler, tomglas m. m.
JOHANSSONS
SKROTAFFÄR
Bostad anknytn. Vid Träsliperiet

GULLÄNGETS ELEKTRISKA
(G. JANSSON) Tel. 1331

Utför: Elektriska installationer &
reparationer. Försäljer: Elektrisk
armatur, Glödlampor, Kok- &
Värmeapparater m. m.

ÖRNSKÖLD SVIK

JOHN LINDSTRÖMS
PLATSLAGERI

Tel. 400 18 — BONÅSET
Utför allt som tillhör byggnadsplåt-
slageri samt övriga arbeten inom plåt-
branschen. Rostfria arbeten. Diskbänkar
monteras efter en ny, mycket omtyckt
metod. Cisterner m. m. Infordra arbets-
förslag och kostnadsberäkning.

FÖR ER...
som värdesätter gott kaffe
och färskt gott bröd!
Utbärning.

NYA KONDITORIET
Storgat. 24 Örnsköldsvik Tel. 21 14

ÖRNSKÖLD SVIK

Ni

vinner medlemsskap i föreningen genom
att vid årsskiftet inlämna Edra kassa-
kvitton, vilka då tillföras Edert insats-
konto. — HANDLA KOOPERATIVT

Trehörningsjö koop. handelsförening

BUTIKER: Trehörningsjö tel. 29, ankn.
förest. bost.; Björna 30, Långviksmon 2,
Nyliden 12, Djuptjärn 2, Lemesjö 2,
Remmarn 2.

CENTRALCAFÉET,
Storgatan 1 Rekommenderas

Gott kaffe och läckert bakverk.
Trivsamma lokaler. Snabb utbärning.
RING 23 48.

Aug. Janssons
Trävaruagentur

Viktoriaesplanaden 21

Mottager tacksamt inköps-
och försäljningsuppdrag.

Telefon 22 77.

Telegramadress:

"AJANS ÖRNSKÖLD SVIK"

ÖDLINGS

Kortvaru- & Hemstickningsaffär

GULLÄNGET

Telefon 10 58

REKOMMENDERAS!

KRISTRÖMS
CONDITORI & CAFÉ

Odd Fellows hus, Storgatan

Telefoner Konditoriet 27 40 - bost. 21 30
Gott Kaffe, goda Bakelser. Utför allt som
hör till yrket, såsom Tårtor av alla slag.
Medlem av Tårtförmedlingen.

KEMISKA TVÄTTCENTRALEN

O. ÖDLIND A. SJÖDIN

KEM. TVÄTT. PRESSNING
FÄRGNING. REPARATIONER

Tel. 12 67. Storgatan 21.

J. Olssons Skofabrik

JÄRVED Tel. 400 22

Försäljer i parti: Skodon, Handskar och
Socker av egna tillverkningar.

Gottfrid Ödlunds

— SKRÄDDERIAFFÄR —

SJÄLEVAD. Tel. 480, 78

REKOMMENDERAS

BETALD ANNONSPLATS

ÖSTERSUND

Burmans Skoaffär

REKOMMENDERAS
Tel. 12 97, 116. ÖSTERSUND

En ljusning blir det i Eder affär
om Ni anlitar

ELEKTRISKA INSTALLATIONS
A.-B., — ÖSTERSUND

Vidare upplysningar tel. 2300

Bröderna Hallins FÄRGHANDEL

Storgatan 27 ÖSTERSUND Telefon 180
Moderna Tapeter och Bårder, Oljor, Fär-
ger, Fernissor, Penslar, Papp, Kemikalier.
Stor sortering av leksaker.

Filial: Brunflovägen 15. Tel. 32 01

HUSMODERNS HEMBAGERI

Allt i matbröd, kaffebröd, småbröd
samt tårtor och bakelser
Bageriet: Ruuthsvägen 5
Butiken: Storgatan 38.

Tel. 20 25 ÖSTERSUND Tel. 32 26

På upptäcktsfärd

efter goda varor till lämpliga priser i t. ex.

UNDERKLÄDER

STRUMPOR

SKJORTOR

SLIPSAR o. d.

gå till

konsums manufakturaffär

Prästgatan 45, Östersund. Tel. 88.

Östersunds Konsumtionsförening

PARFYMER o. EAU de COLOGNE

Tekn. artiklar i parti och minut.

A.-B. ÖSTERSUNDS FÄRGHANDEL

Storgatan 19. Telefon 423

REST. RUNEBORG

Naturskönt läge med utsikt över Stor-
sjön. Öppet året om. Lämpar sig ut-
märkt för större och mindre beställ-
ningar, kongresser och sammanträden.
Erkänt gott kök! Fullständig konditori-
servering. - Telefon 953 - Östersund

BESÖK

"POSTILJONEN"

MJÖLKBAREN — Hamngatan 15
Tel. 30 19.

God vällagad mat, till humana priser

CITY DAMFRISERING

— Kerstin Hall —

Permanent med och utan ström
Första klass arbete av yrkes-
skicklig personal.

Citypalatset, Kyrkogat. 47. - Tel. 31 45

Norra Ångermanlands
och
**Södra Västerbottens Skogs-
ägareförening**

(Medlemmarnas eget försäljningsorgan)

Bistår medlemmarna vid avsättning av **Sågtimmer, Massaved, Stolpar, Pålar, Slipers, Brännved, Träkol m. m.**

Sammanhållning tillförsäkrar skogsägarna de **bästa priser** marknaden kan bjuda.

Försäljer från egen vedgård: **Brännved, Bilved och Bilkol.**

Vänd Eder med förtroende till föreningens kontor:

Telefoner: 11 71, 12 25

(Ankn. Vedgården, Rt. 12 25)

**Örnsköldsgatan 6
ÖRNSKÖLD SVIK**

**STOREBRO GENGAS-
AGGREGAT**

System Gragas

Lättskötta, driftsäkra, ekonomiska. Kunna startas utan fläktning efter 50 min. stillastående. Ge snabb start och god acceleration. Över 200 av Stockholms droskbilar ha Storebro-aggregat. Personvagnsaggregat P 400 väga endast omkring 100 kg. Omgående leverans. Begär närmare upplysningar!

Tillverkare och försäljare:

STOREBRO BRUKS AKTIEBOLAG
Storebro **GENGASAVD.** Telefon 8